890–930 (;) Μαρία ἡ Νέα, ἐκ Βιζύης.

ὑπὸ

Μανουὴλ Ἰω. Γεδεών.

Μετὰ τὴν βιογραφίαν τοῦ ὁσίου Θεοφάνους τάσσω ἐξ. Βυζ. Συλλογ. τρία μνημεῖα τῆς ἐκκλησιαστικῆς καὶ τῆς θύραθεν παρα[illegible] μεσαιωνικῆς ἡμῶν ἱστορίας, εἰσὶ δὲ ταῦτα τρεῖς Τ. ΚΔ΄ σελ. 86 βιογραφίαι ἁγίων, ὧν αἱ δύο γνωσταί, τρίτη δὲ μόνη, τὸ πρῶτον γνωστοποιουμένη. Ὁ θέλων ἵνα μελετήσῃ τὸν Βυζαντινὸν μεσαιῶνα δέον ἵνα ζητήσῃ τὰς πηγὰς ἐν παντὶ προϊόντι τοῦ πνεύματος τῶν χρόνων ἐκείνων, τοῦ λόγου, τῆς μνήμης καὶ τῆς φαντασίας, δέον ἵνα πιστεύσῃ προσοχῆς ἄξιον πᾶν τεμάχιον χάρτου ἐναποτυποῦν τὸ πνεῦμα καὶ τὰς γνώσεις καὶ τοὺς πόθους τοῦ γράψαντος, τοὺς πόθους, τὰς ὁρμὰς καὶ τὰ ὄνειρα τῆς ἐποχῆς, ἐν ᾗ ἐγράφη, τὰ ἤθη καὶ τὰς ἀρετὰς καὶ τὰ παραπτώματα, ἐξ ὧν ὁ λόγος ἐσχηματίζετο τῆς τὸν γράψαντα περιβαλλούσης ἀτμοσφαίρας. Ἀλλὰ σπανίως ἠθέλομεν εὕρει ἱστορικὰ κείμενα τῶν αἰώνων ἐκείνων ἄρτια καὶ πλήρη καὶ γεγραμμένα συστηματικῶς πρὸς σκιαγραφίαν τῶν τυχῶν τοῦ γένους καὶ τῆς Ἐκκλησίας· καὶ μένει λοιπὸν ἡμῖν ἡ ἐλπὶς ὅτι θέλομεν ἀνακαλύψει, ἐν τῇ τῶν παλαιῶν χειρογράφων ἐρεύνῃ, λόγους ἢ βιογραφίας, ᾠδὰς ἱερὰς ἢ κοσ-

Μαρία ἐκ Βιζύης

478

890-1380 Μαρία ἡ Νέα ἐκ Βιζύης

μικάς, ἀγένων ἢ πᾶν κατὰ πρότυπον ἀδέξιον ἢ ἐπιδέξιον κατασκευασθέν, φθαρτὸς ἢ ψιλὸς ἐγκώμιον, ἐν ᾧ δαπανᾶται τὸ πνεῦμα αὐτοῦ λόγιός τις, ἐν ἰδιωτικῷ ἢ δημοσίῳ μεγάρῳ οἰκιζόμενος, ὅπως οὐχὶ σπανίως οἰκοδομῶν καὶ στέγας εἰς ἵππους καὶ σταύλους, εἰς περιστέρια καὶ λουτρῶνας, ὡς φρονῶ, μᾶλλον ἐπισκέπτεται ἢ θεολήπτων καὶ ἁγίων ὁρῶν αἱ μορφαὶ καὶ ναῶν ὑπερμεγάλων οὐρανομήκεις θόλοι. Μνημεῖα τῆς βυζαντινῆς ἱστορίας πολλῆς μεγάλης σημασίας, εἶναι αἱ βιογραφίαι τῶν ὁσίων ἀνδρῶν ὅσοι ἤκμασαν μετὰ τὸν ζ΄ αἰῶνα, διότι αἱ γραφεῖσαι κατόπιν τοῦ αἰῶνος τούτου ἐπιδιώκουσι κατὰ τὸ πλεῖστον ἐμπειρικὴν καὶ ψιλὴν ἀφήγησιν γεγονότων ἄνευ πολλῶν κρίσεων ἐπὶ τῆς θείας φιλανθρωπίας τε καὶ δικαιοσύνης, ἄνευ τῆς ἀπαριθμήσεως θαυμάτων ἢ τινος ἑτέρου τοιούτου λόγου τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας τὴν κατάληψιν ὑπερβαίνοντος. Ἐγὼ πολλὴν ἀποδιδοὺς σημασίαν εἰς ἱστορικὰ μνημεῖα τοιαῦτα, παρατρέχων δὲ πάντοτε τοὺς ἐπιταφίους λόγους ὅταν μὴ γνωρίζωμεν ἄλλοθεν τὸν μὲν νεκρὸν ἄξιον ἐπαίνων, τὸν δὲ κήρυκα κολακικῶν ὑπεράνω κείμενον, ἀπό τινων ἐπαν-

479

τῶν ἐπέβαλλον ἐμαυτῷ τὴν ἐπιμελῆ περισυλλογὴν μνημείων τῆς βυζαντινῆς ἱστορίας ἱερᾶς τε καὶ κοσμικῆς, καθ' ὃ ὑπεῖπα ἀνωτέρω ἐξέθηκα, καὶ τούτων νῦν ἐκδίδωμι περίληψιν ἐντελῆ καὶ σαφῆ· τὰ πλείονα τούτων ἀναφέρονται εἰς ἐποχὴν ἐπιφανῆ, ἣν ἐμελέτησαν ὅ τε πρώην ἐν Γαλλίᾳ ὑπουργὸς τῆς παιδείας Alfred Rambaud καὶ ὁ πολυμαθέστατος συγγραφεὺς τῆς Βυζαντινῆς Σφραγιδολογίας Gustave Schlumberger. Σελ. 8

Ἴσως διὰ τοιούτων ἐκδόσεων ἐπιχυθῇ φωτὸς ἀκτὶς ἀφθονωτέρα πρὸς ἐκτίμησιν χαρακτήρων τε καὶ γεγονότων κυρίως τῶν μετὰ τὸ θ' αἰῶνα χρόνων, οἵτινες εἰσέτι διατελοῦσιν ἀφεγγεῖς, διότι οὐδεὶς ἡμῶν δυνηθήσεται πεῖσαι μήτε τὴν ἰδίαν αὐτοῦ συνείδησιν, μήτε τοὺς φιλίστορας ὅτι ἱκανῶς ἐμελέτησε τὴν ἐποχὴν τῶν Μακεδόνων, ἢ τὴν ἐποχὴν τῶν Κομνηνῶν, πολλῷ δὲ μᾶλλον τὰ πρὸ τοῦ Η' αἰῶνος. Πιθανῶς ἀνευρεθήσονται καὶ μνημεῖα τῶν χρόνων ἐκείνων ἄπωθεν ἱστορικά, ἐὰν ἡ λέξις ἐπιτρέπηταί μοι· καὶ τούτοις δέον ἵν' ἀρκεσθῶμεν, ἐφ' ὅσον λανθάνουσι τὰς ἐρεύνας ἡμῶν αὐθεντικὰ κείμενα ἔνδοθεν ἡμῖν ἀπαγγέλλοντα

480

Σελ. 89 τὰς ἱστορικὰς ἀληθείας, οὐχὶ δ' ἀναγκάζοντα τοὺς ἐρευνῶντας ὅπως διαβλέπωσι μόλις ἀναζητοῦντες δυσχερῶς φωτὸς ἀληθείας ἴχνος ἐν μέσῳ τῆς ἀχλύος τῶν εἴτε ἐξ ἀγνοίας εἴτε ἐκ κολακείας διαστροφῶν τοῦ πραγματικοῦ. Παρέχομαι πίστιν καὶ εἰς τοιαῦτα κείμενα, ἐὰν παρ' ἐμοὶ κεῖνται τὰ δόκιμα, οὐχὶ τὰ ἐξ αὐτῶν μεταγραφέντα ἢ μεταγλωττισθέντα· ἀλλ' ὅπου ταῦτα λείπουσιν ἡμῖν οὐδέποτε νομίζω χρήσιμον ἵνα παραδῶμεν ἡμᾶς αὐτοὺς εἰς τὴν χαραγωγίαν ὑποσκαζόντων τε καὶ παραπαιόντων ὁδηγῶν, ἵνα μὴ πέσωμεν εἰς τὸν βόθυνον ἀκουσίου κρότους τῆς γραφίδος ἢ τῆς κρίσεως ἀποφαινήματος. Ἐπιβάλλεται δ' ἡμῖν ἡ ἀναδίφησις καὶ ἔκδοσις βιογραφιῶν ὁσίων ἀνδρῶν, ἰδίᾳ τῶν ἀφ' ἧς ἡμέρας ἀνέθορεν ἡ αἵρεσις τῆς εἰκονομαχίας μέχρι τέλους τῆς ΙΕ' ἑκατονταετηρίδος ἀκμασάντων, ὅπως μελετηθῇ πρωτίστη πασῶν ἡ μακρὰ χρονικὴ περίοδος τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἐκείνων ἀναστατώσεων εἶτα δ' ἡ ἐξέτασις τῶν ἱστορικῶν μνημείων τοῦ Ι' αἰῶνος. Εἰς τοῦτον ἀνήκει τὸ παρατιθέμενον ὧδε περιγράφον τὸν βίον τῆς ὁσίας Μαρίας τῆς νέας

481

κυρίως δὲ τὰ μετὰ θάνατον αὐτῆς ἐν τισιν ἐπ-
αρχίαις τῆς Θρᾳκικῆς συμβάντα, ἃ καὶ συνιστῶ- Σελ 90
σι τὴν ἀξίαν τῆς συγγραφῆς.

Ἀπόκειται τὸ χειρόγραφον ἐν τῇ βιβλιοθή-
κῃ τῆς ἐν Ἁγίῳ Ὄρει μεγίστης Λαύρας, ὑπ᾽ ἀ-
ριθμὸν Κ 81, εἰς σχῆμα μεγάλου 8ου, γεγραμμέ-
νον ἐπὶ χάρτου κατὰ τὸν ΙΔ´ αἰῶνα· καὶ ἄρχεται
μὲν ἀπὸ φύλλου 89α οὕτω« Βίος καὶ πολι-
τεία καὶ μερικὴ θαυμάτων διήγησις
τῆς ἀοιδίμου καὶ μακαρίας Μαρί-
ας τῆς νέας. Εὐλόγησον πάτερ — ἐπὶ μὲν τῶν
ἔξωθεν λόγων ἄνδρες λόγιοι καλούμενοι
..... εἶχε μὲν τὰ σκῆπτρα τῆς βασιλείας Βα-
σίλειος, οὐχ ὁ τῇ πορφύρᾳ βλαστός, ἀλλ᾽ ὁ Μα-
κεδών» — λήγει δ᾽ ἐν φύλλῳ 105α «τῷ ἀρχιερεῖ
δὲ σὺν τῷ κλήρῳ παντὶ καὶ πᾶσι τῇ ἐτησίως
τιμώσῃ σε σωτηρίαν ἀεὶ παρέχουσα καὶ
πάσης νόσου ἀπαλλαγήν, εἰς δόξαν Πατρὸς,
Υἱοῦ καὶ ἁγίου Πνεύματος» κ.λ.π. Καὶ ἐγρά-
φη μὲν πάντως κατὰ τὰ τέλη τῆς Ι´, εἰ δ᾽ οὐ,
κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ΙΑ´ ἑκατονταετηρίδος·
διαιρεῖται δ᾽ εἰς τρεῖς στάσεις, ἐξ οὗ καθίσταται
φανερὸν ὅτι ἀνεγινώσκετο κατὰ τὰς ἐπὶ τῇ

Μαρία ἐν Βιζύῃ

482

Σελ. 91 ἐτησίῳ μνήμῃ αὐτῆς ἀγομένης πανηγυρίδι. Ἡ μνήμη αὐτῆς ἤγετο ἐν Βιζύῃ, ὁ δείκνυται ἐξ ὧν ἐν τέλει τῆς βιογραφίας γράφονται, πιθανῶς δ' ἤγετο καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐν τῇ μονῇ τῆς Θεοτόκου τῆς Κορώνης, οὐ μακρὰν τοῦ σημερινοῦ Σαμμά-τομβρουκί. Ἐκ τῆς βιογραφίας Μαρίας τῆς νέας πολλὰ πορίζομεθα: διὰ μὲν τὴν ἱστορικὴν γεωγραφίαν τὴν κατὰ τὰ μέσα τοῦ θ' αἰῶνος ὕπαρξιν τῶν θρακικῶν χωρίων Μεσόνης, καὶ Καμάρας (αἱ Καμάραι πιθανῶς) καὶ τοῦ "κτησιδίου" τὰ Βράτζη· διὰ δὲ τὴν θύραθεν ἱστορίαν 1) τὴν ἐν τέλει τοῦ θ' αἰῶνος καὶ κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τοῦ ι' ἀκμὴν Νικηφόρου τοῦ δρουγγαρίου καὶ τουρμάρχου Βιζύης (πιθανῶς μετὰ τοῦ 888–890) οὗ γνωστοὶ οἱ ἀδελφοὶ Ἀλέξιος καὶ Εἰρήνη, καὶ ὁ σύγγαμβρος Βάρδας ὁ Βραχύης· 2) τὴν μετὰ 907–908 ἀκμὴν Θεοδώρου τοῦ τὴν τούρμαν Βιζύης διαδεξαμένου μετὰ τὸν Νικηφόρον, καὶ βραδύτερον πως τὴν ἀκμὴν Βαάνου τοῦ υἱοῦ τοῦ Νικηφόρου καὶ τῆς Μαρίας, ὅστις (Βαάνης) ἐγένετο δρουγγάριος, ἀλλ' ἡγεῖτο καὶ τοῦ ἐν Σηλυβρίᾳ στρατοῦ μικρῷ πρὸ τοῦ 952 καὶ 3) τὴν

483

ἐρήμωσιν τῆς Βιζύης, γενομένην περί τά ἔτη 930-932. ὁ δέ ἀκριβέστερον 4) τόν τρόπον, καθ' ὅν διώκει τάς ὑπ' αὐτοῦ κατακτωμένας χώρας ὁ βούλγαρος Συμεών· διά τήν ἐκκλησιαστικήν ἱστορίαν πορίζομεθα τρεῖς εἰδήσεις· 1) τήν κατά τά μέσα τοῦ Ι' αἰῶνος ὕπαρξιν ἐν Καραβιζύῃ μονῆς γυναικείας, τῆς Καλλαικίνης· 2) τήν μεταξύ τῶν ἐτῶν 908-930 ἀκμήν Εὐθυμίου Βιζύης καί Στεφάνου τοῦ Βρύσεως (τῆς ἐν Θράκῃ) ἐπισκόπων, μή ἀναφερομένων ὑπό Lequien. 3) τά ἐν ἐδαφίῳ 102 γραφόμενα περί ὑμνογραφίας· ἅ καί συνιστῶνται τοῖς ἀσχολουμένοις εἰς τήν λειτουργικήν καί τήν ἱστορίαν τῆς ὑμνολογίας· τά δέ περί τοῦ ἐν Ραιδεστῷ ζωγράφου τοῖς σπουδάζουσι τήν ἱστορίαν τῆς ἁγιογραφίας.

Ἐκ τῶν ἐν ἐδαφίῳ 102Α φερομένων βεβαιούμαι ὅτι ὁ θάνατος τῆς ὁσίας Μαρίας ἐπῆλθε τῷ 907 ἤ 908, καί ἐντεῦθεν ἐξάγω τόν ἀριθμόν τῶν ἐτῶν, ἅ ἀνωτέρω παρέθηκα.

Ἡ ἀνθολογία ἐν τῇ βιογραφίας ἐστί ταύτη:

Θυγάτηρ ἀρμενίου τινός ἐπισήμου προσελθόντος τῷ Μακεδόνι καί παρ' αὐτοῦ "τοῖς πρώτοις τιμαῖς δοξασθέντος, ἔχοντος δέ δύο

484

Ὁσία Μαρία ἐν Βιζύῃ

υἱοὺς καὶ τρεῖς θυγατέρας ἦν ἡ Μαρία νεω-
τάτη πάντων τῶν παίδων· καὶ τὰς μὲν δύο
ἔζευξεν ἀνδράσιν ὁ πατήρ, αὐτὴν δὲ θαυ-
μὴν εἴασεν ἄγαμον. Τῇ Μαρία ἦν προάστει-
όν τι κατὰ τὴν ἐν Θράκῃ Μεσήνην, ἐν ᾧ
διέμενε «Βάρδας ἐκεῖνος ὁ «Βραχάμης» ὠνομά-
ζετο..... ὅπερ ἐξ ἐκείνου εἰς ἔτι καὶ νῦν τοῦ
Βραχάμη ἐπιλέγεται». Ἐν τῷ «κτησιδίῳ» τούτῳ
συνήθως ἐξερχόμενος ὁ Βάρδας συνετύγχανε
Νικηφόρῳ τῷ δρουγγαρίῳ, ὅστις ὡρμᾶτο ἐκ
χωρίου τινός, ὃ «τὰς Καμάρας» ἐπονομάζουσιν·
ὃν καὶ φίλον ἀγαπητὸν ἔχων ἔπεισεν ὅπως συγ-
γενεύσωσι, καὶ τῇ τῆς μητρὸς ἀδείᾳ ἔδωκε
τῷ Νικηφόρῳ τὴν Μαρίαν, αὐτὸς ἤδη τῇ ταύ-
της πρεσβυτέρᾳ ἀδελφῇ συνεζευγμένος. Συζευ-
χθεῖσα δὲ ἡ Μαρία τῷ δρουγγαρίῳ πᾶσαν ἤσκει
χριστιανικὴν ἀρετήν· λιτῶς καὶ ἀπερίττως
διαιτωμένη, τοὺς πάντας εὐεργετοῦσα, συμπά-
σχουσα τοῖς πάσχουσι, σεβομένη τοὺς τοῦ Θεοῦ
λειτουργούς, καὶ τὰς μονὰς καὶ μοναχοὺς καὶ μο-
ναστηρίας προστατεύουσα, παρὰ πᾶσιν εὐφη-
μουμένη. Πρῶτον υἱὸν ἔσχεν ἐκ τοῦ γάμου, ὃν
ὠνόμασεν Ὀρέστην, καὶ ὃς ἀπέθανε πενταε-
τής· ἡ Μαρία καρτερικῶς ἤνεγκε τὸ ἀτύχημα

Γεροδήμος 85.

καὶ κατὰ τὸν πολύτλαν Ἰὼβ μεγαλοψύχως, δεύτερον δ' ἔτεκεν υἱὸν καὶ τοῦτον Βαρδάνην ὠνόμασεν. Εἶτα τὴν ἐπὶ Βιζύης ἐστείλατο, καὶ ἡ αἰτία τῆς μετοικίας τοιαύτη ἦν. Μετὰ τὸν αὐτοκράτορα Βασίλειον, Λέων ὁ σοφὸς καὶ Ἀλέξανδρος, οἱ τούτου παῖδες τὴν ἀρχὴν διεδέξαντο· ὁ δὲ τῶν Βουλγάρων ἄρχων Συμεών, χριστιανοῦ μὲν φέρων προσηγορίαν, ἔργα δὲ χρηματίζων αἱμάτων τέλειος, ἐπιστρατεύει ἐντεῦθεν Ῥωμαίοις καὶ πολὺν φόνον ἐργάζεται. Τότε τοίνυν ὁ τῆς Μαρίας ἀνὴρ Νικηφόρος ἀριστεύει τοῖς Βουλγάροις μαχόμενος καὶ ψήφῳ τῶν κρατούντων εἰς τὴν τῆς Βιζύης τοῦρμαν ἐκπέμπεται, καὶ δὴ τὴν πόλιν ταύτην σὺν γυναικὶ καὶ τέκνοις (ση. 9/Α) καταλαμβάνει. Ἐνταῦθα ἡ Μαρία τὸν μὲν τόπον ἤμειψεν, ἀπὸ κώμης εἰς πόλιν μετελθοῦσα, τὸν δὲ τρόπον οὐκ ἤμειψεν· κἀκεῖ τὰς αὐτὰς ἀρετὰς ἤσκησε, καὶ τοῖς δούλοις οὐχ ὡς κυρία προσεφέρετο· νηστεύουσα δὲ κατὰ τὰς τεσσαρακοστάς, τοῦ συζύγου παρόντος, ἐνήστευε καὶ τὰς λοιπὰς ἡμέρας, ὁπότ' ἐκεῖνος ἐκ Βιζύης ἀπεδήμει, διαδιδοῦσ' ἅμα τοῖς πένησι τὴν πατρικὴν

486

Ὁσία Μαρία ἡ ἐν Βιζύῃ

Σελ. 89

περιουσίαν, ἀλλά μηδαμῶς ἁπτομένη τῆς
τοῦ συζύγου. Θανόντος καί τοῦ δευτέρου παι-
δός, ἔτεκεν ἡ Μαρία δίδυμα, τούτων δέ τό
πρῶτον, υἱόν ὄντα, ὠνόμασε Βαάνην, τόν δέ
δεύτερον, υἱόν ὡσαύτως Στέφανον (92α) καί
τι ξένον εὐθύς περί τούς τεχθέντας ἐγένετο· ὁ
μέν γάρ πρωτότοκος ἀπό τοῦ δεξιοῦ ὤμου
οἷά τινα ζώνην εἰς τήν ἀριστεράν πλευράν
διατείνουσαν εἶχε κατά διάμετρον, ὁ δέ μετ'
αὐτόν τεχθείς ἀπό κεφαλῆς μέχρις ὀσφύος
διαζώσματι περιεβέβλητο· ἔδοξε δέ ταῦ-
τα τῷ πατρί καί τῇ μητρί οὐκ ἀσύμβο-
λα, καί διηπόρουν τί ἄρα καί βούλεται
τά ὁρώμενα· ἡ μέν οὖν μήτηρ τόν μέν στρα-
τιώτην, τόν δέ μοναχόν ἔσεσθαι προηγόρευ-
σεν· ὁ δέ πατήρ τόν μέν πρωτότοκον καί
αὐτός εἰς στρατιώτας ἐγκαταλέξαι ἔφησε
βούλεσθαι, τόν δέ δεύτερον γραμματιστῇ
παραδοῦναι καί, εἰ ἐν λόγοις δεξιόν ἐρ-
γασάμενον, τοῖς περί τά βασίλεια στρεφο-
μένοις ἐναριθμεῖν ἐθέλειν... ὅτι δέ κατά
τήν ἐκείνης ἐξέβη πρόρρησιν προϊών ὁ λό-
γος δηλώσει». Πειρασμοί δ' ὅμως ἐπεγένον-
το τῇ Μαρίᾳ, συκοφαντηθείσῃ πρός τόν αὐ-

487

τῆς συζύγου ὡς σκορπιζούσης τὴν ἀνδρι-
κὴν οὐσίαν καὶ τῷ θεράποντι Δημητρίῳ
συμφθειρομένης· ἦσαν δὲ συκοφαντοῦντες
Ἀλέξιος καὶ Ἑλένη οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Νικηφόρου
καὶ δὴ πείσασα αὐτὴν ἐξήγγειλε τὰ ἀποσιω-
πηθέντα, ἥτις ἐδικαιολογήθη μὲν περὶ τῆς φι-
λοπτωχίας, ἣν ἀπέστεργεν ὁ σύζυγος φοβού-
μενος "μήπως τὰς τῶν ἄλλων ἐνδείας οὕτω
δαψιλῶς θεραπεύοντες, εἰς ἐσχάτην πτωχεί-
αν ἡμεῖς καταντήσωμεν" ἐβεβαίου δ' ἐν ὅρ-
κῳ καὶ δάκρυσιν, ἐπὶ μάρτυρι θεῷ τῷ τῶν
καρδιῶν ἐτάστῃ, περὶ τῆς πρὸς αὐτὸν πίστε-
ως. Ἐκεῖνος δὲ καὶ φύλακας ἐπιστήσας
καὶ τὰς θεραπαινίδας ἐξήταζε περὶ τῆς
πίστεως τῆς συζύγου, μαρτυρούσας αὐτῆς
τὴν ἁγνότητα καὶ σωφροσύνην, καὶ τινα
φροντιστὴν τῇ οἰκίᾳ φύλακα δὲ τῆς συζύ-
γου μᾶλλον, ὄνομα Θρόσον, ἐπέστησεν, ὃς αὐ-
τὴν ἀπεστέρει σχεδὸν καὶ τροφῶν, ἀσθενή-
σαν ἤδη καὶ τὸν στόμαχον· κρυφίως δὲ συνέτρω-
γε τάδε τοῖς ἀδελφοῖς καὶ τοῖς οἰκείοις, οὐχὶ δὲ
τῇ συζύγῳ ἥτις ἐν ἡμέρᾳ Κυριακῇ καθ' ἣν
τὴν τῶν κρεάτων ἀποχὴν οἱ Χριστιανοὶ ποιού-
μενοι πρὸς τὴν ἁγίαν Τεσσαρακοστὴν ἑτοιμά-

Ὁσία Μαρία ἡ ἐν Βιζύῃ

488
Σελ. 89

ζονται", παρετήρει, τεθλιμμένη, ταῖς θεραπαινίσιν ὅτι καθ' ἡμέρας κοσμίας, καθ' ἃς οἱ χριστιανοί καί τοῖς ἀδιαλλάκτως ἔχουσι διαλλάττονται, ὁ σύζυγος διάκειται τοσούτω δυσμενῶς πρός αὐτήν. Τοῦτο ὁ Δρόσος ἀκούσας ἀνήγγειλε τῷ Νικηφόρῳ διεστραμμένως, ὅτι «ἡ σύζυγός φησιν οὐδέ χριστιανόν εἶναί σε πείθεται, οὐδέ χρηστάς ἔχειν ἐλπίδας, αὐτῇ μή καταλλαττόμενον». Ὀργισθείς ἐκεῖνος ἔλαβε φραγγέλιον καί εἰσελθών εἰς τόν κοιτῶνα καί ἐπί τῆς κλίνης εὑρών μεθ' ἑνός τῶν τέκνων κατακειμένην ἔδειρεν ἀνηλεῶς· ἡ δέ μόλις, συνδραμουσῶν τῶν θεραπαινίδων, διασωθεῖσα καί τάς πληγάς φεύγουσα, κατέφυγεν εἴς τι μέρος τῆς οἰκίας· ἀλλά χαμαί πεσοῦσα ἐτραυματίσθη τήν κεφαλήν, ἤδη καί ἀσθενείᾳ δαπανωμένη. Νοσοῦσα δέ καί ἐπί κλίνης κειμένη, τόν ἄνδρα καλέσασα, τελευταίας ἔδωκε παραγγελίας, διαβεβαιοῦσα συνάμα τήν πρός αὐτόν πίστιν, καλέσασα δέ τινα τῶν οἰκείων και την περί τον τόκον αποβαλούσα χλαμύδα α ζήτησε ταύτην η αποδοθῆναι τας χρεώστας το χρέος πληρώσει, ζήτησε η την δανείζουν τα ονόματα και όσον καιρό το οφειλόμενον" αλλ' ο Νικηφόρος, ήτοι, όλα τοις ξένοις.

Ὁσία Μαρία ἡ ἐν Βιζύῃ

489

ἡ γαμικὴ ἀνήκει, τὸ χρέος αὐτὸς ἀνέλαβεν ἐξο-
φλῆσαι. Τοῦ δὲ προσεγγίζοντος αὐτῆς θανάτου Σελ. 89
γνωσθέντος ἦλθον αἱ τῶν γυναικῶν ἐπιφανεῖς,
αἵτινες μετὰ μικρὸν ἐγένοντο τούτου μάρτυ-
ρες, θρῆνος δὲ καὶ κοπετὸς ἠγέρθη τοῦ τε συζύ-
γου καὶ τῶν προσελθουσῶν γυναικῶν· «τοῦ δὲ
θρήνου κατασιγασθέντος, ἐπιτάφια λουτρὰ
ἡτοιμάζετο· πρὶν ἢ δὲ ταῦτα (;) τῆς μακαρί-
ας προσαχθῆναι τῷ σώματι, εὐωδία τις ἡδεῖ-
α ἐφέρετο καὶ πάντα τόπον ἐπλήρωσεν, ὥστε
(94β) θαυμάζειν τὰς συμπαρούσας γυναῖκας
καὶ σχεδὸν ἐμφορῆς ὀνομάζειν τὴν ἐνδημή-
σασαν· ἐπεὶ δὲ καὶ τὰ λουτρὰ προσήχθη, καὶ
ἡ γραῖα τὴν ἐνταφίον ἐσθῆτα ἀπῄτει, εἶδον
καὶ ἔμαθον, ἀπὸ μαρτυρίας τῶν θεραπαινί-
δων, ὅτι τὰ ἱμάτια καὶ τὰς ἐσθῆτας ἐδίδου
πτωχοῖς· ὥστε ὁ σύζυγος «ἑαυτοῦ χιτῶνα εἰς
γυναικεῖον μεταβληθέντα συνταφῆναι τῇ
μακαρίᾳ ἐκέλευσεν. Ἐπεὶ δ' ἐπὶ τῆς κλίνης
ἐτέθη τὸ ἱερὸν ἐκεῖνο σῶμα, παρῆν μὲν ὁ
ἀρχιερεὺς Εὐθύμιος, παρῆν καὶ ὁ οἰκονόμος
«Ἄνθιμος», ὅστις ἐνώπιον παντὸς τοῦ πλήθους τῆς
πόλεως, ἅτε τῶν εὐεργεσιῶν ἐκείνης πρὸς τοὺς
πένητας ὑπηρέτης γενόμενος, πάσας ἀπηρι-

490

Ὁσία Μαρία ἡ ἐν Βιζύῃ

Σελ. 90

μετ' ἀγαθοεργίας πρὸς ὀρφανὰ καὶ χήρας καὶ πτωχάς, ὥστε κινῆσαι πάντας εἰς κλαυθμούς. Ὁ μὲν Νικηφόρος, ὀλίγων ἡμερῶν παρελθουσῶν «τοῦ πένθους ἀποχωρήσαντος, ἀνέπτυσσε τὰ κιβώτια» καὶ μηδὲν τῶν τε σηρικῶν ἱματίων εὑρὼν καὶ τῶν ἀργυρῶν καὶ χρυσῶν κοσμημάτων καὶ τῶν μαργάρων, ἀνεμάνθανε τὴν χριστιανικὴν ἀρετὴν τῆς Μαρίας καὶ καταμεμφόμενος ἀπεστράφη τοὺς συκοφάντας, ἑαυτὸν αἰτιώμενος ὅτι τὴν τοιαύτην ἐμίσησε σύζυγον. Τέσσαρας δὲ μετὰ τὸν τῆς Μαρίας θάνατον μῆνας, δαιμονιῶν τις, ὀνόματι Στρατήγιος, προσδραμὼν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἐν ᾗ τὸ σκῆνος ἐτέθη τῆς ὁσίας γυναικός, ἐξ ὀνόματος ἐκάλει ταύτην. Ὅτε ὁ ἀρχιερεὺς καὶ ὁ Νικηφόρος, ἐξ ὑποβολῆς συγγενῶν ἐνόμισαν ὅτι παρεπείσθη ὁ Στρατήγιος ὑποκριθῆναι τὸν δαιμονιῶντα, καὶ ἠπείλησαν αὐτῷ τιμωρίαν· ἀλλ' αὐτὸς βεβαιώσας ὅτι μήτε ταύτην ἐγίνωσκε ζῶσαν, μήτε τοὺς συγγενεῖς αὐτῆς, ἐβασανίζετο καὶ μίαν τῶν κυριακῶν, εἰς τὴν ἐκκλησίαν εἰσελθὼν καὶ τῇ χειρὶ τὸ καλύπτον τὸν τάφον μάρμαρον ἀπορρίψας, ἤγγισε τὴν δεξιὰν τῆς μα-

καρίας τῷ στόματι θεραπευθεὶς καὶ κηρύττων ~~τὸ θαυ~~
Σελ. 90 τὸ θαῦμα. Τότε δ' εἶδον οἱ πάντες ὅτι σῶον ἦν τὸ λεί-
ψανον· πολλοὶ δὲ προστρέχοντες ἀπηλλάττοντο διὰ
τῆς ἐπαφῆς τοῦ λειψάνου νόσων ἀνιάτων, ἢ χριόμε-
νοι τῷ ἐλαίῳ τῆς φωταγωγοῦ γωνίας τῆς ἐπὶ τοῦ τά-
φου· ἐν οἷς καὶ «μονή τις ἐκ Καραβιζύης» καὶ τις
ἐξ Ἀρκαδιουπόλεως «μονὴ τῶν εὐλαβῶν, μοναχῆς ἠρα-
μένη, τῆς Καλλινίκης τὴν μονὴν ὀνομάζουσι.......
τὴν ἐπὶ Βιζύης ὁδεύει»· καὶ τὸν τάφον ἐπισκεψα-
μένη, σὺν ταῖς συνοδευούσαις αὐτῇ δύο μαθητρί-
αις, τῶν θαυμάτων γίνεται μάρτυς, ταῦτά τε δια-
διδοῦσα καὶ μέχρις Ἀρκαδίου πόλεως. Ἐπιταξάσης
δὲ τῆς μακαρίας τῷ συζύγῳ κατ' ὄναρ τὴν οἰκο-
δομὴν ἰδίου ἐπωνύμως αὐτῇ ναοῦ, ὁ Νικηφόρος,
ἀπιστήσας τῷ ὁράματι ἐτιμωρήθη παθὼν τοὺς
ὀφθαλμούς· διατάξας δὲ κατόπιν τὴν ἐξαγωγὴν
τῶν πρὸς οἰκοδομὴν πετρῶν, ἐφ' ὅσον προὐχώρει
τὸ ἔργον, ἀνεκτᾶτο τὴν ὅρασιν, ἕως οὗ ἀνέβλεψεν·
ὁ δὲ ναὸς συνεπληρώθη, «προσαφιερωθεὶς τῷ ἀρχιε-
πισκόπῳ». Τὴν ἀνακομιδὴν ὅμως τοῦ λειψάνου,
διὰ τὴν τῶν ἱερέων περίεργον διδασκαλίαν, ἐβρά-
δυνεν ὁ Νικηφόρος ἵνα ποιήσηται, ἕως οὗ καιρὸν
ἐπιτήδειον εὑρὼν καὶ βοηθούμενος ὑπὸ τεσσα-
ράκοντα σχεδὸν ἀνδρῶν, «καὶ τισιν ἐντίμων ιχ-

Σελ. 90

ρικοῖς, οἳ τὴν ἀντίστασιν οὐκ ἐθάρρησαν, μεθ-ήλαξε τὸ λείψανον. Ἡ δὲ εἰκὼν αὐτῆς ἐκ Ραιδε-στοῦ ἐπέμφθη εἰς Βιζύην ὑπό τινος ζωγράφου ἐγ-κρίτου γέροντος, εἰς ὃν φανεῖσα κατ' ὄναρ σὺν τοῖς τέκνοις Ὀρέστῃ καὶ Βαάνῃ καὶ τῇ θεραπαι-νίδι Ἀγάθῃ μετὰ χεῖρας φέρουσα λαμπάδα, «ἐν ᾗ ἐπεγέγραπτο ἡ λαμπὰς τῆς ἐλεημοσύνης, λευ-κὴν ἠμφιεσμένη στολὴν καὶ μαφόριον ἐρυθρὸν ἐπὶ κεφαλῆς» διέταξεν οὕτω καὶ ζωγραφηθῆ· τὴν εἰκόνα δέ, γραφεῖσαν οὕτω καὶ σταλεῖσαν, ἰδόν-τες οἱ γινώσκοντες τὴν Μαρίαν, εὗρον ὁμοιοτά-την. Ἀλλὰ μοναχοί τινες φθόνῳ μᾶλλον ἢ ζήλῳ κι-νούμενοι, ἐπὶ τοῖς τελουμένοις «θαύμασιν ἔλεγον· οὐ δύναταί τις ἐν κόσμῳ διάγων, κρεωφαγῶν τε καὶ ταῖς τῆς συζυγίας ἡδοναῖς ἐκδιδόμενος, θαυματουργίας δωρεὰν θεοῦ χάρισμα δέξασθαι (97β-98α) τῶν μοναχῶν στερουμένων πάντων ἡ-δέων καὶ κακουχουμένων καὶ θλιβομένων [παν-των] ἐν ἅπασι, προσέτι δὲ καὶ νυκτὸς καὶ ἡμέ-ρας ὕμνοις προσκαρτερούντων καὶ μὴ ἀξιου-μένων τινὸς τοιούτου χαρίσματος....» Ἠλᾶτο δὲ τὸ τῆς ἀπιστίας πάθος καὶ τοῦ τῆς Βρύσεως ἐπι-σκόπου Στεφάνου, ὅστις ἐλθὼν εἰς Βιζύην ἐγένε-το μάρτυς τῶν θαυμάτων, ἰδὼν γυναῖκα θε-

Ὁσία Μαρία ἡ ἐν Βιζύῃ

ραπευθεῖσαν ἀπὸ δαιμονικοῦ πάθους, ἥτις ἑπταετίαν προσεδρεύουσα τῷ τάφῳ τῆς ὁσίας οὐκ ἐθεραπεύετο, τῶν λοιπῶν ἀσθενῶν θεραπευομένων «καὶ ὁ ἐπίσκοπος δι' αὐτὸν εἶπε τὸ θαῦμα γενέσθαι, ἵνα τοὺς τῆς ἀμφιβολίας λογισμοὺς ἀπορρίψῃ». Ὁ βιογράφος ἀφηγεῖται κατόπιν ὅτι ἡ λέγη ἡ ἀδελφὴ Νικηφόρου τοῦ τουρμάρχου ὑπ' αὐτοῦ κληθεῖσα εἰς Βιζύην «ἐφ' ᾧ τὰ κατὰ τὸν οἶκον διοικεῖν», ἔτισε δίκας τῆς συκοφαντίας ἀποβαλοῦσα θανάτῳ τὴν θυγατέρα Σοφίαν, δύο δ' ἑτέρας ἔχουσα θυγατέρας εἶδεν αὐτὰς κυριευομένας ὑπὸ δαίμονος, ἕως θανάτου αὐτῶν· ὅτι καὶ Δρόσος ὁ συκοφάντης, ὑπὸ Νικηφόρου διωχθείς, ἐπένετο μηδὲ τὰ πρὸς ἀγορὰν ἄρτου χρήματα ἔχων, καὶ κακῶς τὸν βίον κατέλυσεν, ὡς καὶ Ἀλέξιος ὁ ἀδελφὸς τοῦ Νικηφόρου· καὶ Νικηφόρος δ' ὁ τάλας, σχολάζων κυνηγεσίοις καὶ πεσόντος τοῦ ἵππου, τὴν χεῖραν τὴν δεξιὰν ἐξ αὐτοῦ τοῦ ὤμου ἀπώλεσε. Ταῦτα νομίζω συμβαίνοντα περὶ τὰ ἔτη 908-915· εἶτα δ' ἐπάγεται:

(99α) Δίκαιον δὲ καὶ ταῦτα προσθεῖναι τοῖς εἰρημένοις· Συμεὼν ὁ ἄρχων Βουλγαρίας, τὴν Ῥωμαίων ἐπιστρατεύσας, ἅπαν τὸ τῆς Θράκης μέρος κατεληίσατο, μέχρις αὐτῶν τῆς Κωνσταντίνου πόλεως τειχέων πάντα καταναλώσας καὶ τὰς πλείους τῶν

Ὁσία Μαρία ἡ ἐν Βιζύῃ

494

πολεμίων κατασκάψαι ἔνθεν τοι καὶ οἱ τὴν Βιζύην
κατοικοῦντες, μὴ δυνάμενοι πλέον ἐν ταύτῃ μέ-
νειν, πενταετίαν ὅλην πολιορκούμενοι, καιροῦ
τυχόντες ἐπιτηδείου, τὴν πόλιν καταλιπόντες ᾤ-
χοντο, πυρὶ τὰς οἰκίας πάσας κατατεφρώσαν-
τες· αἰχμάλωτος οὖν τις, διαδρὰς τὰς τῶν πολε-
μίων χεῖρας, δρόμῳ πολλῷ χρησάμενος ἑσπέρας
ἤδη τὴν Βιζύην ἔφθασε· (998) γυμνὴν δὲ πᾶσαν
ἀνθρώπων καὶ οἰκημάτων εὑρών, εἰς τὸν να-
ὸν τῆς μακαρίας, πρὸς τὸ διαβιβάσαι τὴν νύ-
κτα, κατέφυγε· ὕπνῳ δὲ εἰς ὕπνον τραπείς,
γοερῶν φωνῶν τῆς σοροῦ τῆς ἁγίας ἐξερχομένων
ἀκήκοε· στεναγμοὶ δὲ ἦσαν καὶ οἰμωγαί. Ἀλ-
τίνος, ἔλεγε, χάριν, οἱ τὴν πόλιν οἰκοῦντες, χριστια-
νοὶ ὄντες, αὐτὴν καταλείψαντες ἔφυγον; ἐμοῦ ἐν
ταῦτα ἐνθάδε κατοικούσης· εἰ δὲ οὕτως ποιῆσαι ἔ-
μελλον, διατί μὴ καὶ ἐμὲ μεθ' ἑαυτῶν ἀνείλοντο, ἀλ-
λ' ἐν τοῖς ἔθνεσί με κατέλειψαν; Τούτοις ὁ ἄνθρωπος
γενόμενος ἔμφοβος διανυκτερεύσας εἰς τὴν Μήδει-
αν παρεγένετο, καὶ τοῖς ἐκεῖσε πάντα διήγγειλε.
Παρὼν οὖν ἐκεῖσε καὶ ἱερεὺς Νικήτας, ὁ Καλάι-
κης ὀνομαζόμενος, ὃς παρ' ὅλην τὴν πολιορκίαν
ἐν τῷ ναῷ τῆς ἁγίας τὰ τῆς λειτουργίας ἦν ἐκτελῶν,
ἄρτι δὲ μετὰ τῶν ἐποίκων καὶ αὐτὸς ἐξελθὼν

Οσία Μαρία ἡ ἐν Βιζύῃ

κατέλαβεν εἰς τὴν Μήδειαν, καὶ ἀκούων ταῦτα
παρὰ τοῦ αἰχμαλώτου, εἰς μνήμην ἦλθε τῶν ἐπι-
τελουμένων παρὰ τῆς μακαρίας θαυμάτων,
καὶ οὐκ ἔτι στέγειν ἠδύνατο εἰ μὴ τὴν Βιζύην
καταλαβεῖν καὶ εἰς προσκύνησιν τῆς ἁγίας ἐλθεῖν
καὶ ταῦτα τῶν πολεμίων ὄντων ἐντός. Ὁ γὰρ λεχ-
θεὶς Συμεών, ἐν τούτῳ καταλαβὼν τὴν Βιζύην
καὶ κενὴν ταύτην ἀνθρώπων καὶ οἰκημάτων
εὑρών, τὰ ἀπὸ τοῦ πυρὸς ἐναπολειφθέντα τείχη
ἐκ θεμελίων ἀνασκαφῆναι προστάττει, καὶ τὴν
γῆν ἀροτριασθῆναι καὶ σπαρῆναι· ὃ δὴ καὶ γέ-
γονεν καὶ τοῦ καιροῦ εἰς τοῦτο ἁρμοδίως ἔχοντος, ὃ γέ-
γονεν ὑπ' αὐτοῦ Συμεὼν οὐ δίκαιον ἂν εἴη πα-
ραδραμεῖν. Εἰσελθὼν γὰρ εἰς τὴν Βιζύην καὶ μό-
νους τοὺς ἐν αὐτῇ ναοὺς τῷ πυρὶ ἀναλώτους
εὑρών, δίκην περισκοπῶν καὶ οὓς μὲν εἰς ὅρ-
ρεια, οὓς δὲ εἰς οἰκίας, οὓς δὲ εἰς ἱπποστάσια
καθιστῶν· ἀφικόμενος δὲ καὶ εἰς τὸν ναὸν τῆς
ἁγίας καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς τῷ γλωσσοκόμῳ
ἐπιβαλών, τοὺς παρατυχόντας τίνος ἂν εἴη
ἠρώτα· τῶν δὲ ἀπαγγειλάντων καὶ περὶ τῶν
ἐπιτελουμένων θαυμάτων παρὰ τῆς ἐν αὐ-
τῷ κειμένης εἰπόντων αὐτῷ, διανοιχθῆναι
προστάττει· ἀλλά, διανοιγομένου, φλὸξ ἐξίει εὐθέως

Σελ. 91

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

496

Σελ. 91

καὶ ἅπαντας κατεφόβησε· τοῦτο ἐκεῖνος ἰδών,
τὸν ναὸν μὴ παραδίδειν ὅλως τοῖς οἰκείοις προσ-
έταξε, καὶ τοῖς ἱερεῦσι καθ' ἑκάστην ἐπέτρε-
ψε λειτουργεῖν· οἰκίσας δὲ τὴν πόλιν ταύτην
τισὶ τῶν οἰκείων αὐτῷ καὶ φρουρὸν ἐπ' αὐτῇ
Βουλγάρων τινὰ ἄρχοντα καταστήσας ἐξῄει ὡς
καὶ τὰς ἑτέρας τῆς Θράκης πόλεις ὑποχειρία-
ς καταστῆσαι. Ὁ γοῦν προρρηθεὶς ἱερεὺς ὁ Καναὶ
ιης τοῖς τοῦ αἰχμαλώτου λόγοις προθυμηθείς, ὡς
εἴρηται, εἰς Βιζύην ἐλθεῖν τὴν προθυμίαν πλη-
ρῶσαι ἔσπευδε· πλησίον δὲ τοῦ κάστρου γενόμε-
νος ἐκρατήθη παρὰ τῶν Βουλγάρων καὶ ἀνηρευ-
νᾶτο τίς εἴη καὶ πῶς ἐνταῦθα παραγενέσθαι τε-
τόλμηκεν· ὁ δὲ ἄρα, ἀληθείας ὢν παῖς καὶ ἀ-
ληθῆ λέγειν μεμαθηκώς, ὅς τίς τε εἴη καὶ τίνος
χάριν ἐληλύθει διωμολόγει. Ταῦτα δὲ εἰς ὦτα τῷ
Βουλγάρῳ ἐλθόντα καὶ αὐτὸν τὸν ἄνδρα εἰς ὄψιν
αὐτοῦ ἀγαγεῖν ἐκέλευσεν· ἐλθόντι δὲ ὑπεξίστα-
το· καὶ πατέρα ἐκάλει· καὶ μετὰ τιμῆς ὅσης
ἐδεξιοῦτο· καὶ [πατέρα] περὶ τοῦ τῆς ἁγίας βί-
ου καὶ τῶν θαυμάτων παρ' αὐτοῦ ἐζήτει μα-
θεῖν μεθ' ὅσης τῆς ἀξιώσεως· καὶ ὁ μὲν ἐκδιη-
γεῖται τὰ κατ' αὐτήν, ὡς εἴη μὲν ἐκ Κωνσταν-
τίνου πόλεως, γονέων τε εὐγενῶν καὶ ἐνδόξων

Ὁσία Μαρία ἡ ἐν Βιζύῃ

497

θυγάτηρ.................. καὶ ἀπέτεκε καὶ
ἑτέρους δύο ἄρρενας διδύμους....... ὁ μὲν Σεπ. 21
γὰρ πρωτότοκος Βαάνης, εἰς στρατιώτας κα-
ταλεγείς, τοῦ ἐν τῇ Σηλυμβρίᾳ εὑρισκομένου
ἀρτίως ῥωμαϊκοῦ στρατεύματος στρατηγὸς
ὁ δὲ μετ' αὐτὸν τεχθεὶς Στέφανος, τὴν τῶν μο-
ναχῶν ὁδεύσας, περὶ τὰ Ὀλύμπιά που ὄρη ἀ-
ναστρεφόμενος, ζῇ μόνῳ ἑαυτῷ τε καὶ τῷ
Θεῷ...... (100β) καὶ ὅπως ὁ ἀνὴρ αὐτῆς Νι-
κηφόρος, κατὰ τὸν καιρὸν τῆς πολιορκίας Βι-
ζύης τέλει τοῦ βίου χρησάμενος, ἐτάφη παρὰ
τῷ ἀριστερῷ μέρει τοῦ ἀνεγερθέντος παρ'
αὐτοῦ τῇ μακαρίᾳ ναοῦ. Θαυμάσας δὲ
τὸν βίον τῆς ὁσίας ὁ Βουλγάρ ἐπέτρεψέ τε
τῷ ἱερεῖ λειτουργεῖν καὶ κατοικεῖν ἐν τῷ οἴ-
κῳ τοῦ διοικητοῦ." Ἔθει δὲ ὁ ῥηθεὶς Συμε-
ὼν οὐκ ἐν ταῖς ἁλωθείσαις παρ' αὐτοῦ τῇ μα-
καρίᾳ ναοῦ" Θαυμάσας δὲ τὸν βίον τῆς ὁσί-
ας ἡ πόλεσιν ἀνετίθει φρουρὰς διά τινος χρο-
νικοῦ διαστήματος μετεκαλεῖτο ὑφ' ἑαυτόν, κ.
ἄλλους ἀντ' αὐτῶν ἔστελλε· μετεκαλεῖτο καὶ
ἐκ Βιζύης Βουλγάρων ἕτερον ἀντ' αὐτοῦ πέμψας
φρουρὸν τῆς πόλεως· οἱ δὲ τῆς φρουρᾶς ἐξερχό-
μενοι, δεῖν κρίνοντες πολέμου νόμῳ σὺν λα-

Ὁσία Μαρία ἡ ἐν Βιζύῃ

498

φόροις οἴκαδε ἀναστρέφειν, τοῖς ἐναπολειφθεῖ-
Σελ. 92 σι τῶν ῥωμαίων ἐπέτρεψαν, καὶ λείαν πολ-
λὴν λαμβάνοντες οὕτω δὴ αὐτοὺς φέρουσαν ἐ-
πορεύοντο. Ὡς δὲ καὶ Βουλίας τῷ διαδεξαμέ-
νῳ τὴν Βιζύην κατέλιπε, τῷ εἰρημένῳ νόμῳ
στοιχῶν καὶ αὐτὸς εἰς λαφυραγωγίαν ἐτρέ-
πετο· ἔνθεν τοι καὶ εἰς Ξηλοβρίαν καταλαβὼν
συναντᾶται παρὰ τοῦ ἐκεῖσε ῥωμαϊκοῦ
στρατοπέδου, ὧν τὸν Βαάνην ἡγεῖσθαι φθά-
σας ὁ λόγος ἐδήλωσεν. Γνοὺς οὖν ὡς σὺν τῷ τοι-
ούτῳ στρατεύματι καὶ Βαάνης ἐστί, τοὺς
οἰκείους αὐτοῦ ἐπιστήσας, μόνος εἰρηνικώ-
τερον παρεξέβη· καί τινα προσκαλεσάμε-
νος ἐκ τοῦ στρατοπέδου ῥωμαίων, περὶ Βαά-
νου μαθεῖν ἠξίου εἰ πάρεστι τῷ στρατοπέδῳ.
παρόντα δὲ μαθὼν ἐδέετο τοῦτον ἰδεῖν. Μη-
νύεται ταῦτα Βαάνῃ, καὶ ὡς εἶχεν ἔνοπλος ἔρ-
χεται πρὸς Βουλίαν. Ὁ μὲν οὖν εὐθὺς αὐτὸν ἤρε-
το· «Σὺ εἶ ὁ σεβάσμιός μοι Βαάνης ὁ υἱὸς (19a)
τῆς ἐν Βιζύῃ ἁγίας Μαρίας;» ὁ δὲ «ἐγώ εἰμι» ἀπε-
κρίνατο· «σὺ δὲ τίς εἶ, καὶ πῶς τὸ ἐμὸν ὄνομα
οἶδας καὶ τὸ τῆς μητρός; καὶ πόθεν ἐμοὶ φι-
λίως διάκεισαι;» Ὁ δὲ Βουλίας «Ἄνθρωπός εἰμι
ἁμαρτωλός» ἀπεκρίνατο· καὶ διηγεῖται πρὸς

Ὁσία Μαρία ἡ ἐν Βιζύῃ

τὸν Βασίλειον θαύματά τινα, καὶ βεβαιοῖ ὅτι μὴ δυνηθεὶς ἰδεῖν τὴν μητέρα πόθον εἶχε πολὺν ἰδεῖν τὸν υἱόν, ἅτε καὶ περὶ τούτου μαθὼν αὐτὸ τῶν παρὰ Βουλγάροις αἰχμαλώτων. Καὶ διεχωρίσθησαν Βασίλειός τε καὶ Βουλγαρία εἰρηνικῶς. Μετ᾽ ὀλίγον δέ, τοῦ εἰρημένου Σομεὼν τὴν ψυχὴν ἐκρήξαντος, Πέτρος ὁ υἱὸς αὐτοῦ τὴν ἀρχὴν διαδέχεται· ὃς καὶ βαρβαρικώτερον τοῖς πράγμασι χρώμενος καὶ ὑπὸ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ (1016) ἀναδείσας πόλεις τῆς Θρᾴκης ἐξ ἐδάφους κατασπᾷ, ἐξ αὐτὸν τοὺς ἐν αὐταῖς εὑρισκομένους Βουλγάρους μετακαλούμενος· μεθ᾽ ὧν καὶ τὴν Βιζύην οὕτω διέθηκεν· ὑπερμαθὼν Βασίλειος, σὺν τισὶν ἱερεῦσι καὶ στρατιώταις τῶν ὑπὸ χεῖρα, τὴν Βιζύην καταλαμβάνει· εἰσελθὼν οὖν μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ ἐν τῷ θείῳ ναῷ τῆς ἁγίας μητρὸς αὐτοῦ, καὶ τὰ εἰκότα εὐξάμενοι καὶ εὐχαριστήσαντες, τὸν τύμβον αὐτῆς καὶ ἅγιον λείψανον κατησπάσαντο· τῆς θείας δὲ καὶ ἁγίας ἱερουργίας ἐναρχομένης, τριγμὸς μέγας γέγονεν ἐν τῷ γλωσσοκόμῳ, καὶ ψόφον πᾶσιν ἀνέβαλεν ὡς μικροῦ καταχωσθέντων ἡμῶν τὴν Βιζύην, ἀγανακτοῦσα γοερὰ ἡ

Σελ. 92 λ. ρίει φωνάς, καθὼς ὁ αἱμόῤῥους διηγήσατο, οὕτως ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ ἡμῶν σκιρτᾷ ἐν ἀγαλλιάσει». Τὰ τῆς θείας δὲ λειτουργίας τελέσαντες καὶ ἐπὶ τῷ γεγονότι δοξολογήσαντες, εἰς Σηλυβρίαν αὖθις ἐπεστρέψαμεν».

«Ῥωμανοῦ δὲ τῶν ῥωμαϊκῶν σκήπτρων ἐπειλημμένου καὶ γαμικὰ συναλλάγματα ἐπιτελέσαντος μετὰ τῶν βουλγάρων, εἰρηναία κατάστασις μέσον αὐτῶν τε καὶ τῶν ῥωμαίων ἐγένετο. Ἔνθεν τοι καὶ ἅπαντες συναχθέντες εἰς τὰς ἰδίας πατρίδας ἐκτὸς τινὸς δέους ἔσεον καὶ βαρύτης ἐντεῦθεν μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ ἐκ Σηλυμβρίας τὴν Βιζύην κατέλαβεν. Ἔτυχε δὲ ἐν τούτῳ καὶ τὸν εἰρημένον ἀδελφὸν αὐτοῦ Στέφανον ἐκ τῶν ὀλυμπίων ὀρέων, κατά τινα χρείαν, τὴν Κωνσταντίνου καταλαβεῖν, οὐχὶ Στέφανον ἔτι ὀνομαζόμενον, ἀλλὰ Συμεών, τῷ μοναχικῷ σχήματι τὸ ὄνομα εἰς τοῦτο ἀμείψαντα. Οὕτω τοίνυν ὁ Συμεών, τῇ τῶν πραγμάτων εἰρήνῃ ἐπευφρανθεὶς καὶ ἅμα μὲν ποθῶν τὴν πατρίδα ἰδεῖν, ἅμα δὲ καὶ τῷ ἀδελφῷ ἐντυχεῖν, τὸ δὲ πλέον, ἵνα τὸ τῆς μητρὸς ἅγιον λείψανον προσκυνήσας καὶ ἀσπασάμενος, τῆς ἐξ αὐτοῦ

Ὁσία Μαρία ἡ ἐν Βιζύῃ

501

Σελ. 92

καταπαύσῃ χάριτος, τὴν Βιζύην καταλαμβάνει· εἰς τὸν ναὸν οὖν ἀφικόμενος, καὶ τὰ κατ' ἔφεσιν εὐχῆς τε καὶ εὐχαριστίας πληρώσας, ἐντυγχάνει καὶ τῷ αὐτοῦ ἀδελφῷ Βαάνῃ· ἔνθα δὴ κοινωσάμενοι ἄμφω τὰ κατὰ γνώμην, τὰς ἀνηκούσας αὐτοῖς ἀδελφικὰς μερίδας ἀποκληροῦσι τῷ ναῷ τῆς ἁγίας αὐτῶν μητρὸς καὶ εἰς μοναστήριον αὐτὸν ἀποκαθιστῶσιν. Ὁ γοῦν Συμεὼν ἐνταῦθα (1020) καὶ μετάθεσιν ἐποίει τῶν λειψάνων· τὸ μὲν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ἔνδον τῆς ἐκκλησίας τάφον ποιήσας, τίθησι· τὸ δὲ τῆς ἁγίας μητρὸς αὐτοῦ λείψανον ἀπέθετο ἐν ᾧ ὁ πατὴρ κατέκειτο ἐκ μαρμάρου πεποιημένῳ· σῶον δὲ τὸ τῆς ὁσίας ἦν λείψανον καὶ μηδεμίαν παθὸν φθοράν, πεντηκοστὸν ἔτος κείμενον· ὃ καὶ ἀρτίως ὁρᾶται, χρόνων ἤδη συχνῶν παρεληλυθότων, μηδεμίαν ἔχον διάλυσιν. Ταῦτα δὲ οὕτω πληρώσαντες καὶ τὰ εἰκότα τελέσαντες, ἀπαίρει τῆς Βιζύης ὁ Συμεὼν καὶ εἰς ὄρος καταλαμβάνει τὸν Κυμινᾶν ἐπονομαζόμενον, ἐν ὁρίοις Παφλαγονίας, τῆς Προυσιάδος ἐγγύς,

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ὁσία Μαρία ἡ ἐν Βιζύῃ

Σελ. 93

τὸν ἀσκητικὸν εἴχετο βίον καὶ ἔτι ἐξεργαζόμενος, μετὰ τούτων δὲ πλείστων θαυμάτων ἐπιτελουμένων, καὶ ἐπὶ ταῦτα ὁ λόγος ὁρμᾷ, καταλιπεῖν τι τῶν γεγονότων οὐκ ἀνεχόμενος. Ἀριθμεῖ δὲ τινὰς ὑπὸ τῆς ἁγίας θεραπευθέντας, ἐν οἷς ἦν καὶ γυνή τις ἀπὸ τοῦ κάστρου Μηδείας. Ἡ βιογραφία διδοῦσα τινὰς εἰδήσεις περὶ τῶν παίδων τῆς ὁσίας γνωρίζει ἡμῖν ὅτι [illegible] ὁ μὲν Βαάνης ὑπὸ τῷ πατρὶ αὐξηθεὶς καὶ εἰς ἄνδρα ἐλάσας γυναικὶ συζεύγνυται τῶν ἐπιφανῶν, καὶ δρουγγαρίου τάξιν λαχών, οὐκ ἐπήρθη περὶ τὴν τῶν ἐν κόσμῳ τιμίων· ἀλλὰ τὴν ἰδίαν μητέρα ἐν πᾶσιν ἀπομιμούμενος..... ἦν μὲν ἀνδρεῖος κατὰ τὸ σῶμα, πολλῷ δὲ ἀνδρειότερος κατὰ ψυχὴν καὶ προαίρεσιν· χρημάτων δὲ καὶ κερδῶν πάντων ἀνώτερος ὢν παρεχώρει ἀεὶ τοῖς στρατιώταις τῶν σκύλων, ὡς ἐντεῦθεν περιφανὴς εἶναι αὐτοῖς καὶ περίδοξος..... ἔσχε δὲ συναγωνιστὴν καὶ συνεργὸν ἀπαίκτων (163β) τῶν καλλίστων κατορθωμάτων Θεόδωρόν τινα τὸν τὴν τοῦρμαν διαδεξάμενον τοῦ

Ὁσία Μαρία ἡ ἐκ Βιζύης

Σελ. 93

πατρός αὐτοῦ, ἄνδρα γενναῖον τά στρατιωτικά καί ρωμαλέον, γενναιότερον δέ τοῖς κατά Θεόν πολιτεύμασιν». Ἐπαινεῖ τόν Βαάνην ἡ βιογραφία ὅτι λίαν ἤσκει τήν ἀρετήν τῆς ἐλεημοσύνης καί τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν οὐδέποτε ἠμέλησεν, «ἀλλ᾽ ἑκάστην ἡμέραν μετά καί ἀκολουθίας ὡρῶν δώδεκα τό ἅπαξ ἐστιχολόγει ψαλτήριον· καί ἑσπέρας ἀεί πρό τῶν δείπνων, μετά τήν τῶν ἀποδείπνων ἀκολουθίαν, παράκλησιν πρός τήν ἀειπάρθενον τοῦ Θεοῦ ἡμῶν μητέρα διά κανόνων τεσσαράκοντα ἐποιεῖτο, βίβλῳ τό παράπαν ἐν τούτοις μή χρώμενος». Ἀναφέρει δέ κατόπιν ὅτι νοσήσας ἐκ κοιλιακοῦ νοσήματος ἦλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐπί νοσηλείᾳ, πιθανῶς ἐκ Σηλυμβρίας, ἐν ᾗ ἡμέρᾳ τυχαίως κατελάμβανε τήν πρωτεύουσαν καί Συμεών ὁ ἀδελφός ἐκ τοῦ Κορυνά κατελθών· ὅς καί πρός τῷ τέλει τοῦ βίου γενόμενον τόν Βαάνην ἔκειρε μοναχόν, Μαρῖνον μετονομάσας (1036)» καί εἰς τάς θείας σκηνάς μετοικίζεται, δευτέραν τότε τοῦ Ἰουνίου μηνός ἄγοντος. Κατατίθεται δέ τό σεβάσμιον αὐτοῦ καί τίμιον λείψανον εἰς τήν μονήν τῆς Θεοτόκου τήν

Ὁσία Μαρία ἡ ἐκ Βιζύης

504

τὰ Καρώνης ἐπονομαζόμενα, πλησίον τῆς
Σελ. 93 Ἀσπάρου γλιστέρνης. Τὸ μὲν δὴ τούτου (1040)
τέλος τοιοῦτον ἔσχε τὸν τρόπον· εἰ δὲ καὶ ὁ ῥη-
θεὶς Συμεὼν ἐκ τῶν πολλαχοῦ τοῦ λόγου περὶ
αὐτοῦ λεχθέντων τοῖς ἁγίοις συντάττοιτο, τοῖς
θείοις ἀνδράσιν ὁ λόγος σκοπεῖν ἀφίησιν.
Γραμμάτων μὲν οὖν γέγονεν ἔμπειρος καὶ
ἐς βασιλείους αὐλὰς ἀπεστάλη διάγειν, ὡς
εἴρηται· καὶ ὁ τρόπος αὐτοῦ προτιμῶντα
αὐτὸν ἐδίδου τοῖς παρὰ ἀνθρώποις κρείτ-
τοσιν. Ἀγγέλων τῶν θείων ἀρετῶν καὶ τὴν ὄν-
τως μερίδα εὐαγγελικῶς ἐκλεξάμενος, ἑκου-
σίως καταφρονήσας τὰς γηΐνους τιμὰς τῷ
Θεῷ μόνῳ τὴν ἐγκωμίων ἀσκητικοῖς πόνοις
ἐκδίδωσιν ἑαυτόν· καὶ ὄρη διερχόμενος ἐξ ὀ-
ρέων καὶ τόπους ἀμείβων ἐκ τόπου, ὡς κατὰ τὰς
μελίσσας ὡς ἐξ ἀνθέων τῶν ἀρετῶν συλλέγων
τὰ κρείττονα σκεῦος ἑαυτὸν τῆς ὄντως γλυκύ-
τητος κατεσκεύασε, καὶ πάσης κακίας ῥυπί-
νης ἐκκαθαρθείς, οἶκος Θεοῦ ἐχρημάτισε· ἀπω-
θεῖ γὰρ καὶ ἄκων τὸ τῆς ἱερωσύνης ἀξίωμα,
διὰ μόνην ὑποταγὴν τῷ ἐπιτάττοντι καταπεισθείς.
Μεθ' ὃ ἕπεται ἐγκώμιον τῆς μητρός, καὶ κρίσις
ὅτι τοιαύτης ἔδει νὰ γένωνται ὅμοια τὰ βλα-

στήματα. Ἀλλ' οὕτω ἀναφέρει τὸν θάνατον τοῦ Σελ. 93
Συμεών. Ἐγράφη δὲ ἡ βιογραφία προδήλως ἐν Βιζύῃ, διότι λέγει πρὸς τὸ τέλος «προϊσταμένη δ' ἂν εἴης καὶ τῆς καλλίστης τῶν πόλεων ταύτης Βιζύης, καθ' ἣν σου τὸ ἱερώτατον καὶ ἅγιον σῶμα ἐπεβράβευσεν ὁ Θεὸς εἰς κοινὴν τῶν ἐνοικούντων βοήθειαν καὶ ἀντίληψιν...... Τῷ ἀρχιερεῖ δὲ σὺν τῷ κλήρῳ παντὶ καὶ πᾶσι τοῖς ἐτησίως τιμῶσί σε σωτηρίαν ἀεὶ παρέχουσα» κ.λ.π.

(Ἀνεγνώσθη ἐν συνεδρίᾳ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐπιτροπῆς)

Τέλος

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Νοεμ. 9α 907 — Βίος Μαρίας τῆς νέας τῆς ἐν Βιζύῃ

Ἀπόκειται τὸ χειρόγραφον ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς ἐν Ἁγίῳ Ὄρει μεγίστης Λαύρας, ὑπ' ἀριθμὸν Κ 81, εἰς σχῆμα μεγάλου 4ου, γεγραμμένον ἐπὶ χάρτου κατὰ τὸν ΙΔ' αἰῶνα καὶ ἄρχεται μὲν ἀπὸ φύλλου 89α οὕτω « Βίος καὶ πολιτεία καὶ μερικὴ θαυμάτων διήγησις τῆς ἀοιδίμου καὶ μακαρίας Μαρίας τῆς νέας. Εὐλόγησον πάτερ. Ἐπὶ μὲν τῶν ἔξωθεν ἀγώνων ἄνδρες μόνοι καλούμενοι . . . .

Μ. Γεδεών, Ἐγ. Φ. Λεξ. — Ἀρχ. Δελτίῳ — Γ. ΚΣΤ' σ 81.

Εἶχε μὲν τὰ σκῆπτρα τῆς βασιλείας Βασίλειος οὐχ ὁ τῆς πορφύρας βλαστός, ἀλλ' ὁ Μακεδών» — λήγει δ' ἐν φύλλῳ 105Α « τῷ ἀρχηγῷ δὲ ἂν τῶν ἀγίων πάντες καὶ πᾶσι τοῖς ἐννοίας τιμῶσι σε σωτηρίαν αἰεὶ χαρίζουσα καὶ πάσης νόσου ἀπαλλαγήν, εἰς δόξαν Πατρός, Υἱοῦ καὶ ἁγίου Πνεύματος» κ.λ.π. Καὶ ἐγράφη μὲν πάντως κατὰ τὰ τέλη τῆς Ι', εἰ οὐχὶ κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ΙΑ' ἑκατονταετηρίδος διαιρεῖται δ' εἰς τρεῖς στάσεις ἐξ οὗ καθίσταται φανερὸν ὅτι ἀνεγινώσκετο κατὰ τὰς ἐπὶ τῇ ἐτείῳ μνήμῃ αὐτῆς ἀγομένας πανηγύρεις.

Ἡ μνήμη αὐτῆς ἤγετο ἐν Βιζύῃ, ὃ δείκνυται ἐξ ὧν ἐν τέλει τῆς βιογραφίας γράφονται, πιθανῶς δ' ἤγετο καὶ ἐν Κων/πόλει ἐν τῇ μονῇ τῆς Θεοτόκου τῆς Κοραίνης, οὐ μακρὰν τοῦ σημερινοῦ Σαμμά-τουβρού.

Ἐκ τῆς βιογραφίας Μαρίας τῆς νέας πολλὰ πορίζομεθα· διότι μὲν τὴν ἱστορικὴν γεωγραφίαν τὴν κατὰ τὰ μέσα τοῦ Θ-αἰῶνος ὕπαρξιν τῶν θρακικῶν

Βίος Μαρίας τῆς νέας τῆς ἐν Βιζύῃ

χωρίων Μεσήνης κ' Κεμαίρας (αἱ Καμάραι σήμε-
νῦν) κ' Σουλτανκιοϊδίου, τὰ Βραΐλη· διὰ δὲ τὴν θύραθεν
ἱστορίαν 1) τὴν ἔνταξιν τοῦ Θαύματος κ' κατὰ τὰ πρῶ-
τα ἔτη τοῦ Ι' αἰῶνος Νικηφόρου τοῦ δρουγγαρίου κ' τουρ-
μάρχου Βιζύης (φαίνεται μετὰ τὰ 888–890) οὗ γνωστοί οἱ ἀ-
δελφοί Ἀλέξιος κ' Εἰρήνη, κ' σύγγαμβρος Βάρδας ὁ Βραΐλης[2])
τὴν μετὰ τὰ 907–908 ἀρχὴν Θεοδώρου τοῦ τὴν τουρμαρχίαν Βι-
ζύης διαδεξαμένου μετὰ τὸν Νικηφόρον, κ' βραδύτερον ὡσ-
τὴν ἀρχὴν Βαάνου τοῦ υἱοῦ τοῦ Νικηφόρου κ' τῆς Μαρίας,
ὅστις (Βαάνης) ἐγένετο δρουγγάριος ἀλλ' ἠγεῖτο κ' τοῦ ἐν Ση-
λυβρίᾳ στρατοῦ μικρὸν πρὸ τοῦ 932· κ' 3 τὴν ἐρήμωσιν τῆς
Βιζύης γενομένην περὶ τὰ ἔτη 930–932. Ὁ δὲ ἀκριβέστερον
4) τὸν χρόνον καθ' ὃν διήρπασε τὰς ὑπ' αὐτοῦ κατακτηθείσας
χώρας ὁ βούλγαρος Συμεών· διὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἱστο-
ρίαν πορισθόμεθα τρεῖς εἰδήσεις 1) τὴν κατὰ τὰ μέσα τοῦ
Ι' αἰῶνος ὕπαρξιν ἐν Καραβιζύῃ μονῆς γυναικείας, τῆς
Καλλίνης· 2) τὴν μεταξὺ τῶν ἐτῶν 908–930 ἀρχὴν
Εὐθυμίου Βιζύης κ' Στεφάνου τῆς Βρύσεως (τῆς ἐν Θρᾴκῃ)
ἐπισκόπων μὴ ἀναφερομένων ὑπὸ Lequien.

3) τὰ ἐν σελ. 102 γραφόμενα περὶ ὑμνογραφίας
ἃ κ' συντελοῦνται τοῖς ἀσχολουμένοις εἰς τὴν λειτουργικὴν
κ' τὴν ἱστορίαν τῆς ὑμνολογίας τὰ δὲ περὶ τοῦ ἐν Ραιδεστῷ
ζωγράφου τοῖς σπουδάζουσι τὴν ἱστορίαν τῆς ἁγιογραφίας

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Βίος Μαρίας τῆς νέας τῆς ἐν Βιζύῃ

Ἐκ τῶν ἐν φύλλῳ 102α γεγραμμένων βεβαιοῦμεν ὅτι ὁ θάνατος τῆς ὁσίας Μαρίας ἐπῆλθε τῷ 907 ἢ 908 καὶ ἐντεῦθεν ἐξάγω τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐτῶν, ἃ ἀνωτέρω παρέθηκα.

Ἡ ἀνθολογία ἐκ τῆς βιογραφίας ἐστὶν αὕτη:

Θυγάτηρ Ἀρμενίου τινὸς ἐπισήμου προσελθόντος τῷ Μακεδόνι καὶ παρ' αὐτοῦ ταῖς πρώταις τιμαῖς δοξασθέντος, ἔχοντος δὲ δύο υἱοὺς καὶ τρεῖς θυγατέρας, ἦν ἡ Μαρία νεωτάτη πάντων τῶν παίδων· καὶ τὰς μὲν δύο ἔζευξεν ἀνδράσιν ὁ πατήρ, αὐτὴν δὲ θανὼν ἔλιπεν ἄγαμον. Τῇ Μαρίᾳ ἦν προσοίκουσα κατὰ τὴν ἐν Θράκῃ Μεσήνην ἡ ἀδελφὴ ἧς Βάρδας ἐκεῖνος ὁ[1] Βραχῆς ἐπονομαζόμενος.... ὅπερ ἐξ ἐκείνου εἰς ἔτι καὶ νῦν τοῦ Βραχῆ ἐπιλέγεται. Ἐν τῷ ἐπεισοδίῳ τούτῳ συνήθως ἐξερχόμενος ὁ Βάρδας συντυγχάνει Νικηφόρῳ τῷ δρουγγαρίῳ ὅστις ὡρμᾶτο ἐκ χωρίου τινός, ὃ τὰς Καμάρας ἐπονομάζουσιν, ὃν καὶ φίλον ἀγαπητὸν ἔχων ἔπεισεν ὅπως συγγενεύσωσι, καὶ τῇ τῆς μητρὸς ἀδείᾳ ἔδωκε τῷ Νικηφόρῳ τὴν Μαρίαν, αὐτὸς ἤδη τῇ ταύτης πρεσβυτέρᾳ ἀδελφῇ συνεζευγμένος. Συζευχθεῖσα δ' ἡ Μαρία τῷ δρουγγαρίῳ πᾶσαν ἤσκει χριστιανικὴν ἀρετὴν ζηλοῦσα καὶ ἀπερίττως διακειμένη· τοῖς πένησιν ἐπαρκοῦσα ~~προσαίτουσι~~ τοῖς πάσχουσι, σεβομένη τοὺς τοῦ Θεοῦ λειτουργοὺς καὶ ταῖς μοναῖς καὶ μοναχοῖς καὶ μοναστηρίοις προστατεύουσα, παρὰ πᾶσιν εὐφημουμένη.

1. προσθήκη ὅτι

Βίος Μαρίας τῆς νέας τῆς ἐν Βιζύῃ.

Πρῶτον υἱὸν ἔσχεν ἐκ τοῦ γάμου, ὃν ὠνόμασεν Ὀρέστην καὶ ὃς ἀπέθανε πενταετής· ἡ Μαρία καρτερικῶς ἤνεγκε τὸ ἀτύχημα καὶ κατὰ τὸν μακάριον Ἰὼβ μεγαλοψύχως. Δεύτερον δ' ἔτεκεν υἱὸν καὶ τοῦτον Βαρδάνην ὠνόμασαν· εἶτα τὴν εἰς Βιζύην ἐστείλατο, καὶ ἡ αἰτία τῆς μετοικίας τοιαύτη ἦν. Μετὰ τὸν αὐτοκράτορα Βασίλειον, Λέων ὁ σοφὸς καὶ Ἀλέξανδρος, οἱ τούτου παῖδες τὴν ἀρχὴν διεδέξαντο· ὁ δὲ τῶν Βουλγάρων ἄρχων Συμεών, χριστιανοῦ μὲν φέρων προσηγορίαν ἀνὴρ δὲ χρηματίζων αἱμάτων ἐξ ὑπογύου ἐπιστρατεύει τῇ κατὰ Ῥωμαίοις καὶ πολὺν φόνον ἐργάζεται. Τότε τοίνυν ὁ τῆς Μαρίας ἀνὴρ Νικηφόρος ἀντιτάττει τοῖς Βουλγάροις μαχόμενος καὶ χάριν τῶν κατορθωμάτων εἰς τὴν τῆς Βιζύης τουρμαρχίαν ἐπικαθίσταται καὶ δὴ τὴν πόλιν ταύτην σὺν γυναικὶ καὶ τέκνοις (φυλ. 91β) καταλαμβάνει. Ἐνταῦθα ἡ Μαρία τὸν μὲν τόπον ἤμειψεν, ἀπὸ κώμης εἰς πόλιν μετελθοῦσα, τὸν δὲ τρόπον οὐκ ἤμειψε· «κοινωνεῖ τοῖς αὐτῆς ἀγαθοῖς πένησι καὶ τοῖς δούλοις οὐχ ὡς κυρία προσφέρετο· ὑποστέλλουσα δὲ κατὰ τὰς φιλοσαρκίας τοῦ συζύγου παρόντος, ἐνήστευε καὶ τὰς μακρὰς ἡμέρας ὅτε ἐκεῖνος ἐκ Βιζύης ἀπεδήμει· διεδίδου ἅμα τοῖς πένησι τὴν πατρικὴν περιουσίαν, ἀλλὰ μυστικῶς, ἀγνοοῦντος τοῦ συζύγου. Θανόντος καὶ τοῦ δευτέρου παιδός, ἔτεκεν δίδυμα, ὧν ἴσως ἀπὸ πάππου εἰς μνήμην· ἐκεῖνος ὃν ἠξιώθη τὸ Βαάνην κατονομοῦσι.

Βίος Μαρίας τῆς νέας τῆς ἐν Βιζύῃ

νόμασε Βαάνην, τὸν δὲ δεύτερον υἱὸν ὡσαύτως Στέφανον. Κα-
ὶ τι ξένον ἦθος περὶ τοὺς τεχθέντας ἐγένετο· ὁ μὲν γὰρ πρωτότο-
κος ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ ὤμου διά τινα φύσιν εἰς τὴν ἀριστερὰν πλευ-
ρὰν διατείνουσαν εἶχε κατὰ διάμετρον, ὁ δὲ μετ' αὐτὸν τεχθεὶς ἀ-
πὸ κεφαλῆς μέχρις ὀσφύος διαζώσματι περιεβέβλητο· ἐδόκει δὲ ταῦ-
τα τῷ πατρὶ κ(αὶ) τῇ μητρὶ οὐκ ἀσύμβολα, κ(αὶ) διηπόρουν τί ἄρα κ(αὶ)
βούλεται τὰ ὁρώμενα· ἡ μὲν οὖν μήτηρ τὸν μὲν στρατιώτην, τὸν δὲ
μοναχὸν ἔσεσθαι προηγόρευσεν· ὁ δὲ πατὴρ τὸν μὲν πρωτότοκον
κ(αὶ) αὐτὸς εἰς στρατιώτας ἐγκαταλέξαι ἔφησε βούλεσθαι, τὸν δεύ-
τερον γραμματιστῇ παραδοῦναι καί, τὸν εἰς λόγους δεξιὸν ἐρ-
γασάμενον, τοῖς περὶ τὰ βασίλεια στρεφομένοις ἐναριθμεῖν ἔλε-
γεν . . . . ὅτι δὲ κατὰ τὴν ἐκείνης ἔξιν προρρητικῶς ὁ
λόγος δηλώσει».

Πειρασμοὶ δ' ὅμως ἐπεγένοντο τῇ Μαρίᾳ συκοφαντη-
θείσῃ πρὸς τὸν αὐτῆς σύζυγον ὡς σκορπιζούσῃ τὴν ἀνδρικὴν οὐσί-
αν κ(αὶ) τῷ θεράποντι Δημητρίῳ συμφθειρομένῃ· ἦσαν δὲ
συκοφαντοῦντες Ἀλέξιος κ(αὶ) Ἑλένη οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Νικηφό-
ρου· κ(αὶ) δὴ κακίσας αὐτὴν ἐξήλεγξε τὰ ἀκουσθέντα, ἥτις
ἐδικαιολογήθη μὲν περὶ τῆς φιλοπτωχίας ἣν ἀπέσκωπτεν ὁ σύζυ-
γος φοβούμενος «μήπως τὰς τῶν ἄλλων ἐνδείας οὕτω δαψιλῶς
θεραπεύοντες εἰς παντελῆ πτωχείαν ἡμεῖς καταντήσωμεν»
ἐβεβαίου δ' ἐν ὅρκῳ κ(αὶ) δάκρυσιν, ἔτι μάρτυρι Θεῷ τῷ τῶν
καρδιῶν ἐταστῇ περὶ τῆς πρὸς αὐτὸν πίστεως. Ἐκεῖνος δὲ κ(αὶ)
φύγοντας ἐγκαλέσας κ(αὶ) τὰς θεραπαινίδας ἐξήταζε περὶ

τῆς πίστεως τῆς συζύγου μαρτυροῦσαι αὐτῆς τὴν ἀγαθότητα καὶ σωφροσύνην, καὶ ἵνα φροντίσῃ τὴν οἰκίαν. Φθόνῳ δὲ τῆς συζύγου μᾶλλον ὀνόματι Δρόσου, ἐπίστευσεν, ὅτι αὐτὴν ἀπεστέρει σχεδὸν καὶ τροφῶν, ἀσθενοῦσαν ἤδη καὶ τὸν στόμαχον· ἐκεῖνος δὲ συνέτρωγε τότε τοῖς ἀδελφοῖς καὶ τοῖς οἰκείοις, οὐχὶ δὲ τῇ συζύγῳ ποτὲ ἐν ἡμέρᾳ κυριακῇ καθ' ἣν τὴν τῶν κρεάτων ἀποχὴν οἱ χριστιανοὶ ποιούμενοι πρὸ τῆς ἁγίας Τεσσαρακοστῆς ἑτοιμάζονται, παρεθέρει, τεθλιμμένη ταῖς θεραπαινίσιν ὅτι καθ' ἡμέρας νηστείας καθ' ἃς οἱ χριστιανοὶ καὶ τοῦ [illegible] ἔχουσι διαγγέλλονται ὁ σύζυγος διώκων τοσοῦτον δυσμενῶς πρὸς αὐτὴν τοῦτο ὁ Δρόσος ἀκούσας ἀνήγγειλε τῷ Νικηφόρῳ διεστραμμένως, ὅτι ἡ σύζυγός φησιν οὐδὲ χριστιανὸν εἶναί σε ἀποδέχεται, οὐδὲ χρηστὰς ἔχειν ἐλπίδας αὐτῇ μὴ καταγγελλόμενον. Ὀργισθεὶς ἐκεῖνος ἔλαβε φραγγέλιον καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸν κοιτῶνα καὶ ἐπὶ κλίνης εὑρὼν μεθ' ἑνὸς τῶν τέκνων κατακειμένην ἔδειρεν ἀνηλεῶς. ἡ δὲ μόλις συνδραμουσῶν τῶν θεραπαινίδων διασωθεῖσα καὶ τὰς πληγὰς φέρουσα κατέφυγεν εἰς τι μέρος τῆς οἰκίας ἀλλὰ χαμαὶ πεσοῦσα ἐτραυματίσθη τὴν κεφαλήν, ἤδη καὶ ἀσθενείᾳ δαπανωμένη. Νοσοῦσα δὲ καὶ ἐπὶ κλίνης κειμένη τὸν ἄνδρα καλέσασα, τελευταίας ἔδωκε παραγγελίας, διαβεβαιοῦσα συνάμα τὴν πρὸς αὐτὸν πίστιν καὶ λέγουσα δὲ ἵνα τῶν οἰκείων καὶ τὴν περὶ τὸν ὦμον ἀποβαλοῦσα χρυσίδα πωλήσῃ ταύτην καὶ ἀποδοῦναι τοῖς χρεώσταις τὸ χρέος ἐκέλευσεν, εἰποῦσα καὶ τῶν δανειστῶν τὰ

ἐκκόψαι καὶ ὅσον ἐπαύσθη τὸ ὀρεγόμενον». Ἀλλ' ὁ Νικηφό-
ρος ἰδὼν ὅτι τοῖς τέκνοις ἡ χαμαὶ ἀνήκει τὸ χρέος αὐτοῖ
ἀνέλαβεν ἐξοργῆσαι. Τοῦ δὲ προσαγγέλοντος αὐτῆς θανάτου
γνωσθέντος ἦλθον αἱ τῶν γυναικῶν ἐπιφανεῖς αἵτινες πολλάκι-
κις ἐγένοντο τούτου μάρτυρες, θρῆνος δὲ καὶ κοπετὸς ἠγέρθη τοῦ
τε συζύγου καὶ τῶν προσερχομένων γυναικῶν. Τοῦ δὲ θρήνου
καθοσιωθέντος, ἐπιτάφια λουτρὰ ἡτοιμάζετο πρὶν ἢ δέλου-
ται (;) τῆς μακαρίας προσεγγίσαι τῷ σώματι. εὐωδία τις ἡδ-
δεῖα ἐξήρχετο καὶ πάντα τόπον ἐπλήρωσεν, ὥστε (94β) θαυμάζειν
τὰς συνδραμούσας γυναῖκας καὶ πάσῃ εὐφροσύνῃ ὀνομάζειν τὴν
ἐκδημήσασαν. Ἐπεὶ δὲ καὶ τὰ λουτρὰ προσήχθη, καὶ ἡ χρεία
τῶν ἐνταφίων ἐσθῆτα ἀπῄτει, ἴδον καὶ ἔμαθον ἀπὸ μαρτυ-
ρίας τῶν θεραπαινίδων, ὅτι τὰ ἱμάτια καὶ τὰς ἐσθῆτας ἐδί-
δου πτωχοῖς ὥστε ὁ σύζυγος ἐκ ἑαυτοῦ χιτῶνα εἰς γυναικεῖον
μεταβληθέντα ἐνταφιάσαι τῇ μακαρίᾳ ἐπέμψατο. Ἐπὶ δέ-
κα τῆς ἡμέρας ἐτέθη τὸ ἱερὸν ἐκεῖνο σῶμα, παρῆν μὲν ὁ ἀρχι-
ερεὺς Εὐθύμιος, παρῆν καὶ ὁ οἰκονόμος Ἄνθιμος», ὅστις ἐπώνυ-
ον παντὸς τοῦ πλήθους τῆς πόλεως ἀλλὰ τῶν ἐνεργειῶν ἐπαι-
νεῖ πρὸς τοὺς πάσχοντας ὑπηρέτης γενόμενος, πᾶσαν ἀπηρτισ-
μένη τοῖς ἀγαθοεργίαις πρὸς ὀρφανὰ καὶ χήρας καὶ πένητας, ὥστε
κινῆσαι πάντας εἰς κλαυθμόν.

Ὁ μὲν Νικηφόρος, ὀλίγων ἡμερῶν παρελθουσῶν ἐκ τοῦ
πένθους ἀπογυμνώσαντος, ἀνέλυσεν τὰ κιβώτια» καὶ μηδὲν
πλὴν τε σηρικῶν ἱματίων εὗρον καὶ τῶν ἀργυρῶν καὶ χρυσῶν κο-

Βίος Μαρίας τῆς νέας τῆς ἐν Βιζύῃ.

σημείων κ. τῶν θαυμάτων, αἰσχυνθῶσι τὴν χριστιανικὴν ἀρετὴν τῆς Μαρίας κ. καταισχυνόμενος ἀποστρέψῃ τούς συκοφάντας, ἑαυτὸν αἰτιώμενος ὅτι τὴν τοιαύτην ἐζήτησε σύζυγον. Τέσσαρας δὲ μετὰ τὸν τῆς Μαρίας θάνατον μῆνας, δαιμονιῶν τις, ὀνόματι Στρατήγιος προσδραμὼν εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐν ᾗ τὸ σκῆνος ἐτέθη τῆς ὁσίας γυναικός, ἐξ ὀνόματος ἐκάλει ταύτην, ὅτε ὁ ἀρχιερεὺς κ. ὁ Νικηφόρος ἐξ ὑποβολῆς συγγενῶν ἐνόμισαν ὅτι ταρωσείσθη ὁ Στρατήγιος ὑποκριθῆναι τὸν δαιμονιῶντα κ. ἐποίησαν αὐτῷ τιμωρίαν· ἀλλ' αὐτὸς βεβαιώσας ὅτι μήτε ταύτην ἐγίνωσκε ζῶσαν μήτε τοὺς συγγενεῖς αὐτῆς ἐγνώριζε το· κ. μετὰ τῶν συγγενῶν εἰς τὴν ἐκκλησίαν εἰσελθὼν κ. τῇ χειρὶ τὸ καλύπτον τὸν τάφον μάρμαρον ἀπορρίψας ἥψατο τὴν δεξιὰν τῆς μακαρίας τῷ στόματι θεραπευθεὶς κ. ἐκήρυττε τὸ θαῦμα. Τότε δ' εἶδον οἱ πάντες ὅτι σῶον ἦν τὸ λείψανον· πολλοὶ δὲ προστρέχοντες ἀπηλλάττοντο διὰ τῆς ἐπαφῆς τοῦ λειψάνου τῶν νοσημάτων, ἢ χρώμενοι τῷ ἐλαίῳ τῆς φωταγωγοῦ λυχνίας τῆς ἐπὶ τοῦ τάφου· ἐν οἷς κ. «γυνή τις ἐκ παραβιζύης» κ. τις ἐξ Ἀρκαδιουπόλεως «γυνὴ τῶν εὐγενῶν, μόνης ἡγουμένη τῆς Κρητ... ἣν μονὴν ὀνομάζουσι, ... τὴν ἐπὶ Βιζύης ὁδόν», κ. τὸν τάφον ἐπισκεψαμένη σὺν ταῖς συνοδευούσαις αὐτῇ δύο μαθητρίαις τῶν θαυμάτων γίνεται μάρτυς, ταῦτά τε διαδίδουσα κ. μέχρι Ἀρκαδίου πόλεως.

Ἐπιταξάσης δὲ τῆς μακαρίας τῷ συζύγῳ κατ' ὄναρ

τὴν οἰκοδομὴν ἰδίου ἐπωνύμου αὐτῇ ναοῦ ὁ Νικηφόρος ἀπιστήσας τῷ ὁράματι ἐτιμωρήθη παθὼν τοὺς ὀφθαλμούς· διατάξας δὲ κατόπιν τὴν ἐξαγωγὴν τῶν πρὸς οἰκοδομὴν λίθων, ἐφ' ὅσον προὐχώρει τὸ ἔργον ἀνεκτᾶτο τὴν ὅρασιν, ἕως οὗ ἀνέβλεψεν, ὁ δὲ ναὸς συνεπληρώθη, «προσαφιερωθεὶς τῷ ἀρχιεπισκόπῳ».[1]

Τὴν ἀνακομιδὴν ὅμως τοῦ λειψάνου διὰ τὴν τῶν ἱερέων περίεργον διάθεσιν καὶ γνώμην ἐβράδυνεν ὁ Νικηφόρος ἵνα ποιήσηται ἕως οὗ καιρὸν ἐπιτήδειον εὑρὼν καὶ βοηθούμενος ὑπὸ τεσσαράκοντα σχεδὸν ἀνδρῶν, «καὶ τινων ἐντυχὼν κληρικῶν οἳ τὴν ἀντίστασιν οὐκ ἐθάρρησαν», μετήγαγε τὸ λείψανον. Ἡ δὲ εἰκὼν αὐτῆς ἐν Ραιδεστοῦ ἐπέμφθη εἰς Βιζύην ὑπό τινος ζωγράφου εὐλαβεστάτου γέροντος, εἰς ὃν φανεῖσα κατ' ὄναρ σὺν τοῖς τέκνοις Ὀρέστῃ καὶ Βαάρδῃ καὶ τῇ θεραπαινίδι Ἀγάθῃ μετὰ χεῖρας φέρουσα λαμπάδα, ἐν ᾗ ἐπεγέγραπτο «ἡ λαμπὰς τῆς ἐλεημοσύνης», γυνὴ ἠμφιεσμένη στολὴν καὶ ὠμοφόριον ἐρυθρὸν ἐπὶ κεφαλῆς, διέταξεν αὐτῷ νὰ ζωγραφηθῇ· τὴν εἰκόνα δὲ, γραφεῖσαν αὐτῷ καὶ σταλεῖσαν, ἰδόντες οἱ γινώσκοντες τὴν Μαρίαν, εὗρον ὁμοιοτάτην.

Ἀλλὰ μοναχοί τινες, φθόνῳ μᾶλλον ἢ ζήλῳ κινούμενοι ἐπὶ τοῖς τελουμένοις ἐκ. θαυμασίοις ἔργοις· οὐ δύναταί τις ἐν κόσμῳ διάγων, κρεωφαγῶν καὶ τοὺς τῆς συζυγίας ἡδοναῖς ἐνδιδόμενος, θαυματουργίας παρὰ Θεοῦ χαρίσματα δέξασθαι 97β-98α) τῶν μοναχῶν στερουμένων πάντων ἡδέων καὶ κακουχουμένων καὶ

1 ἐγκαινισθεὶς δῆλα δή.

Βίος Μαρίας τῆς νέας τῆς ἐν Βιζύῃ.

θρυβομένων ἐν ἄσμασι πρός δέ ϗ νυκτός ϗ ἡμέραις ὕμνοις προσκαρτερούντων ϗ μή ἀξιουμένων τινος τοιούτου χαρίσματος....

«Ἤγατο δέ τό τῆς ἀπιστίας πάθος ϗ τοῦ τῆς Βρύσεως ἐπισκόπου Στεφάνου» ὅστις ἐλθών εἰς Βιζύην ἐγένετο μάρτυς τῶν θαυμάτων, ἰδών γυναῖκα θεραπευθεῖσαν ἀπό δαιμονικοῦ πάθους, ἥτις ἑπταετίαν προσεδρεύουσα τῷ τάφῳ τῆς ὁσίας, οὐκ ἐθεραπεύετο, τῶν λοιπῶν ἀσθενῶν θεραπευομένων ϗ ὁ ἐπίσκοπος δι' αὐτόν εἶπε τό θαῦμα γενέσθαι, ἵνα τούς τῆς ἀμφιβολίας λογισμούς ἀπορρίψῃ».

(Ὁ βιογράφος ἀφηγεῖται κατόπιν ὅτι Ἑλένη ἡ ἀδελφή Νικηφόρου τοῦ τουρμάρχου ὑπ' αὐτοῦ κληθεῖσα εἰς Βιζύην «ἐφ' ᾧ τά παιδί τόν οἶκον διοικεῖν» ἔπεσε θῦμα τῆς συκοφαντίας ἀποβαλοῦσα θανάτῳ τήν θυγατέρα Σοφίαν δύο δ' ἑτέρας ἔχουσα θυγατέρας εἶδεν αὐτάς κρατουμένας ὑπό δαίμονος ἕως θανάτου αὐτῶν· ὅτι ϗ Φρόσος ὁ συκοφάντης ὑπό Νικηφόρου διωχθείς ἐπείνετο μηδέ τά πρός ἀγοράν ἄρτου χρήματα ἔχων ϗ κακῶς τόν βίον κατέστρεψεν· ὅτι ϗ Ἀλέξιος ὁ ἀδελφός τοῦ Νικηφόρου ϗ Νικηφόρας δ' ὁ τάγμας σχολαζόντων κυνηγεσίοις ϗ πεσών ἀπό τοῦ ἵππου, τήν χεῖρα τήν δεξιάν ἐξ αὐτοῦ τοῦ ὤμου ἀπώλεσε. Ταῦτα νομίζω συμβαίνοντα περί τά ἔτη 908-915 εἶτα δ' ἐπάγεται):

(99) α «Δίκαιον δέ ϗ ταῦτα προσθεῖναι τοῖς εἰρημένοις Συμεών ὁ ἄρχων Βουλγαρίας, τῶν ῥωμαϊκῶν ἐπιστρατεύσας ἅπαν τό τῆς Θρᾴκης μέρος κατεληΐσατο

μέχρις αὐτῶν τῆς Κων/τίνου πόλεως τειχῶν πάντα κα-
ταστρέψαντες καὶ τὰς πλείους τῶν πόλεων κατασκάψαντες· ἔνθεν τοι
καὶ τὴν Βιζύην πολιορκοῦντες μὴ δυνάμενοι αὐτὴν ἐν τού-
τῃ μένειν σιτοδείαν ὅμως πολιορκούμενοι, καιροῦ τυχόντες
ἐπιτήδειον τὴν πόλιν καταλιπόντες ᾤχοντο, περὶ τὰς οἰκίας
πάσας κατακρημνώσαντες αἰχμαλώτους· οὗ τις, διαφυγὼν τὰς τῶν
πολεμίων χεῖρας, δρόμῳ πολλῷ χρησάμενος ἑσπέρας ἤδη τὴν Βι-
ζύην ἔφθασε (998) γυμνὴν δὲ πᾶσαν ἀνθρώπων καὶ οἰκητό-
ρων εὑρών, εἰς τὸν ναὸν τῆς μακαρίας πρὸς τὸ διανυκτερεῦσαι τὴν
νύκτα κατέφυγε· μήπω δὲ εἰς ὕπνον τραπείς, γοερῶν φωνῶν
τῆς σοροῦ τῆς ἁγίας ἐξερχομένων ἤκουσε· σχετλιασμοὶ δὲ
ἦσαν καὶ οἰμωγαί. Καὶ τίνος, ἔλεγε, χάριν, οἱ τὴν πόλιν
οἰκοῦντες, χριστιανοὶ ὄντες αὐτὴν καταλείψαντες ἔφυγον;
ἐμὲ καὶ ταύτην ἐνταῦθα καταλιποῦσιν· εἰ δὲ οὕτω πάν-
τες ἔφυγον, διατί μὴ καὶ ἐμέ¹ μεθ' ἑαυτῶν ἀνήγον-
το, ἀλλ' ἐν τοῖς ἔθνεσί με κατέλειψαν; Τούτοις ὁ
ἄνθρωπος γενόμενος ἔμφοβος διανυκτερεύσας εἰς Μήδει-
αν παρεγένετο, καὶ τοῖς ἐκεῖσε πάντα διήγγειλε. Πα-
ρὼν οὖν ἐκεῖσε καὶ ἱερεὺς Νικήτας, ὁ Κυριάνης ὀνο-
μαζόμενος, ὃς παρ' ὅλην τὴν πολιορκίαν ἐν τῷ ναῷ τῆς ἁγί-
ας τὰ τῆς λειτουργίας ἦν ἐκτελῶν, ἄρτι δὲ μετὰ τῶν ἐποί-
κων καὶ αὐτὸς ἐξελθὼν κατέφυγεν εἰς τὴν Μήδειαν, καὶ
ἀκούων ταῦτα παρὰ τοῦ αἰχμαλώτου εἰς μνήμην ἦλθε

---

1 Ὁ Κωδ. διατί μοὶ καὶ ἐμοί.

Μ 27

Βίος Μαρίας τῆς νέας τῆς ἐν Βιζύῃ.

τῶν ἐπιτελουμένων παρὰ τῆς μακαρίας θαυμάτων καὶ οὐ-
τις ἐλέγχειν ἠδύνατο ~~εἶπε~~ εἰ μὴ τὴν Βιζύην καταλαβεῖν
καὶ εἰς προσκύνησιν τῆς ἁγίας ἐλθεῖν, καὶ ταῦτα τῶν πο-
λεμίων ὄντων ἐντός. Ὁ γὰρ λεχθεὶς Συμεών, ἐν τούτῳ κα-
ταλαβὼν τὴν Βιζύην καὶ κενὴν ταύτην ἀνθρώπων καὶ οἰκη-
μάτων εὑρών, τὰ ἀπὸ τοῦ πυρὸς ἀναπολειφθέντα τείχη ἐκ
θεμελίων ἀνατραπῆναι προστάττει, καὶ τὴν γῆν ἀροτρια-
σθῆναι καὶ σπαρῆναι· Ὃ δὴ καὶ γέγονε».

« Τοῦ καιροῦ εἰς τοῦτο ἀγρίως ἔχοντος, ὃ γέ-
γονεν ὑπ' αὐτοῦ Συμεὼν οὐ δίκαιον ἂν εἴη παραδραμεῖν.
Εἰσελθὼν γὰρ εἰς τὴν Βιζύην καὶ μόνους τοὺς ἐν αὐτῇ
ναοὺς τῷ πυρὶ ἀναλώτους εὑρών, διῄει περισκοπῶν καὶ
οὗ μὲν εἰς ἐρείπια οὗ δὲ εἰς οἰκίας, οὗ δὲ εἰς ὑπο-
στέγασμα κατασκοπῶν· ἀφικόμενος δὲ καὶ εἰς τὸν ναὸν τῆς
ἁγίας καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς τῷ γλωσσοκόμῳ ἐπιβαλών,
τοὺς παρατυχόντας τίνος ἂν εἴη ἠρώτα· τῶν δὲ ἀπαγγειλάν-
των καὶ περὶ τῶν ἐπιτελουμένων θαυμάτων παρὰ τῆς ἐν
αὐτῷ κειμένης εἰπόντων αὐτῷ, διανοιχθῆναι προστάττει,
ἅμα διανοιγομένου φλὸξ ἔξεισιν εὐθέως καὶ ἅπαντας κα-
τεφόβησε· τοῦτο ἐκεῖνος ἰδών, τὸν ναὸν μὴ παραθιγεῖν
ὅλως τοῖς οἰκείοις προστάξας, καὶ τοὺς ἱερεῖς καθ' ἑκάστην
ἐπιτρέψας λειτουργεῖν, οἰκίσας δὲ τὴν πόλιν ταύτην τι-
σι τῶν οἰκείων αὐτοῦ καὶ φρουρὰν ἐπ' αὐτῇ Βουλγάρων τι-
νὰ ἄρχοντα καταλιπὼν ἐξῄει, ὡς καὶ τοῖς ἑτέροις τῆς

Βίος Μαρίας τῆς νέας τῆς ἐν Βιζύῃ.

Θρᾴκης πόλεις οὕτως ἔχειν (100α) ταῦτ' ἐποίει[1]. Ὁ γοῦν προρ-ρηθεὶς ἱερεὺς ὁ Κανάκης τοὺς τοῦ αἰχμαλώτου λόγους προθυμηθεὶς ὡς εἴρηται εἰς Βιζύην ἐλθεῖν τὴν προθυμίαν πληρῶσαι ἔσπευδε· ἄγριον δὲ τοῦ κάστρου γενόμενος ἐπιμε-λήθη δοριαὶ τῶν Βουλγάρων καὶ ἀπηρεάζετο ἰσχὺν καὶ πῶς ἐνταῦθοῖ παραγενέσθαι τετόλμηκεν· ὁ δὲ ἄρα ἀληθείᾳ σὺν παῖς καὶ ἀληθῆ λέγων μεμαθηκὼς ὅτι τίς τε εἴη καὶ τίνος χά-ριν ἐληλύθει διωμολόγει. Ταῦτα δὲ εἰπόντα τῷ Βουλγά-ρῳ ἐλθόντι καὶ αὐτὸν τὸν ἄνδρα καὶ ὄψιν αὐτοῦ ἀγαπῶν ἐνέ-γνουν ἐλθόντι δὲ ὑπεδέξατο καὶ πατέρα ἐκάλει καὶ μετά τιμῆς ὅσης ἐδεξιοῦτο καὶ περὶ τοῦ τῆς ἁγίας βίου καὶ τῶν θαυ-μάτων παρ' αὐτοῦ ἐζήτει μαθεῖν μεθ' ὅσης τῆς ἀξιώσεως καὶ ὁ μὲν ἐκδιηγεῖται τὰ κατ' αὐτὴν ὡς εἴη μὲν ἐκ Κωνσταντί-νου πόλεως γονέων τε εὐγενῶν καὶ ἐνδόξων θυγάτηρ . . . . καὶ ὡς τίκοι καὶ ἑτέρους δύο ἄρρενας διδύ-μους . . . . ὁ μὲν γὰρ πρωτότοκος Βαάνης, εἰς στρατιώτας καταλεγεὶς τοῦ ἐν τῇ Σηλυμβρίᾳ εὑρισκο-μένου ἄρτι ῥωμαϊκοῦ στρατεύματος στρατηγεῖ· ὁ δὲ μετ' αὐτὸν τεχθεὶς Στέφανος, τὴν τῶν μοναχῶν ὁδεύσας, περὶ τὰ Ὀλύμπιά που ὄρη ἀναστρεφόμενος, ζῇ μόνῳ ἑαυτῷ τε καὶ τῷ Θεῷ . . . . (1006) καὶ ὅπως ὁ ἀνὴρ αὐτῆς Νι-

---

1 ἐκ τῶν ἐνταῦθα γραφομένων) δείκνυται ὅτι τὰ τῆς Βι-ζύης τείχη ἔρημον ἦν, οὔπω κατεστραμμένα.

2 προθύμως ἐνετίθει.

3 29

Βίος Μαρίας τῆς νέας τῆς ἐν Βιζύῃ

ὑπηγόρος, κατὰ τὸν καιρὸν τῆς πολιορκίας Βιζύης τέλει
τοῦ βίου χρησάμενος ἐτάφη παρὰ τῷ ἀριστερῷ μέρει τοῦ
ἀνεγερθέντος παρ' αὐτοῦ τῇ μακαρίᾳ ναοῦ». Θαυμάσας
δὲ τὸν βίον τῆς ὁσίας ὁ βουλγάρος ἐπέτρεψε τῷ ἱερεῖ λει-
τουργεῖν καὶ καταμένειν ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ διοικητοῦ.

Ἐπεὶ δὲ ὁ ῥηθεὶς Συμεὼν ὅτι ἐν ταῖς ἀγρυπνίαις παρ'
αὐτοῦ πάλιν αἰσθάνει[2] φρουροὺς διὰ ἑνὸς χρονικοῦ δια-
στήματος μετεκαλεῖτο ἐκ σκοποῦ, καὶ ἄλλους ἀντ' αὐτῶν ἐ-
στέλλε μεταμελεῖσθαι καὶ ἐν Βιζύης βουλγάρων ἕτερον ἀντ' αὐ-
τοῦ πέμψας φρουρὸν τῆς πόλεως· οἱ δὲ τῆς φρουρᾶς ἐξερχόμε-
νοι δεῖν κρίνοντες πολέμου νόμῳ σὺν λαφύροις οἴκαδε
ἀναστρέφειν, τοῖς ἀνεπιφυλάκτοις τῶν ῥωμαίων ἐπέτρεχον
καὶ πᾶσαν ποίμνην λαμβάνοντες ὅσα τὴν αὐτοῖς φέρουσαν ἐσο-
μένοντο. Ἀλλὰ δὲ καὶ βουλγάρος τῷ διαδεξαμένῳ τὴν Βιζύην
καθ' εἰρημένῳ νόμῳ στρατῶν καὶ αὐτὸς εἰς λαφυραγωγί-
αν ἐτρέπετο ἔνθεν τε καὶ εἰς Σηλυβρίαν καταλαβὼν
συναντᾶται παρὰ τοῦ ἐκεῖσε ῥωμαϊκοῦ στρατοπέδου
ὧν τοῦ Βαάνη ἡγεῖσθαι φθάσας ὁ λόγος ἐδήλωσε.
Γνοὺς οὖν ὡς σὺν τῷ τοιούτῳ στρατεύματι καὶ Βαάνης
ἔστι, τοὺς οἰκείους αὐτοὺς ἐπιστήσας, μόνος εἰρηνικώτε-
ρον παρεξέβη καὶ ἕνα προσκαλεσάμενος ἐκ τοῦ στρα-
τοπέδου Ῥωμαίων περὶ Βαάνου μαθεῖν ἠξίου εἰ πειρή-
σει[1] τῷ στρατοπέδῳ, παρόντα δὲ μαθὼν ἐδέετο τοῦτον

1 γραπτ. πειρῶν.

ἰδεῖν. Μηνύεται ταῦτα Βαάνῃ, καὶ ὃς εὐθὺς ἐνόπλως
ἔρχεται πρὸς Βούλγαρον. Ὁ μὲν οὖν εὐθὺς αὐτὸν ἤρετο «Σὺ
εἶ ὁ σεβάσμιός μοι Βαάνης ὁ υἱὸς (101α) τῆς ἐν Βιζύ-
ῃ ἁγίας Μαρίας»; ὁ δὲ «ἐγώ εἰμι ἀποκρίνεται· σὺ δὲ τίς
εἶ, καὶ πῶς τὸ ἐμὸν ὄνομα οἶδας καὶ τὸ τῆς μητρός καὶ πόθεν
ἐμοὶ φιλίας διάκεισαι;» Ὁ δὲ Βούλγαρος, «ἄνθρωπός
εἰμι ἁμαρτωλὸς ἀποκρίνεται» καὶ διηγεῖται πρὸς τὸν Βαάνην
θαυμαστά τινα, καὶ βεβαιοῖ ὅτι μὴ δυνηθεὶς ἰδεῖν τὴν μη-
τέρα πόθον εἶχε πολὺν ἰδεῖν τὸν υἱόν· ἅτε καὶ περὶ τούτου μα-
θὼν ἀπὸ τῶν παρὰ Βουλγάροις αἰχμαλώτων. καὶ διεχωρί-
σθησαν Βαάνης τε καὶ Βούλγαρος εἰρηνικῶς.

« Μετ᾽ ὀλίγον δὲ τοῦ εἰρημένου Συμεὼν τὴν ψυ-
χὴν ἐκρήξαντος, Πέτρος ὁ υἱὸς αὐτοῦ τὴν ἀρχὴν διαδέχε-
ται· ὃ καὶ βαρβαρικώτερον τοῖς πράγμασι χρώμενος τὰς
τὰς ὑπὸ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ (101β) ἀφανισθείσας πόλεις τῆς
Θρᾴκης εἰς ἔδαφος κατασπᾷ, εἰς ἑαυτὸν τοὺς ἐν αὐταῖς
εὑρισκομένους Βουλγάρους μετοικιζόμενος· μεθ᾽ ὧν καὶ
τὴν Βιζύην οὕτω διέθηκεν· ὅπερ μαθὼν Βαάνης σὺν τι-
σιν ἑτέροις καὶ στρατιώταις τῶν ὑπὸ χεῖρα, τὴν Βιζύην
καταλαμβάνειν· εἰσελθὼν οὖν μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ ἐν τῷ θεί-
ῳ ναῷ τῆς ἁγίας μητρὸς αὐτοῦ, καὶ τὰ εἰκότα εὐξά-
μενοι καὶ εὐχαριστήσαντες τὸ τίμιον αὐτῆς καὶ ἅγιον
λείψανον κατ᾽ ἠσπάσαντο· τῆς θείας δὲ καὶ ἁγίας ἱε-
ρουργίας εἰναρχομένης, σεισμὸς μέγας γίγνεται ἐν τῷ

Βίος Μαρίας τῆς νέας τῆς ἐν Βιζύῃ.

γλωσσοκόμῳ καὶ φόβον πολὺν ἐνέβαλεν ἀπὸ μικροῦ καταγ-
ώντας τὸν ναὸν ἐξελθεῖν· τούτου δὲ μεθ' ἱκανῆς τῆς ὥρας πεπαυ-
σαμένου, διαπορεῖν ἤρξαντο τί ἄρα τὸ σημεῖον βούλεται τοῦ-
το· Βαάνης οὖν ὁ υἱὸς αὐτῆς «ὦ Πάτερ, φησί, καταλιπόντων
ἡμῶν τὴν Βιζύην, ἀγαλλιῶσα χεῖρας ἤγειρε φωνὰς κα-
θὼς ὁ αἰχμάλωτος διηγήσατο, οὕτως ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ ἡμῶν
συμβῇ ἐν ἀγαλλιάσει.» τὰ τῆς θείας δὲ λειτουργίας τελέ-
σαντες καὶ ἐπὶ τῷ γεγονότι δοξολογήσαντες εἰς Σηλυμβρίαν
αὖθις ὑπέστρεψαν».

« Ῥωμανοῦ δὲ τῶν Ῥωμαϊκῶν σκήπτρων ἐπει-
λημμένου καὶ γαμικὰ συναλλάγματα ἐπιτελέσαντος μετὰ τῶν
Βουλγάρων, εἰρήνη τε παντελὴς μέσον αὐτῶν τε καὶ τῶν Ῥω-
μαίων ἐγένετο. Ἔνθεν τοι καὶ οἱ πάντες συναχθέντες εἰς τὰς ἰδί-
ας πατρίδας ἐντὸς τινος δίους ἔθεον· καὶ Βαάνης ἐντεῦθεν
μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ ἐκ Σηλυμβρίας τὴν Βιζύην κατέλαβεν.
Ἔτυχε δὲ ἐν τούτῳ καὶ τὸν εἰρημένον ἀδελφὸν αὐτοῦ Στέφα-
νον ἐκ τῶν Ὀλυμπίων[1] ὀρέων κατά τινα χρείαν τὴν Κωνσ/
τίνου καταλαβεῖν οὐχὶ Στέφανον ἔτι ὀνομαζόμενον, ἀλ-
λὰ Συμεών, τῷ μοναχικῷ σχήματι τὸ ὄνομα εἰς τοῦτο ἀ-
μείψαντα. Οὗτος τοίνυν ὁ Συμεών, τῇ τῶν πραγμάτων εἰρή-
νῃ ἐπευφρανθεὶς καὶ ἅμα μὲν ποθῶν τὴν πατρίδα ἰδεῖν ἅ-
μα δὲ καὶ τῷ ἀδελφῷ ἐντυχεῖν, τὸ δὲ πλέον, ἵνα τὸ τῆς μη-
τρὸς ἅγιον λείψανον προσκυνήσῃ καὶ ἀσπάσηται, τὴν

1. τοῦ Βιθυνικοῦ βεβαίως Ὀλύμπου.

ἐξ αὐτοῦ καταπορευθεὶς χαρίεντος τῇ Βιζύῃ καταλαμ-
βάνει εἰς τὸν ναὸν σὺν ἀφικόμενος κ(αὶ) τὰ καθ' ἕξιν εὐ-
χῆς τε κ(αὶ) εὐχαριστίας πληρώσεις ἐνδοξάζει κ(αὶ) τῷ αὐτοῦ
ἀδελφῷ Βαάνῃ· ἔνθα δὴ κοινωσάμενοι ἄμφω τὰ κατὰ
γνώμην τὰς ἀνηκούσας αὐτοῖς ἀδελφικὰς μερίδας ἀπονέμ-
ουσι τῷ ναῷ τῆς ὁσίας αὐτῶν μητρὸς κ(αὶ) εἰς μοναστήριον
αὐτὸν ἀποκαθιστῶσιν. Ὁ γοῦν Συμεὼν ἐνταῦθα (102α) κ(αὶ)
μετάθεσιν [ἐποίει] τῶν λειψάνων· τὸ μὲν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ
ἐντὸς τῆς ἐκκλησίας τάφον ποιήσας λίθινον. τὸ δὲ τῆς ὁσ-
ίας μητρὸς αὐτοῦ λείψανον ἀπέθετο ἐν ᾧ ὁ πατὴρ κα-
τέκειτο ἐκ μαρμάρου πεποιημένῳ· ὡς δὲ τὸ τῆς ὁσίας
ἦν λείψανον κ(αὶ) μηδεμίαν παθὸν φθοράν, ἄσηπτον κ(αὶ)
ἀκριβὲς ἔτι σωζόμενον ὃ κ(αὶ) ἀρτίως ὁρᾶται, χρόνων ἤ-
δη συχνῶν παρεληλυθότων, μηδεμίαν ἔχον διαφθοράν. Ταῦ-
τα δὲ οὕτω πληρώσαντες κ(αὶ) τὰ ἐντόλα τελέσαντες ἀπαίρει
τῆς Βιζύης ὁ Συμεὼν κ(αὶ) εἰς ὄρος καταλαμβάνει τὸ Κυ-
μινῶν[2] ἐπονομαζόμενον ἐν ὁρίοις Παφλαγονίας τῆς Πρου-
σιάδος ἐγγὺς τὸν μοναχικὸν εἶχε τὸν βίον κ(αὶ) ἔτι ἐξεργα-
ζόμενος, μετὰ τοῦτο δὲ ἀρέσαν θαυμάτων ἐνεργουμένων
κ(αὶ) ἰδοὺ τούτων ὁ λόγος ὁρμᾷ καταγιωθῆναι τὶ τῶν γεγονό-
των αὐτῇ συνεχόμενος»

Ἀριθμεῖ δὲ ἐνίους ὑπὸ τῆς ὁσίας θεραπευθέντας ἐν οἷς
ἦν κ(αὶ) «γυνή τις ἀπὸ τοῦ κάστρου» ἡ βιογραφία διδοῦ-

2 Βλέπε ἐν βιογραφίᾳ Μιχαὴλ Μαλεΐνου

Βίος Μαρίας τῆς νέας τῆς ἐν Βιζύῃ.

σαι τινὲς εἰδήσεις περὶ τῶν παίδων τῆς ὁσίας γνωρίζει ἡμῖν ὅτι (103α) «ὁ μὲν Βαάνης, ὑπὸ τῷ πατρὶ αὐξηθεὶς καὶ εἰς ἄνδρα φθάσας γυναικὶ συζεύγνυται τῶν ἐπιφανῶν καὶ δρουγγαρίου τάξιν λαχών, οὐκ ἐπήρθη περί τινι τῶν τῷ κόσμῳ τιμίων· ἀλλὰ τὴν ἰδίαν μητέρα ἐν πᾶσιν ἀπομιμούμενος . .

. . . . ἦν μὲν ἀνδρεῖος κατὰ τὸ σῶμα, πολλῷ δὲ ἀνδρειότερος κατὰ ψυχὴν καὶ προαίρεσιν· χρημάτων δὲ καὶ κερδῶν πάντων ἀνώτερος ἦν παρεχώρει ἀεὶ τοῖς συστρατιώταις τῶν σκύλων, ὡς ἐντεῦθεν προσφιλὴς εἶναι αὐτοῖς καὶ περίδοξος . . .

. . . ἔσχε καὶ συνασπιστὴν καὶ συνεργὸν ἁπάντων (103β) τῶν μεγίστων κατορθωμάτων Θεόδωρον τινα τὸν τὴν τοῦρμαν διαδεξάμενον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ἄνδρα γενναῖον τὰ στρατιωτικὰ καὶ ῥωμαλεώτερον γενναιότερον δὲ τοῖς κατὰ Θεὸν πολιτεύμασι». Ἐπαινεῖ τὸν Βαάνην ἡ βιογραφία ὅτι μίαν ἤσκει τὴν ἀρετὴν τῆς ἐλεημοσύνης καὶ τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν οὐδέποτε ἠμέλησεν «ἀλλ᾽ ἑκάστην ἡμέραν μετὰ καὶ ἀκολουθίας ὡρῶν δώδεκα τὸ ἅπαν ἐστιχολόγει ψαλτήριον καὶ ἑσπέρας ἀεὶ πρὸ τῶν ὕπνων μετὰ τὴν τῶν ἀποδείπνων ἀκολουθίαν, παράκλησιν πρὸς τὴν ἀειπάρθενον τοῦ Θεοῦ ἡμῶν μητέρα διὰ κανόνων τεσσαράκοντα ἐποιεῖτο, βίβλῳ τὸ παράπαν ἐν τούτοις μὴ χρώμενος». Ἀναφέρει δὲ κατόπιν ὅτι νοσήσας ἐκ κοινοῦ νοσήματος ἦλθεν εἰς Κων/πολιν ἐπὶ νοσηλεία, πιθανῶς ἐκ Σηλυμβρίας ἐν ᾗ ἡμέρᾳ τοχίας κατέλαμβανε τὴν πρωτεύουσαν καὶ Συμεὼν ὁ ἀδελφὸς ἐκ

Βίος Μαρίας τῆς νέας τῆς ἐν Βιζύῃ.

τοῦ Κυμινᾶ καθηγηθεὶς ὃς καὶ πρὸς τῷ τέλει τοῦ βίου γενόμενος τὸν Βασίλειον εἶχε μοναχὸν Μαρῖνον μετονομάσας (1036) α καὶ εἰς τὰς θείας σκηνὰς μετοικίζεται, δευτέραν τότε τοῦ ἰουνίου μηνὸς ἄγοντος· καταλείπεται δὲ τὸ σεβάσμιον αὐτοῦ λείψανον μέλλων εἰς τὴν μονὴν τῆς Θεοτόκου τὴν Γα- λαρώνης ἐπονομαζομένην πλησίον τῆς Ἀσπάρου γειτονίας[1]. Τὸ μὲν δὴ τούτου (104 α) τέλος τοιοῦτον ἔσχε τὸν τρόπον· εἰ δὲ καὶ ὁ ῥηθεὶς Συμεὼν ἐκ τῶν πολλῶν τοῦ λόγου περὶ αὐτοῦ μεθιέντων τοῖς ἁγίοις συνετάττετο, τοῖς θείοις ἀνδράσιν ὁ λό- γος σιωπὴν ἀφίησιν[2]. Γραμματεὺς μὲν οὖν γέγονεν ἐκ πρώτης καὶ εἰς πατρικίους ἀξίας ἀνεβιβάσθη διάγων, ὡς εἴρηται καὶ ὁ τρόπος αὐτοῦ προσηκόντως αὐτὸν ἐδίδου τοῖς παρὰ ἀνθρώποις κρείττοσιν· ἀλλ' ἔρωτι τῶν θείων ἀγαθῶν καὶ τὴν ὄντως μερίδα εὐαγγελικῶς ἐπιλεξάμενος, ἑκουσίως καταλιμπάνει τὰς γε- ίνους τιμάς· καὶ Θεῷ μόνῳ ζῆν ἐγνωκὼς εἰς ἀσκητικοὺς πόνους ἐκδίδωσιν ἑαυτόν· καὶ ὄρη διερχόμενος ἐξ ὀρέων καὶ τόπους ἀ- μείβων ἐκ τόπου καὶ κατὰ τὰς μελίσσας ὡς ἐξ ἀνθέων τῶν ἀ- ρετῶν συλλέγων τὸν κρείττονα σκοπὸν ἑαυτὸν τῆς ὄντως φιλο- σοφίας κατεσκεύασε, καὶ πάσης ἀκριβείας γνώμης ἐκκα- θαρθεὶς, σκεῦος Θεοῦ ἐχρημάτισε· βουλῇ γὰρ καὶ εἶχεν τὸ τῆς ἱερωσύνης ἀξίωμα, διὰ μόνην ὑπόληψιν τῷ ἐπισκο-

1 καὶ ἑτέρα χειρογρ. γειτονίας.
2 φαίνεται ὅτι παράδοσις ὑπῆρχε περὶ τῆς τοῦ Βασιλείου.. ἀνακηρύξεως ὡς ἁγίου.

V. 35

Βίος Μαρίας τῆς νέας τῆς ἐν Βιζύῃ.

τοῦτο παιδευθείς».

Μεθ' ὃ ἕπεται ἐγκώμιον τῆς μητρός, καὶ κρίσις ὅτι τοιαύτης ἔδει καὶ γίνονται ὅμοια τὰ βλαστήματα. Ἀλλ' οὐκ ἀναφέρει τὸν θάνατον τοῦ Συμεών. Ἐγράφη δὲ ἡ βιογραφία προδήλως ἐν Βιζύῃ διότι λέγει πρὸς τὸ τέλος «περισεσωσμένη δ' ἂν εἴη καὶ τῆς μεγαλοπόλεως τῶν πόλεων ταύτης Βιζύης, καθὼς σου τὸ ἱερώτατον καὶ εὐλογον σῶμα ἐπεβράβευσεν ὁ Θεὸς εἰς κοινὴν τῶν ἐπικαλούντων βοήθειαν καὶ ἀντίληψιν . . . . Τῷ ἀρχιερεῖ δὲ σὺν τῷ κλήρῳ παντί καὶ πᾶσι τῆς ἐκκλησίας λαϊκοῖς σωτηρίαν ἀεὶ παρέχουσα» κ.τ.λ.

(Ἀνεγνώσθη ἐν συνεδρίᾳ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας)

890–930 Μαρία ἡ Νέα, ἐκ Βιζύης.

ὑπὸ

Μανουὴλ Ἰω. Γεδεών.

Μετὰ τὴν βιογραφίαν τοῦ ὁσίου Θεοφάνους, τάσσω Ἐπ. Βυζ. Συγγρ.
τρία μνημεῖα τῆς ἐκκλησιαστικῆς καὶ τῆς θύραθεν παραρτήματα
μεσαιωνικῆς ἡμῶν ἱστορίας, εἰσὶ δὲ ταῦτα τρεῖς. Τ. ΚΔ'. σελ. 86
βιογραφίαι ἁγίων, ὧν αἱ δύο γνωσταί, τρίτη δὲ μό-
νη, τὸ πρῶτον γνωστοποιουμένη. Ὁ θέλων ἵνα μελετή-
σῃ τὸν βυζαντινὸν μεσαίωνα δέον ν' ἀναζητῇ τὰς
πηγὰς ἐν παντὶ προϊόντι τοῦ πνεύματος τῶν χρό-
νων ἐκείνων, τοῦ λόγου, τῆς μνήμης καὶ τῆς φαντα-
σίας. δέον ἵνα σπουδάσῃ προσοχῆς ἄξιον πᾶν τεμά-
χιον χάρτου ἐναποσῶζον τὸ πνεῦμα καὶ τὰς γνώσεις
καὶ τοὺς πόθους τοῦ γράψαντος, τοὺς πόθους, τὰς ὁρ-
μὰς καὶ τὰ ὄνειρα τῆς ἐποχῆς, ἐν ᾗ ἔγραφε, τὰ ἤθη
καὶ τὰς [illegible] καὶ τὰ παραπτώματα, ἐξ ὧν
ὁ λόγος ἐσχηματίζετο τῆς τὸν γράψαντα περιβαλλού-
σης ἀτμοσφαίρας. Ἀλλὰ σπανίως ἠθέλομεν εὑρεῖ
ἱστορικὰ κείμενα τῶν αἰώνων ἐκείνων ἄρτια
καὶ πλήρη καὶ γεγραμμένα συστηματικῶς
πρὸς σκιαγράφησιν τῶν τύπων τοῦ γένους καὶ τῆς
ἐκκλησίας· καὶ μένει λοιπὸν ἡμῖν ἡ ἐλπὶς ὅτι θέ-
λομεν ἀνακαλύψει, ἐν τῇ τῶν παλαιῶν χειρογρά-
φων ἐρεύνῃ, λόγους ἢ βιογραφίας, ᾠδὰς ἱερὰς ἢ κοσ-

μικάς, ἐκεῖνον ἢ ὅν κατά πρότυπον ἀδόξιον ἢ ἐπιδόξιον κατασκευασθέν, φθαρὸς ἢ ἀλλης ἐπιτύμιον, ἐν ᾧ δαπανᾶται τό πνεῦμα αὐτοῦ λόγιος τις, ἐν ἰδιωτικῷ ἢ δημοσίῳ μεγάρῳ ἀτενιζόμενος, ἴσως οὐχί σπανίως οἰκοδομῶν καί σκέψεις εἰς ἵππους καί σταύλους, εἰς περιστερὰς καί λουτρῶνας, ὡς φρονῶ, μᾶλλον ἐπισκέοντας ἢ θεοδέκτων καί ἁγίων ὁρῶν αἱ κορυφαί καί ναῶν ὑπερογκώδων οὐρανομήκεις θόλοι. Μνημεῖα τῆς βυζαντινῆς ἱστορίας πολλῆς μεγάλης σημασίας, εἰσίν αἱ βιογραφίαι τῶν ὁσίων ἀνδρῶν ὅσοι ἤκμασαν μετά τον ζ' αἰῶνα, διότι αἱ γραφεῖσαι κατόπιν τοῦ αἰῶνος τούτου ἐπιδιώκουσι κατά το πλεῖστον ἐμπειρική καί ψιλή ἀφήγησιν γεγονότων ἄνευ πολλῶν κρίσεων ἐπί τῆς θείας φιλανθρωπίας τε καί δικαιοσύνης, ἄνευ τῆς ἐξαριθμήσεως θαυμάτων ἢ τινος ἑτέρου τοιούτου λόγου τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας τήν κατάληψιν ὑπερβαίνοντας. Ἐγώ πολλήν ἀποδίδω σημασίαν εἰς ἱστορικά μνημεῖα τοιαῦτας παρατρέχων δέ πάντοτε τούς ἐπιταφίους λόγους ὅταν μή γνωρίζωμεν ἄλλοθεν τόν μέν νεκρόν ἄξιον ἐπαίνων, τόν δέ ἐπίσημα κολακείας ὑπεράνω κείμενον, ὅπως

τῶν ἐπέβαλλον ἐμαυτῷ τὴν ἐπίμοχθη περισυλλογὴν μνημείων τῆς βυζαντινῆς ἱστορίας ἱερᾶς τε καὶ κοσμικῆς, καθ' ὃ σχέδιον ἀνωτέρω ἐξέθηκα, καὶ τούτων νῦν ἐκδίδωμι περίληψιν ἐκτενῆ καὶ σαφῆ· τὰ πλείονα τούτων ἀναφέρονται εἰς ἐποχὴν ἐπιφανῆ, ἣν ἐμελέτησαν ὅ τε πρώην ἐν Γαλλίᾳ ὑπουργὸς τῆς Παιδείας Alfred Rambaud καὶ ὁ πολυμαθέστατος συγγραφεὺς τῆς βυζαντινῆς σφραγιδολογίας Gustave Schlumberger.

Ἴσως διὰ τοιούτων ἐκδόσεων ἐπιχυθῇ φωτὸς ἀκτὶς ἄφθονος [illegible] πρὸς ἐπίλυσιν χαρακτήρων τε [illegible] γεγονότων κυρίως τῶν μετὰ τὸ Θ' αἰῶνα χρόνων, οἵτινες ἔτι διατελοῦσιν ἀφεγγεῖς, διότι οὐδεὶς ἡμῶν δυνηθήσεται πεῖσαι μήτε τὴν ἰδίαν αὐτοῦ συνείδησιν, μήτε τοὺς φιλίστορας ὅτι καλῶς ἐμελέτησε τὴν ἐποχὴν τῶν Μακεδόνων, ἢ τὴν ἐποχὴν τῶν Κομνηνῶν, πολλῷ δὲ μᾶλλον τὰ πρὸ τοῦ Η' αἰῶνος. Πιθανῶς ἀνευρεθήσονται καὶ μνημεῖα τῶν χρόνων ἐκείνων ἄνωθεν ἱστορικά, ἐὰν ἡ λέξις ἐπιτρέπηταί μοι καὶ τούτοις δέον ἵν' ἀρκεσθῶμεν ἐφ' ὅσον λανθάνουσι τὰς ἐρεύνας ἡμῶν αὐθεντικὰ κείμενα ἐγγύθεν ἡμῖν ἀπαγγέλλοντα

τὰς ἱστορικὰς ἀληθείας, οὐχὶ δ' ἀναγκάζων
89 τοὺς ἐρευνῶντας ὅπως διαβλέψωσι μόλις
ἀναζητοῦντες δυσχερῶς, φανὸς ἀληθείας ἴχνος
ἐν μέσῳ τῆς ἀχλύος ὧν εἴτε ἐξ ἀγνοίας εἴτε
ἐκ κολακείας διαστροφῶν τοῦ πραγματικοῦ.
Παρέχομαι πίστιν καὶ εἰς τοιαῦτα κεί-
μενα, ἐὰν παρ' ἐμοὶ κεῖνται τὰ δοκίμια,
οὐχὶ τὰ ἐξ αὐτῶν μεταγραφέντα ἢ μετα-
φωτισθέντα· ἀλλ' ὅπου ταῦτα λείπουσιν ἄλλως
οὐδέποτε νομίζω χρηστὸν ἵνα παραδῶμεν
ἡμᾶς αὐτοὺς εἰς τὴν χειραγωγίαν ὑποσκαζόν-
των τε καὶ παραπαιόντων ὁδηγῶν, ἵνα
μὴ πέσωμεν εἰς τὸν βόθυνον ἀπροσέκτου τινὸς
τῆς γραφίδος ἢ τῆς κρίσεως ἁμαρτήματος.
Ἐπιβάλλεται δ' ἡμῖν ἡ ἀνάδειξις καὶ ἔκδο-
σις βιογραφιῶν ὁσίων ἀνδρῶν, ἰδίᾳ τῶν ἀφ' ἧς
ἡμέρας ἀνέθορεν ἡ αἵρεσις τῆς εἰκονομα-
χίας μέχρι τέλους τῆς ΙΕ' ἑκατονταετηρίδος
ἀκμασάντων, ὅπως μελετηθῇ φωτισθῇ πα-
σα ἡ μακρὰ χρονικὴ περίοδος τῶν εἰκονο-
κλαστικῶν ἐκείνων ἀναστατώσεων· εἶτα δ' ἡ ἐξέ-
τασις τῶν ἱστορικῶν μνημείων τοῦ Ι' αἰῶνος.
Εἰς τοῦτον ἀνήκει τὸ παρατιθέμενον ὧδε, περι-
γράφον τὸν βίον τῆς ὁσίας Μαρίας τῆς νέας

κυρίως δὲ τὰ μετὰ θάνατον αὐτῆς ἐν τισιν ἐπαρχίαις τῆς Θρᾳκικῆς συμβάντα, ἃ καὶ συνιστῶσι τὴν ἀξίαν τὴν συγγραφῆς. Σελ 90

Ἀπόκειται τὸ χειρόγραφον ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς ἐν Ἁγίῳ Ὄρει μεγίστης Λαύρας, ὑπ' ἀριθμὸν Κ 81, εἰς σχῆμα μεγάλου 8ου, γεγραμμένον ἐπὶ χάρτου κατὰ τὸν ΙΔ αἰῶνα· καὶ ἄρχεται μὲν ἀπὸ φύλλου 89α οὕτω « Βίος καὶ πολιτεία καὶ μερικὴ θαυμάτων διήγησις τῆς ἀοιδίμου καὶ μακαρίας Μαρίας τῆς νέας. εὐλόγησον πάτερ — ἐπεὶ μὲν τῶν ἔξωθεν ἀγώνων ἄνδρες μόνοι καλούμενοι ..... εἶχε μὲν τὰ σκῆπτρα τῆς βασιλείας Βασίλειος, ὁ ἐκ τῆς πορφύρας βλαστός, ὁ ἐκ Μακεδόνων — λήγει δὲ ἐν φύλλῳ 105α « τῷ ἀρχιερεῖ δὲ σὺν τῷ λαῷ παντὶ καὶ πᾶσι τοῖς ἑκουσίως τιμῶσι δὲ σωτηρίαν ἀεὶ δωρεύουσα καὶ ἴασιν νόσου ἀπαλλαγήν, εἰς δόξαν Πατρός, Υἱοῦ καὶ ἁγίου Πνεύματος » κ.τ.λ. Καὶ ἐγράφη μὲν πάντως κατὰ τὰ τέλη τῆς Ι΄, εἰ δὲ κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ΙΑ΄ ἑκατονταετηρίδος· διαιρεῖται δ' εἰς τρεῖς στάσεις, ἐξ οὗ καθίσταται φανερὸν ὅτι ἀνεγινώσκετο κατὰ τὰς ἐπὶ τῇ

ἐπετείῳ μνήμῃ αὐτῆς ᾀδομένας παννυχίδας.
91 Ἡ μνήμη αὐτῆς ἤγετο ἐν Βιζύῃ, ὡς δείκνυται
ἐξ ὧν ἐν τέλει τῆς βιογραφίας γράφονται, ἴσ-
ως δ' ἤγετο καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐν τῇ
μονῇ τῆς Θεοτόκου τῆς Κορώνης, οὐ μακρὰν
τοῦ σημερινοῦ Ζογμαί-τομβρουσοῦ. Ἐκ τῆς βιο-
γραφίας Μαρίας τῆς νέας πολλὰ πορίζομε-
θα· διὰ μὲν τὴν ἱστορικὴν γεωγραφίαν
τὴν κατὰ τὰ μέσα τοῦ θ' αἰῶνος ὕπαρξιν
τῶν θρακικῶν χωρίων Μεσόκηπου καὶ Καμά-
ρας (αἱ Καμάραι πιθανῶς) καὶ τοῦ "κτησι-
δίου" τοῦ Βράτζη· διὰ δὲ τὴν θύραθεν ἱστο-
ρίαν 1) τὴν ἐν τέλει τοῦ θ' αἰῶνος καὶ κατὰ τὰ
πρῶτα ἔτη τοῦ ι' ἀκμὴν Νικηφόρου τοῦ δρουγ-
γαρίου καὶ τουρμάρχου Βιζύης (πάντως με-
τὰ τοῦ 888—890), οὗ γνωστοὶ οἱ ἀδελφοὶ Ἀλέξι-
ος καὶ Εἰρήνη, καὶ ὁ σύγγαμβρος Βάρδας ὁ
Βρατζής· 2) τὴν μετὰ 907-908 ἀκμὴν Θεο-
δώρου τοῦ τὴν τουρμαρχίαν Βιζύης διαδεξαμέ-
νου μετὰ τὸν Νικηφόρον· καὶ βραδύτερόν
πως τὴν ἀκμὴν Βαάνου τοῦ υἱοῦ τοῦ Νικη-
φόρου καὶ τῆς Μαρίας, ὅστις (Βαάνης) ἐγέ-
νετο δρουγγάριος, ἀλλ' ἡγεῖτο καὶ τοῦ ἐν Σηλυ-
βρίᾳ στρατοῦ μικρῷ πρὸ τοῦ 952· καὶ 3) τὴν

ἐρήμωσιν τῆς Βιζύης, γενομένην περὶ τὰ ἔτη 930-932. ὁ δὲ ἀκριβέστερος 4) τὸν τρόπον, καθ' ὃν διώκει τοὺς ὑπ' αὐτοῦ κατακτωμένας χώρας ὁ Βούλγαρος Συμεών· διὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἱστορίαν πορίζομεθα τρεῖς εἰδήσεις· 1) τὴν κατὰ τὰ μέσα τοῦ Ι' αἰῶνος ὕπαρξιν ἐν Καραβιζύῃ μονῆς γυναικείας, τῆς Καλλαιώνης· 2) τὴν μεταξὺ τῶν ἐτῶν 908-930 ἀκμὴν εὐθύμου Βιζύης καὶ Στεφάνου τοῦ Βρύσεως (τῆς ἐν Θρᾴκῃ) ἐπισκόπων, μὴ ἀναφερομένων ὑπὸ Le Quien· 3) τὰ ἐν ἔργῳ 102 γραφόμενα περὶ εἰκονογραφίας· ἃ καὶ συνιστῶνται τοῖς ἀσχολουμένοις εἰς τὴν ζωγραφικὴν καὶ τὴν ἱστορίαν τῆς εἰκονογραφίας· τὰ δὲ περὶ τοῦ ἐν Ραιδεστῷ ζωγράφου τοῖς σπουδάζουσι τὴν ἱστορίαν τῆς ἁγιογραφίας.

Ἐκ τῶν ἐν ἔργῳ 1021 φερομένων βεβαιοῦμαι ὅτι ὁ θάνατος τῆς ὁσίας Μαρίας ἀπῆλθε τῷ 907 ἢ 908, καὶ ἐντεῦθεν ἐξάγω τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐτῶν, ἃ ἀνωτέρω παρέθηκα.

Ἡ ἀνθολογία ἐν τῇ βιογραφίᾳ ἐστὶν αὕτη: θυγάτηρ ἀρμενίου τινὸς ἐπισήμου προσελθόντος τῷ Μακεδόνι καὶ παρ' αὐτοῦ τοῖς πρώτοις ἀξιώμασι δοξασθέντος, ἔχοντος δὲ δύο

Οσία Μαρία ἡ ἐν Βιζύῃ

υἱὸς καὶ τρεῖς θυγατέρας ἦν ἡ Μαρία νεω-
τάτη πάντων τῶν παίδων καὶ τὰς μὲν δύο
ἔζευξεν ἀνδράσιν ὁ πατήρ, αὐτὴν δὲ θαν-
ὼν εἴασεν ἄγαμον. Ἡ Μαρία ἦν προσοικει-
οῦσα κατὰ τὴν ἐν Θράκῃ Μεσήνην, ἐν ᾧ
ἔμενε ὁ Βάρδας ἐκεῖνος ὁ Βραχάμης ὠνομά-
ζετο..... ὅθεν ἐξ ἐκείνου ἔτι καὶ νῦν τοῦ
Βραχάμη ἐπιλέγεται ἐν τῷ κτησιδίῳ τούτῳ
συνήθως ἐξερχόμενος ὁ Βάρδας συνετύγχανε
Νικηφόρῳ τῷ δρουγγαρίῳ ὅστις ὥρμᾶτο ἐκ
χωρίου τινὸς τοῦ Καμάρας ὀνομαζομένου
καὶ φίλον ἀγαπητὸν ἐποίησεν ὥστε συγ-
γενεῦσαι, καὶ ἡ τῆς μητρὸς ἄδεια ἔδωκε
τῷ Νικηφόρῳ τὴν Μαρίαν, αὐτὸς ἤδη τῇ ταύ-
της πρεσβυτέρᾳ ἀδελφῇ συνεζευγμένος. Ζευ-
χθεῖσα δὴ Μαρία τῷ δρουγγαρίῳ πᾶσαν ἤσκει
χριστιανικὴν ἀρετήν· γενναίως καὶ ἀπεριττῶς
διοικουμένη, τοὺς πάντας εὐεργετοῦσα, συμπα-
θοῦσα τοῖς πάσχουσι, σεβομένη τοὺς τοῦ Θεοῦ
λειτουργούς, καὶ τοὺς μονὰς καὶ μοναχοὺς καὶ μο-
ναστήρια προστατεύουσα, παρὰ πᾶσιν εὐφη-
μουμένη. Πρῶτον υἱὸν ἔσχεν ἐκ τοῦ γάμου, ὃν
ὠνόμασεν Ὀρέστην, καὶ ὃς ἀπέθανε πενταε-
τής· ἡ Μαρία καρτερικῶς ἤνεγκε τὸ ἀτύχημα

Γεροδήμου Β.

καί κατά τόν πόλεμον Ἰώβ μεγαλοψύχως, δεύτερον δ' ἔτεκεν υἱόν, καί τοῦτον Βαρδάνην ὠνόμασεν· εἶτα τήν ἐν Βεροίᾳ ἐστείλατο, καί ἡ ἀκμὴ τῆς μετοικίας ἰδιωτικὴ ἦν. Μετά τόν αὐτοκράτορα Βασίλειον, Λέων ὁ σοφός καί Ἀλέξανδρος, οἱ τούτου παῖδες τήν ἀρχήν διεδέξαντο· ὁ δέ τῶν Βουλγάρων ἄρχων Συμεών, χριστιανοῦ μέν φέρων προσηγορίαν, ἀνήρ δέ χρηματίζων αἱμάτων τέλειος, ἐκστρατεύει κατὰ [illegible] Ῥωμαίων καί πολύν φόνον ἐργάζεται. Τότε τοίνυν ὁ τῆς Μαρίας ἀνήρ Νικηφόρος ἀριστεύει τοῖς Βουλγάροις μαχόμενος καί ψήφῳ τῶν κρατούντων εἰς τήν τῆς Βεροίης τοῦρμαν ἐκπέμπεται, καί δή τήν πόλιν ταύτην σύν γυναικί καί τέκνοις (99/91Α) καταλαμβάνει. Ἐνταῦθα ἡ Μαρία τόν μέν τόπον ἤμειψεν, ἀπό εὐσχήμου εἰς πόλιν μετελθοῦσα, τόν δέ τρόπον οὐκ ἤμειψεν· ἐκόσμει τάς αὐτάς ἀρετάς ἤσκησε, καί τοῖς δούλοις οὐχ ὡς κυρία προσεφέρετο· νηστεύουσα δέ κατά τάς τεσσαρακοστάς, τοῦ συζύγου παρόντος, ἐνήστευε καί τάς λοιπάς ἡμέρας, ὁπότ' ἐκεῖνος ἐκ Βεροίης ἀπεδήμει, διαδιδοῦσ' ἅμα τοῖς πένησι τήν [illegible]

Ὁσία Μαρία ἡ ἐν Βιζύῃ

περιουσίαν, ἀλλὰ μηδαμῶς ἁπτομένη τῆς
τοῦ συζύγου. Θανόντος καὶ τοῦ δευτέρου παι-
δός, ἔτεκεν ἡ Μαρία δίδυμα, τούτων δὲ τὸ
πρῶτον, υἱὸν ὄντα, ὠνόμασε Βαάνην, τὸν δὲ
δεύτερον, υἱὸν ὡσαύτως Στέφανον (920) καὶ
τι ξένον εὐθὺς περὶ τοὺς τεχθέντας ἐγένετο· ὁ
μὲν γὰρ πρωτότοκος ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ ὤμου
οἷά τινα ζώνην εἰς τὴν ἀριστερὰν πλευρὰν
διατείνουσαν εἶχε κατὰ διάμετρον, ὁ δὲ μετ'
αὐτὸν τεχθεὶς ἀπὸ κεφαλῆς μέχρις ὀσφύος
διαζώσματι περιβέβλητο. Ἔδοξεν δὲ ταῦ-
τα τῷ πατρὶ καὶ τῇ μητρὶ οὐκ ἀσύμβο-
λα, καὶ διηπόρουν τί ἄρα καὶ βούλεται
τὰ ὁρώμενα. Ἡ μὲν οὖν μήτηρ τὸν μὲν στρα-
τιώτην, τὸν δὲ μοναχὸν ἔσεσθαι προηγόρευ-
σεν· ὁ δὲ πατὴρ τὸν μὲν πρωτότοκον καὶ
αὐτὸς εἰς στρατιώτας ἐγκαταλέξαι ἔφησε
βούλεσθαι, τὸν δεύτερον γραμματικῷ
παραδοῦναι καὶ τοῖς λόγοις δεξιὸν ἐρ-
γασάμενον, τοῖς περὶ τὰ βασίλεια στρεφο-
μένοις ἐναριθμεῖν ἔλεγεν... Ὅτι δὲ κατὰ
τὴν ἑκατέρου ἐξέβη πρόρρησις, προϊὼν ὁ λό-
γος δηλώσει. Μικρὸν δ' ὕστερον ἐγένε-
το ἡ Μαρία [illegible] πρὸς τὸν [illegible]

τὴν σύζυγον ὡς σκορπίζουσαν τὴν ἀνδρι-
κὴν οὐσίαν καὶ τῷ θεράποντι Δημητρίῳ
συμφθειρομένην· ἦσαν δὲ συκοφάνται οὗτοι
Ἀλέξιος καὶ Ἑλένη οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Νικηφόρου
καὶ δὴ καλέσας αὐτὴν ἐξήτασε τὰ ἀκου-
θέντα, ἥτις ἐδικαιολογήθη μὲν περὶ τῆς φι-
λοπτωχίας, ἣν ἀπέστερ[illegible] ὁ σύζυγος φοβού-
μενος μήπως τὰς τῶν ἄλλων ἐνδείας οὕτω
δαψιλῶς θεραπεύοντες, ἐν ἐσχάτῃ πτωχεί-
ᾳ ἡμεῖς καταντήσωμεν· ἐβεβαίου δ' ἐν ὅρ-
κῳ καὶ δακρύουσα, ἐπὶ μάρτυρι θεῷ τῷ τῶν
καρδιῶν ἐτάστῃ, περὶ τῆς πρὸς αὐτὸν πίστε-
ως. ἐκεῖνος δὲ καὶ φύλακας ἐγκατέστησε
καὶ τὰς θεραπαινίδας ἐξήταζε περὶ τῆς
πίστεως τῆς συζύγου, μαρτυρούσας αὐτῆς
τὴν ἀθωότητα καὶ σωφροσύνην, καὶ τινα
φροντιστὴν τῇ οἰκίᾳ φύλακα δὲ τῆς συζύ-
γου μᾶλλον, ὀνόματι Θρόσον, ἐπέστησεν, ὃς αὐ-
τὴν ἀπεστέρει σχεδὸν καὶ τροφῶν, ἀσθενοῦ-
σαν ἤδη καὶ τὸν στόμαχον· ἐκεῖνος δὲ συνέθρα-
ψε τότε τοῖς ἀδελφοῖς καὶ τοῖς οἰκείοις, οὐχὶ δὲ
τῇ συζύγῳ ἥτις ἐν ἡμέρᾳ Κυριακῇ ἀκαθάρ-
την τὴν [illegible] ἐπειδὴ οἱ Χριστιανοὶ [illegible]
[illegible] ὥρας τὴν αὐτὴν [illegible] ἐποιεῖ-

Σελ. 84 [illegible], φαρέτραι, [illegible] τοῦ θεραπαινί-
δων ὅτι καθ' ἡμέραν [illegible], καθ' ἃ συγχριστι-
ανοὶ καὶ τοῖς ἄδεια αὐτῶν [illegible]
ται, ὁ σύζυγος διάκειται τοσοῦτο δυσμενῶς πρὸς
αὐτήν· τοῦτο ὁ Δρόσος ἀκούσας ἀπήγγειλε τῷ
Νικηφόρῳ διεστραμμένως, ὅτι ἡ σύζυγος [illegible]
οὐδὲ χριστιανὸν εἶναί σε δέχεται, οὐδὲ χρι-
στὸν ἔχειν ἐλπίδας, αὐτὴ μὴ καταγ[illegible].
Θυμωθεὶς ἐκεῖνος ἔλαβε φραγγέλιον καὶ εἰσελθὼν
εἰς τὸν κοιτῶνα καὶ [illegible] εὐθὺς μεθ' ἑνὸς
τῶν τέκνων κατακειμένην ἔδειρεν ἀνηλεῶς·
ἡ δὲ μόγις τῇ συνδρομῇ τῶν θεραπαινίδων
διασωθεῖσα καὶ τὰς [illegible] φεύγουσα, κατέ-
φυγεν εἴς τι μέρος τῆς οἰκίας· ἀλλὰ χαμαὶ πε-
σοῦσα ἐτραυματίσθη τὴν κεφαλήν, ἤδη καὶ
ἀσθενείᾳ δαπανωμένη. Νοσοῦσα δὲ καὶ ἔ-
τι κλίνῃ κειμένη, τὸν ἄνδρα καλέσασα τε-
λευταίας ἔδωκε παραγγελίας, διαβεβαιοῦσα
[illegible] τὴν πρὸς αὐτὸν πίστιν, καὶ [illegible]
δέ τινα τῶν οἰκείων καὶ την [illegible] απο-
[illegible] χλαμύδα [illegible] ταύτην ἢ ἀποδοῦναι
τοῖς χρεώσταις το χρέος [illegible], [illegible] ἢ τῶν δα-
νείων τα ενέχυρα και όσον [illegible] το οφειλό-
μενον» ἀλλ' ὁ Νικηφόρος, φασίν, ἐπὶ τοῖς [illegible].

ἡ γραῦς ἀνῆκε, τὸ γέρας αὐτῆς ἀνέλαβεν ἐξο-
ρῆσαι. Τοῦ δὲ προσεγγίζοντος αὐτῇ θανάτου Σελ. 89
γνωσθέντος ἦλθον αἱ τῶν γυναικῶν ἐπιφανεῖς
αἵτινες μετὰ μικρὸν ἐγένοντο τούτου μάρτυ-
ρες, θρῆνος δὲ καὶ κοπετὸς ἠγέρθη τοῦ τε συζύ-
γου καὶ τῶν προσελθουσῶν γυναικῶν· τοῦ δὲ
θρήνου κατασιγασθέντος, ἐπιτάφια γυναῖ-
κα ἡτοιμάζετο· πρὶν ἢ δὲ ταῦτα (;) τῆς μακαρί-
ας προσαχθῆναι τῷ σώματι, εὐωδία τις ἡδεῖ-
α ἐφέρετο καὶ πάντας ἦλθον ἐκπλήσσειν, ὥστε
(246) θαυμάζειν τὰς συνελθούσας γυναῖκας
καὶ τύπτοις ἐν ὀργῇ ὀνομάζειν τὴν ἐνδημή-
σασαν· ἐπεὶ δὲ καὶ τὰ γυναῖα προσήγγιζε καὶ
ἡ χρεία τὴν ἐνταφίων ἐσθῆτα ἀπῄτει, ἦλθον
καὶ ἔμαθον, ἀπομαρτυρίας τῶν θεραπαινί-
δων, ὅτι τὰ ἱμάτια καὶ τὰς ἐσθῆτας ἐδίδου
πτωχοῖς· ὥστε ὁ σύζυγος ἑαυτοῦ χιτῶνας
γυναικεῖον μεταβληθέντα συνταφῆναι τῇ
μακαρίᾳ ἐκέλευσεν. Ἐπεὶ δ' ἤδη τῆς κλίνης
ἐτέθη τὸ ἱερὸν ἐκεῖνο σῶμα, παρῆν μὲν ὁ
ἀρχιερεὺς Εὐθύμιος, παρῆν καὶ ὁ οἰκονόμος
Ἀνθέμιος, ὅστις ἐπίθετον παντὸς τοῦ ἐπήθους τῆς
πόλεως, ἅτε τῶν ἀρχιερατικῶν ἐκείνης προβεβ-
ηκότας ὑπερόχης γενόμενος, πάσας ἀνακρα-

μεις τὰς ἀγαθοεργίας πρὸς ὀρφανὰ καὶ χήρας
καὶ πένητας, ὥστε κινῆσαι πάντας εἰς κλαυθ-
Σημ. 91 μούς. Ὁ μὲν Νικηφόρος, ὀλίγων ἡμερῶν παρ-
ελθουσῶν "τοῦ πένθους ἀπολωφήσαντος, ἀν-
έπτυσσε τὰ κιβώτια" καὶ μηδὲν τῶν τεση-
ρικῶν ἱματίων εὑρὼν καὶ τῶν ἀργυρῶν
καὶ χρυσῶν κοσμημάτων καὶ τῶν μαργά-
ρων, ἀνεμάνθανε τὴν χριστιανικὴν ἀρετὴν
τῆς Μαρίας καὶ κατακεμφόμενος ἀπεστρά-
φη τοὺς συκοφάντας, ἑαυτὸν αἰτιώμενος
ὅτι τὴν τοιαύτην ἐλύπησε σύζυγον. Τέσσα-
ρες δὲ μετὰ τὸν τῆς Μαρίας θάνατον μῆνας,
δαιμονιῶν τις, ὀνόματι Στρατήγιος, προσδρα-
μὼν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἐν ᾗ τὸ σκῆνος ἐτέ-
θη τῆς ὁσίας γυναικός, ἐξ ὀνόματος ἐκάλει ταύ-
την, ὅτε ὁ ἀρχιερεὺς καὶ ὁ Νικηφόρος, ἐξ ὑποβο-
λῆς συγγενῶν ἐνόμισαν ὅτι παρεπείσθη ὁ Στρα-
τήγιος ὑποκριθῆναι τὸν δαιμονιῶντα, καὶ ἠπεί-
λησαν αὐτῷ τιμωρίαν· ἀλλ' αὐτὸς βεβαιώσας
ὅτι μήτε ταύτην ἐγίνωσκε, ζῶσαν, μήτε τοὺς
συγγενεῖς αὐτῆς, ἐβασανίζετο καὶ μιᾷ τῶν κυ-
ριακῶν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, εἰσελθὼν καὶ τῇ χει-
ρὶ τὸ καλύπτον τὸν τάφον μάρμαρον ἀπορ-
ρίψας, ἤγγισε τὴν δεξιὰν τῆς μακαρίας

[illegible] τῷ στόματι θεραπευθεὶς καὶ κηρύττων ~~[illegible]~~
Βιζύη τὸ θαῦμα. Ἐπεὶ δ' εἶδον οἱ πάντες ὅτι [illegible] ἦν τὸ [illegible]-
φατον· ἄλλοι δὲ ἀποστρέφοντες ἀπηλλάττοντο διὰ
τῆς ἐπισκέψεως τοῦ μακαρίου τάφου ἀπάντων, ἡ [illegible]
[illegible] τῷ ἐπάνω τῆς φωταγωγοῦ λυχνίας τῆς ἐπὶ τοῦ τά-
φου ἐν ᾗ [illegible] καὶ [illegible] τις [illegible] ἔκραξε, [illegible] καὶ τις
ἐξ [illegible] τῶν [illegible] μονῆς ἡγου-
μένη τῆς καλουμένης τὴν μονὴν ὀνομαζομένης .....
τὴν [illegible] ὀδεύσα· καὶ τὸν τάφον ἐπισκεψα-
μένη σὺν ταῖς συνοδευούσαις αὐτῇ [illegible] μαθητρί-
αις, τῶν [illegible] ἔλαιόν τι δια-
διδοῦσα καὶ μέχρι Ἀρκαδιουπόλεως [illegible] ἐπέταξα [illegible]
δὲ τῆς μακαρίας τῷ σορῷ [illegible] τὴν οἰκο-
δομὴν ἰδίοις ἀναλώμασιν αὐτῇ [illegible] ὁ Νικηφόρος,
ἐπιστήσας τῷ [illegible] ἐπισκοπῇ [illegible] τοὺς
ὀφθαλμοὺς διαταράξας δὲ κατὰ [illegible] τὴν [illegible]
τῶν [illegible] οἰκοδομῶν [illegible], ἐφ' ὅσον [illegible]
τὸ ἔργον, ἀντικατὰ τὴν ὅρασιν, ἕως οὗ ἀνέβλεψεν
ὁ δὲ ναὸς συνεπληρώθη, προσαγορευθεὶς τῶν ἀρ[illegible]
[illegible]. Τὴν ἀνακομιδὴν ὅμως τοῦ λειψάνου,
διὰ τὴν τῶν ἱερέων [illegible] διδασκαλίαν, ἐβρά-
δυνεν ὁ Νικηφόρος ἵνα ποιήσηται, ἕως οὗ καιρὸν
ἐπιτήδειον εὑρὼν καὶ βοηθούμενος ὑπό τε πα-
ρεπομένων [illegible] ἀνδρῶν, [illegible] ἐν [illegible]

Ὁσία Μαρία ἡ ἐν Βιζύῃ

σκοποῖς, οὐ τὴν ἀνάστασιν οὐκ ἐθάρρησαν μεθ-
ήνεγκε τὸ λείψανον. Ἡ δὲ εἰκὼν αὐτῆς ἐν ᾗ φαίνε-
σται [illegible] ἐν Βιζύῃ ἔνθα τινὸς ζωγράφου ἐγ-
χειρίστου γέροντος, ᾧ ἐν φανείσα κατ' ὄναρ σὺν
τοῖς τέκνοις Ὀρέστῃ καὶ Βαάνῃ καὶ τῇ θεραπαι-
νίδι Ἀγάθῃ μετὰ χεῖρας φέρουσα [illegible]
ἡ ἐδαπανᾶτο ἡ [illegible] τὴν ἐλεημοσύνην, γυ-
ναῖκα ἡμιφιεσμένην [illegible] καὶ ὑποδεικνύουσα ἐσθῆτα
ἐν [illegible] διέταξεν οὕτω κα[illegible] ζωγραφηθῆ τὴν
εἰκόνα δέ, γραφεῖσαν οὕτω [illegible] ἰδόν-
τες οἱ [illegible] τὴν [illegible] εὗρον ὁμοιοτά-
την. [illegible] [illegible] [illegible] μόλλον ἢ ἧττον
[illegible], ἐκ τοῖς τελου[illegible] θαυμάσει ἥ[illegible]
οὐ δύναται τις ἐν [illegible] διαφων, [illegible]
τε καὶ ταῖς [illegible] ἡδοναῖς ἐνδόμενα.
θαυματουργεῖ [illegible] θεοῦ χάριτι καὶ δέχεσθαι
(σελ. 98α) τῶν μοναχῶν στερουμένων [illegible] ἤ-
δεων καὶ κακοδαιμονούντων καὶ θλιβομένων [πα-
των] ἐν ὄψεσι, ὠφελεῖ δὲ καὶ [illegible] καὶ νύ-
κτας [illegible] προσκυνούντων καὶ [illegible]
μένων τινὸς τοιούτου χαρίσματος.... Ἡ [illegible]
τὸ τῆς [illegible] καὶ τοῦ τῆς [illegible] ἐπι-
σκόπου Στεφάνου, ὅστις ἐλθὼν εἰς Βιζύην φύ-
τε [illegible] τῶν θαυμάτων, ἰδὼν [illegible]

ραθεν ἔτσι ἀπὸ [illegible] πάθους καὶ
εὐθυμίαν προσπαθοῦσαν [illegible]
[illegible] λοιπῶν ἀσθενῶν [illegible]
[illegible] ἐντοπίσθης δι' αὐτὸν [illegible]
[illegible] ἀμφιβολίαι λόγω [illegible]
[illegible] βιογράφος ἀφήγηται [illegible] ὅτι Ἑλένη [illegible]
[illegible] θουρκοφαγ [illegible]
[illegible] ἐκεῖνα [illegible]
[illegible] ἀποβαρύνθη [illegible]
[illegible] θυγατέρας
[illegible] ἕως θανάτου
[illegible]
[illegible] χρήματα ἔχων [illegible]
[illegible] Νικηφόρος
[illegible]
[illegible] ὁ ἄρχων [illegible]
[illegible]

ἀφ' ὧν κατασκάψαι ἐνδέντοι καὶ οἱ τὴν Βιζύην
κατοικοῦντες, μὴ δυνάμενοι οἰκεῖν ἐν ταύτῃ με-
νεῖν, ἀπανέστησαν ὅπη ἂν ἀφορμώμενοι καιροῦ
τυχόντες ἐπιτηδείου. τὴν πόλιν καταλιπόντες ὤ-
χοντο. τινὲς τὰς οἰκίας λαθραίως καταστρέψαν-
τες αἰχμάλωτος ὤν τις, διαδρὰς τὰς τῶν πολε-
μίων χεῖρας, δρόμῳ σφοδρῷ χρησάμενος εἰσπεσὼν
ἤδη τὴν Βιζύην ἔρημον· ἦλθε· νομίσας δὲ πᾶσαν
ἀνθρώπων καὶ οἰκημάτων ἔρημον, εἰς τὸν να-
ὸν τῆς μακαρίας, φρικτὰ διανοίξασαν τὴν κό-
γχον, κατεσχέθη ὑπὸ δέους ἀθρόον ταραχθείς,
γοερὰν φωνὴν τῆς σοροῦ τῆς ἁγίας ἐξερχομένην
ἀκούσας· στεναγμοὶ δὲ ἦσαν καὶ οἰμωγαὶ
τινὸς λεγούσης, γύναιν, οἱ τὴν πόλιν οἰκοῦντες, γνήσι-
οι ὄντες, αὐτὴν καταλείψαντες ἔφυγον; ἐμοῦ ἡ
ταῦτα ἐνθάδε κατοικούσης· εἰ δὲ οὕτως ποιῆσαι ἔ-
μελλον, διατί μὴ καὶ ἐμὲ μεθ' ἑαυτῶν ἀναγαγόντες, ἀλ-
λ' ἐν τοῖς ἔθνεσί με κατέλιπον; τούτοις ὁ ἄνθρωπος
γενόμενος ἔμφοβος διανυκτερεύσας εἰς τὴν [illegible]-
αν παρεγένετο καὶ τοῖς ἐκεῖσε πάντα διηγεῖτο.
Τούτων οὖν ἐκεῖσε καὶ ἱερεὺς Νικήτας, ὁ κατοι-
κῶς ὀνομαζόμενος, ὃς παρ' ὅλην τὴν ἀφορμίαν
ἐν τῷ ναῷ τῆς ἁγίας τὰ τῆς λειτουργίας ἦν ἐκτελῶν,
ἅμα δὲ μετὰ τῶν ἐποικιῶν καὶ αὐτὸς ἐξελθὼν

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

κατέλαβεν εἰς τὴν Μήδειαν, καὶ ἀκούων ταῦτα
παρὰ τοῦ αἰχμαλώτου, εἰς μνήμην ἦλθε τῶν ἐπι- σελ. 9
τελουμένων παρὰ τῆς μακαρίας θαυμάτων,
καὶ οὐκ ἔτι στέγειν ἠδύνατο εἰ μὴ τὴν Βιζύην
καταλαβεῖν καὶ εἰς προσκύνησιν τῆς ἁγίας ἐλθεῖν
καὶ ταῦτα τῶν πολεμίων ὄντων ἐκεῖ. Ὁ γὰρ Γεν-
θὴς Συμεών, ἐν τούτῳ καταλαβὼν τὴν Βιζύην
καὶ ἐρήμην ταύτην ἀνθρώπων καὶ οἰκημάτων
εὑρών, τὰ ἀπὸ τοῦ πυρὸς ἐναπολειφθέντα τείχη
ἐκ θεμελίων ἀνασκαφῆναι προσέταττε, καὶ τὴν
γῆν ἀποτριασθῆναι καὶ σκαφῆναι· ὃ δὴ καὶ γέ-
γονε. Ἐν ᾧ τοῦ καιροῦ εἰς τοῦτο [illegible] ἔχοντος, ὁ μέ-
γαρ ἐπ' αὐτοῦ Συμεὼν οὐ δίκαιον ἂν εἴη πα-
ραδραμεῖν. Εἰσελθὼν γὰρ εἰς τὴν Βιζύην καὶ μό-
νος [illegible] ἐν αὐτῇ [illegible] τῷ [illegible] ἀναγνώστους
[illegible], εἶπε [illegible] καὶ οὐ [illegible] εἰς ὄρ-
ρεια, οὐδὲ εἰς οἰκίας, οὐδὲ εἰς ἱπποστάσια
[illegible]· ἀφικόμενος δὲ καὶ εἰς τὸν ναὸν τῆς
ἁγίας καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς τῷ γνωστικῷ [illegible]
ἐκβαλών, τοὺς παρασυρόντας τινὰς ἂν εἴη
[illegible] τῶν δὲ ἀποσφαγμάτων καὶ περὶ τῶν
ἐπιτελουμένων θαυμάτων παρὰ τῇ ἐν αὐ-
τῷ [illegible] ὄντων αὐτῷ, διανοιχθῆναι
προσέταττεν [illegible] διακονούμενος [illegible]

Όσια Μαρία η εν Βιζύη

[illegible]

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

93 τὸν ἀσκητικὸν εἵλετο βίον καὶ ἔτι ἐξερ-
γαζόμενος, μετὰ τούτων δὲ πλείστων
θαυμασίων ἐπιτελουμένων, καὶ ἐπὶ τοῦ
τάφου, ὁ βιογράφος ὁρμᾶ καταλιπεῖν τι τῶν γεγο-
νότων ὅσα ἀπεκρίνατο. Ἀριθμεῖ δὲ τινὰς
ὑπὸ τῆς ἁγίας θεραπευθέντας, ἐν οἷς
ἦν καὶ γυνή τις ἀπὸ τοῦ κάστρου Μη-
δείας. Ἡ βιογραφία διδοῦσα τινὰς εἰδήσεις
περὶ τῶν παίδων τῆς ὁσίας γνωρίζει ἡ-
μῖν ὅτι [illegible] ὑπὸ τῷ πα-
τρὶ αὐξηθεὶς καὶ ἀνδραγαθήσας γε-
ναίως [illegible] τῶν [illegible], καὶ
δρουγγαρίου τάξιν [illegible], οὐκ ἐπήρθη
περί τινι τῶν τοῦ κόσμου τιμῶν· ἀλλὰ
τὴν ἰδίαν μητέρα ἐν πᾶσιν ἀπομιμούμε-
νος...... ἦν μὲν ἀνδρεῖος κατὰ τὸ σῶμα,
πολὺ δὲ ἀνδρειότερος κατὰ ψυχὴν καὶ
[illegible] χρημάτων δὲ καὶ κερδῶν
πάντων ἀνώτερος ὢν παρεχώρει ἀεὶ τοῖς
στρατιώταις τῶν σκύλων. ὅθεν ἐντεῦθεν πε-
[illegible] εἶναι αὐτοῖς καὶ περίδοξος...... [illegible]
συνασπιστὴν καὶ συνεργὸν [illegible] (1036)
τῶν μεγίστων κατορθωμάτων Θεόδωρόν
τινα τὸν τὴν τοῦρμαν διαδεξάμενον τοῦ

πατρὸς αὐτοῦ, ἀνδρὸς γενναίου τὰ στρατιω-
τικὰ καὶ ἀγαθόν, γενναιοτερόν δὲ τοῖς Σχ. 93
κατὰ Θεὸν ὡς ἐκ κασιν. ἐδοκίμει τὸν βαί-
νην ἡ διηγήσεως ὅτι μόνη ἤσκει τὴν ἀρε-
τὴν τῆς ἐλεημοσύνης καὶ τῶν ἱερῶν ἀκο-
λουθιῶν οὐδέποτε ἠμέλησεν, ἀλλ' ἑκάστην
ἡμέραν μετὰ καὶ [illegible] ὡρῶν ἐδέ-
ια τὸ ἅπαν ἐστιχολόγει ψαλτήριον καὶ ἐσ-
πέρας ἀεὶ πρὸ τῶν [illegible], μετὰ τὴν τῶν ἀπο-
δείπνων ἀκολουθίαν, [illegible] πρὸς τὴν
ἀειπάρθενον τοῦ Θεοῦ μητέρα, ἡμέρας διὰ
κανόνων τεσσαρακοντα[illegible] τό, ἔβδομ. τὸ
[illegible] ἐντολὰς [illegible]. Ἀναπαύσει
δὲ κοιτῶνι ὅτε [illegible] ἐκ [illegible] νο-
σήματος ἤδη ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπὶ [illegible]
γεία, [illegible] Σεπτεμβρίου, ἐν ᾗ ἡμέρᾳ [illegible]
[illegible] καταλαμβάνει τὴν πρωτεύουσαν καὶ [illegible]
[illegible] ὁ ἀδελφὸς ἐκ τοῦ [illegible] κατελθών· ὃς
καὶ πρὸς τῷ τέλει τοῦ βίου γενόμενος τὸν βα-
ἀπηνέγκατο μοναχόν, [illegible] μετονομασθεὶς
Ἰὼβ καὶ ἐκ τῶν θείων σκηνῶν μεταίρεται
δευτέρας τότε τοῦ Ἰουνίου μηνὸς ἄγοντος.
Κατατίθεται δὲ τὸ σεβάσμιον αὐτοῦ καὶ
τίμιον λείψανον ἐν τῇ μονῇ τῆς Θεοτόκου [illegible]

τὰ Κορώνης ἐπονομαζομένης, πλησίον τῆς
ση. 93 Ἀσωπίρου μιστέρνης. Τὸ μὲν δὴ τούτου [illegible]
τέλος τοιοῦτον ἔσχε τὸν τρόπον. Εἰ δὲ καὶ ὀρη-
θεὶς ξομικῶν ἐκ τῶν πολλαποῦ τοῦ λόγου περὶ
αὐτοῦ λεχθέντων τοῖς ἁγίοις συνάπτοιτο, τοῖς
θείοις ἀνεβῶσιν ὁ λόγος σιωπὴν ἀφίησιν.
Γραμμάτων μὲν οὐκ γέγονεν ἔμπειρος καὶ
ἐκ[illegible]σμειοὺς αὐτοὺς ἀπεταρθη παρέχετο; οὐ
εἰρηνᾶν καὶ ὁ τρόπος αὐτοῖς προτιμώτερον
αὐτὸν ἐδίδου τοῖς παραφύλδωποις καὶ-
τοτιν. Ἀρ ἔσωθεν τῶν θείων ἀγαθῶν [illegible]
τοῖς [illegible] ἐπιλεξόμενος, ἑκο-
σίως κατακαιόμ[illegible] ἤθελε τι καὶ [illegible]
θεῷ μόνῳ [illegible] ἀσκητικοῖς πόνοις
ἐκ[illegible]δωσι[illegible]ον· καὶ ὄρη διερχόμενος ἐξ ὀ-
ρέων, καὶ τόπους ἀμείβων ἐκ τόπου, καὶ καθὰ ἀλ-
λ[illegible] ἐξ ἀνθέων τῶν ὀροσειῶν [illegible]
τὰ κρείττονα [illegible] ἑαυτὸν τῆς [illegible]
τητος κατεσκεύασε· καὶ πάσης ἀρετῆς μι-
μητὴς [illegible] θεοῦ ἐχρημάτισε· φθον-
τεῖ γὰρ καὶ ἄκων τὸ τῆς ἱερωσύνης ἀξίωμα,
διὰ μόνην ἀποταγὴν τῷ ἐπιζητοῦντι καταπεισθείς.
Μεθ' ὃ [illegible] γνώριμον τῆς μητρός. καὶ ποιεῖ
ὅτι τοιαύτης ἔδει νὰ γένωνται θυσίαι τοῖς θα-

Ὁσία Μαρία ἡ ἐν Βιζύῃ

σεισματα. Ἀγνοεῖ ἀναφέρει τόν θάνατον τοῦ βαρβάρου. Ἐγράφη δέ ἡ βιογραφία προδήλως ἐν Βιζύῃ, ὅτι λέγει περί τό τέλος "προϊσταμένης δ' ἐν αὐτῇ καί τῆς καλλίστης τῶν ἐκκλησιῶν ταύτης Βιζύης, καθ' ἣν σώζεται τό ἱερώτατον καί ἅγιον σῶμα [illegible] ... θεόθεν εἰς κοινήν τῶν ἐπικαλούντων βοήθειαν καί [illegible] ...... Τῷ ἀρχιερεῖ δέ σύν τῷ κλήρῳ παντί καί λαῷ τοῖς ἐτησίοις τιμῶσί σε σωτηρίαν αἰεί φερέτω" κ. π. Σημ. 93

(Ἀνεγνώσθη ἐν συνεδρίᾳ τῆς [illegible] ὀργανωτικῆς ἐπιτροπῆς)

Τέλος

Βίος Μαρίας της νέας της εν Βιζύη

σ. 35

Απόκειται το χειρόγραφον εν τη βιβλιοθήκη της εν
Αγίω Όρει μεγίστης Λαύρας, υπ' αριθμόν Η 81, εις σχήμα το-
μου μικρόν 8ον, γεγραμμένον επί χάρτου κατά τον ΙΔ' αιώνα
και άρχεται μεν από φύλλου 89 [illegible] ο Βίος και περιέχει και
[illegible] διήγησις της [illegible] και μακαρίας
Μαρίας της νέας. Ευλόγησον πάτερ. Εστί μεν των [illegible]
μένων άνδρας μόνον κατορθώματα . . . [illegible]

Μ. Γεδεών
Εκκλ. Αλ. έτ.
Αρχ. Δελτίον
Τ. Α. Σ. Τ.
σ. 86

Είχε μεν τα [illegible] της [illegible] Βασιλείας [illegible] ο [illegible]
[illegible] εν έτει
[illegible] και [illegible]
[illegible] και [illegible] το
[illegible], εις δόξαν [illegible] και αγίου [illegible]
[illegible] κατά τα έτη του
[illegible] κατά τον αιώνα του [illegible]
[illegible] εξ ου [illegible] φανερό ότι [illegible]
[illegible] κατά τον [illegible] μνήμη αυτής [illegible]
[illegible]

Η μνήμη αυτής ήγετο εν Βιζύη, ο [illegible]
εξ ων εν τέλει της βιογραφίας γράφονται, ουδαμού δ' ήγετο και
εν Κωνσταντινουπόλει εν τη μονή της Θεοτόκου της Κοσμ[illegible],
ου μακράν του [illegible]

Εκ της βιογραφίας Μαρίας της [illegible]
[illegible] των [illegible] των κα-
τά [illegible] του Θ. [illegible] των [illegible]

Βίος [illegible] ἐν Βυζαντίῳ

[illegible] καὶ [illegible] ([illegible]) καὶ [illegible] τὰ [illegible] δεῖν δὲ τὴν [illegible] ἱστορίαν. 1) τὴν [illegible] τοῦ [illegible] καὶ [illegible] τοῦ [illegible] τοῦ [illegible] Βυζάντ (ἀπὸ τὰ μετὰ τὰ 888 - 890) [illegible] Αρ [illegible] καὶ [illegible] καὶ [illegible] ὁ [illegible]) τὴν μετὰ τὰ 907 - 908 [illegible] τοῦ τὴν [illegible] διαδεχομένου μετὰ τὸν [illegible] καὶ [illegible] τὴν [illegible] τοῦ υἱοῦ τοῦ [illegible] καὶ τὸν [illegible] [illegible]) [illegible] καὶ τοῦ ἐν [illegible] [illegible] περὶ [illegible] ὁ τὴν [illegible] Βυζάντ [illegible] περὶ τὰ [illegible] 922. Ὁ δὲ [illegible] 4) τὸν [illegible] [illegible] [illegible] ὁ [illegible] διὰ τὴν [illegible] ἱστορίαν [illegible] 1) [illegible] ἐν μέσῳ τοῦ [illegible] [illegible] τοῦ [illegible] 2) τὴν μεταξὺ τῶν ἐτῶν 908 - 930 [illegible] [illegible] καὶ [illegible] τῶν [illegible] (τὴν ἐν [illegible]) [illegible] ὑπὸ [illegible].

3) Τὰ ἐν [illegible] 102 γράμματα [illegible] καὶ [illegible] τὴν [illegible] καὶ τὴν ἱστορίαν τῆς [illegible] τὰ δὲ περὶ τῶν ἐν [illegible] [illegible] τοῖς [illegible] τὴν ἱστορίαν τῆς [illegible]

Βίος Μαρίας τῆς νέας τῆς ἐν Βιζύῃ

Ἐκ τῶν ἐν φύλλ. 102 ἀναφερομένων βεβαιούμεθα ὅτι ὁ θά-
νατος τῆς ὁσίας Μαρίας ἐσυνέβη τῷ 907 ἢ 908 καὶ ἐπομένως
ἔζησε τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐτῶν ἃ ἀνωτέρω σημειοῦνται.
Ἡ ἀνθολογία ἐκ τῆς βιογραφίας ἐστὶν αὕτη:

Θυγάτηρ ἀρμενίου τινὸς εὐπόρου μεταναστεύσαντος τῷ Μα-
κεδόνι καὶ ἐπὶ τούτου (τοῦ πρώτου ἡγεμόνος δοξασθέντος) ἔχον-
τος δὲ δύο υἱοὺς καὶ τρεῖς θυγατέρας, ἡ δὲ Μαρία ἐπαιδεύ-
θη πάντων τῶν παίδων καὶ τὰς μὲν δύο ἔζευξεν ἀνδράσιν ὁ πατήρ
τὴν δὲ τρίτην ἔμεινεν ἄγαμον. Τὴν Μαρίαν ἐν προσόδῳ τοῦ τέ-
λει τῶν ἐν Θρᾴκῃ Μακεδόνων [illegible] Βάρδας ἐπώ-
νυ ὁ Βρατζῆς ἐπονομαζόμενος...
ἐφ᾽ ἐζήτησεν αὐτὴν καὶ υἱὸν τοῦ Βρατζῆ ἐπωνόμασεν. Ἐν τῷ
μεταξὺ δὲ ἡ τούτου αὐτάδελφη ἐξεδόθη ὁ Βάρδας συνεζεύχθη
Νικηφόρῳ τῷ δρουγγαρίῳ, ὅστις ὥρμητο ἐκ χωρίου τινὸς ἐπὶ τῶν
Καμαρῶν ἐπονομαζομένου ὃν καὶ εἰς γυναῖκα αὐτὴν ἔλαβεν ἐπειδὴ ὁ-
μοῦ συγγενεῖς, καὶ τῇ τῆς μητρὸς αὐτῆς ἐντολῇ τῷ Νικηφόρῳ
τὴν Μαρίαν, αὐτὸς ὅτε τὴν ἐπ᾽ αὐτῆς προσβολὴν εὐδοκίᾳ συνεζ[εύχθη]
μένος. Συνεζεύχθη δ᾽ ἡ Μαρία τῷ δρουγγαρίῳ ὅστις ἐκα-
θ[ίστατο] ... ἀρετῶν μεστὴ καὶ σύμφωνον διαπαντὸς τὴν
οἰκίαν ὑπηρετοῦσαν παρέχουσα τοῖς πένησιν, τιμῶσα
δὲ τοὺς τοῦ Θεοῦ λειτουργοὺς καὶ τοὺς μοναχοὺς καὶ μοναχὰς καὶ
μοναστήρια προσκυνοῦσα. Ἀπορεῖ ὅθεν ὑφ᾽ ἡμῶν ...

1. φ. [illegible] ἐν

441
358

Βίος Μαρίας τῆς νέας τῆς ἐν Βιζύῃ

Πρῶτον υἱὸν ἔσχεν ἐκ τοῦ γάμου, ὃν ὠνόμασαν Ὀρέστην
κ(αὶ) ὃς αὐτόθι [illegible] ἡ Μαρία [illegible] ἤνεγκε τὸ
[illegible] κ(αὶ) [illegible] τὸν [illegible] Ἰὼβ μεγαλοψύχως. ὁ δεύτερον
δ' ἔτεκεν υἱὸν κ(αὶ) τοῦτον Βαρδάνην ὠνόμασαν· εἶτα τὴν ἐν
Βιζύῃ ἐστείλατο, κ(αὶ) ἡ αἰτία τῆς μετοικίας τοιαύτη ἦν. Με-
τὰ τὸν αὐτοκράτορα Βασίλειον Λέων ὁ σοφὸς κ(αὶ) Ἀλέξαν-
δρος, οἱ τούτου παῖδες τὴν ἀρχὴν διεδέξαντο· ὁ δὲ τῶν Βουλγά-
ρων ἄρχων Συμεὼν, χριστιανοῦ μὲν φέρων προσηγορίαν
ἀνὴρ δὲ χρηματίζων αἱμάτων ἔργοις, [illegible] Ῥω-
μαίων [illegible] κ(αὶ) [illegible] φόνου ἐνέπλησε. Τότε τοίνυν ὁ
τῆς Μαρίας ἀνὴρ Νικηφόρος [illegible] τῶν [illegible]
μαχόμενος κ(αὶ) [illegible] τῶν [illegible] τῆς Βιζύης
[illegible] κ(αὶ) διὰ τὴν [illegible] σὺν γυναικὶ
κ(αὶ) τέκνοις (φυλ. 314) [illegible] Ἐνταῦθα ἡ Μα-
ρία τὸν μὲν [illegible] ἤνεγκε, δύο παῖδας εἰς [illegible] με[illegible]-
[illegible], τὸν δὲ τρόπον οὐκ ἤλλαξε [illegible] τὰς αὐτὰς ἀ-
ρετὰς ἤσκησε, κ(αὶ) τοῖς δούλοις οὐχ ὡς κυρία προσεφέρε-
το, [illegible] δὲ κατὰ τὰς [illegible] τοῦ συζύγου πα-
ρόντος, ἐνήστευε κ(αὶ) τὰς [illegible] ἡμέρας [illegible] ἐν Βι-
ζύῃ [illegible] τοῖς [illegible] τῶν [illegible]-
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] τοῦ συ-
ζύγου. Θανόντος κ(αὶ) τοῦ δευτέρου παιδὸς, [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] εἰς [illegible] [illegible] ἂν [illegible]
Βαάνην καλοῦσι.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Βίος Μαρίας τῆς νέας τῆς ἐν Β[illegible]

[illegible]

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Βίος Μαρίας της [illegible]

[illegible] καὶ ὅσον [illegible] τὸ [illegible] [illegible]
[illegible] ὅτι τοῦ [illegible] [illegible] [illegible] τὸ [illegible]
[illegible] [illegible]. Τοῦ δὲ [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] τῶν [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] τούτου [illegible], [illegible] καὶ [illegible]
[illegible] καὶ τῶν [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
ὁ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] καὶ [illegible] τούτου [illegible], ὥστε [illegible]
[illegible] [illegible] καὶ [illegible] [illegible] τὴν
[illegible] [illegible] εἰς τὸ [illegible], καὶ [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] τὰ [illegible] [illegible] τοῖ-
ου [illegible] ὥστε ὁ [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ἐλθεῖν τὸ [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] καὶ ὁ [illegible] [illegible], ὥστε [illegible]
[illegible] τοῦ [illegible] [illegible] [illegible] ὥστε [illegible] [illegible]
[illegible] πρὸς τοὺς [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] πρὸς [illegible] καὶ [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] εἰς [illegible].

Ὁ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] τοῖ [illegible] καὶ [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] καὶ τῶν [illegible] καὶ [illegible]

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Βίος [illegible] 35. Η

[illegible]

Βίος Μαρίας τῆς νέας τῆς ἐν Βιζύῃ

συμβαίνοντα καὶ τῶν μαργάρων ἀπεκαλύφθησαν τὴν χριστιανὴν
ὕβριν τῆς Μαρίας καὶ καταμεμφόμενος ἀπεστρέψατο τοὺς
συκοφάντας, ἐπειδὴ [illegible] ὅτι τὴν τοιαύτην ἐχόμενος ἀρε-
τήν. [illegible] δὲ μετὰ τὸν τῆς Μαρίας θάνατον μῆνας δε-
κα [illegible] Στρατηγὸς [illegible] εἰς τὴν ἐκκλη-
σίαν ἐν ᾗ τὸ τίμιον ἐτέθη τῆς ὁσίας λείψανον, ἐξ ὀνόματος
[illegible], ὅτε ὁ ἀρχιερεὺς καὶ ὁ Νικηφόρος ἐξ ἀποδημίας ἐπαν-
ῆλθον [illegible] ὅτε [illegible] ὁ Στρατηγὸς [illegible]
[illegible] καὶ [illegible] αὐτῷ [illegible] καὶ αὐτοὶ [illegible]
[illegible] ὅτε μηδὲ [illegible] μηδὲ τοῖς συγγενέσι-
τῆς [illegible] καὶ μετὰ τῶν [illegible] εἰς τὴν ἐκκλησίαν εἰσ-
ελθὼν καὶ τῇ χειρὶ τὸ κάγκελον τοῦ τάφου [illegible]
ἔχων τὴν δεξιὰν τῆς μακαρίας [illegible] καὶ
[illegible] τὸ θαῦμα. [illegible] οἱ πάντες ὅτε [illegible] τὸ γε-
γονὸς [illegible] ἀπηγγέλλοντο διὰ τῆς [illegible]
[illegible]. τὰ χρήματα [illegible]
[illegible] ἐπὶ τοῦ τάφου· [illegible] καὶ [illegible] παρὰ
Βιζύης καὶ [illegible] μονῆς
ἡγουμένη τῆς [illegible] τὴν μονὴν ὀνομάζουσα . . . . .
τὴν ἐπὶ Βιζύης ὁδὸν, καὶ τὸν τάφον [illegible] σύν
[illegible] αὐτῇ δύο μαθητρίας [illegible] γέν-
τοιν [illegible], ταῦτα δὲ διαδίδονται καὶ μέχρι [illegible]
[illegible].

Ἐπιταξάσης δὲ τῆς μακαρίας τῷ συζύγῳ καθ᾽ ὕπνον

Βίος Μαρίας τῆς νέας τῆς ἐν Βιζύῃ.

τὴν οἰκοδομὴν ἰδίου ἐπωνύμου αὐτῇ ναοῦ ὁ Νικηφόρος, κατα-
σπεύσας τῷ ὁράματι ἐθεραπεύθη παθὼν τοὺς ὀφθαλμοὺς διανοίξας
δὲ καθόσον τὴν ἐξαγωγὴν τῶν πρὸς οἰκοδομὴν λίθων. Ἐφ' ὅσον
προὐχώρει τὸ ἔργον ἐπηυξάνετο τὴν ὅρασιν, ἕως οὗ ἀνέβλεψεν. Ὁ
δὲ ναὸς συνεπληρώθη καὶ προσαφιερωθεὶς τῇ θαυματουργῷ».[1]

Τὴν ἀνακομιδὴν ὅμως τοῦ λειψάνου διὰ τὴν τῶν ἱερῶν
ἀρχιερέων ἀπουσίαν, ἐβράδυνεν ὁ Νικηφόρος ἵνα ποιήσηται
ἕως οὗ καιρὸν ἐπιτήδειον εὗρεν καὶ βοηθούμενος ὑπὸ τεσσαράκον-
τα σχεδὸν ἀνδρῶν, καὶ τὴν ἐντολὴν κηρυκοῦ σὲ τὴν ἀνά-
στασιν οὐκ ἐθάρρησαν, μετήγαγε τὸ λείψανον. Ἡ δὲ εἰ-
κὼν αὐτῆς ἐν Ραιδεστῷ ἐκομίσθη ἐκ Βιζύης ὑπό τινος ζω-
γράφου ἐντίμου γέροντος, εἰς ὃν φανεῖσα κατ' ὄναρ σὺν τοῖς
τέκνοις Ὀρέστῃ καὶ Βαάνῃ καὶ τῇ θεραπαινίδι Ἀγάθῃ με-
τὰ χεῖρας φέρουσα λαμπάδα καὶ ἡ ἐπιγεγραμμένη ἡ λαμπὰς τῆς
ἐλεημοσύνης, γυναικὸς ἀμφιεσμένη στολὴν καὶ ἀμφόριον ἐρυ-
θρὸν ἐπὶ κεφαλῆς, διέταξεν αὐτῷ ἵνα ζωγραφηθῇ· τὴν εἰκόνα
δὲ γραφεῖσαν αὐτὴν καὶ θεασάμενοι, ἰδόντες οἱ γνωρίζοντες τὴν Μα-
ρίαν, εὗρον ὁμοιοτάτην.

Ἄλλο μοναχοί τινες, φθόνῳ μᾶλλον ἢ ζήλῳ κινούμενοι
ἐπὶ τοῖς τελουμένοις θαύμασιν, ἔργον· οὐ δύναταί τις ἐν κόσμῳ
διάγων, σωματικῶν τε καὶ τῆς συζυγίας ἡδονῶν ἐνδόξως,
θαυματουργίας παρὰ Θεοῦ χαρίσματα δέξασθαι (976-98α)
τῶν μοναχῶν στερουμένων πάντων ἡδέων καὶ κακουχουμένων καὶ
[1] ἐλλειπεσιεῖς δῆλοι δή.

θρηνουμένη ἐν ἅπασι· πρὸς δὲ καὶ νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἔργοις δι-
αφθειρόντων καὶ μὴ ἀξιουμένων τινὸς τοιούτου χαρίσματος....

Ἥψατο δὲ τὸ τῆς αἰτολίας κλέος καὶ τοῦ τῆς Βρύσεως ἐπι-
σκόπου Στεφάνου ὅστις ἐλθὼν εἰς Βιζύην ἐγένετο μάρτυς τῶν
θαυμάτων, ἰδὼν γυναῖκα θεραπευθεῖσαν ἀπὸ δαιμονικοῦ πά-
θους, ἥτις ἑπταετίαν προσεδρεύουσα τῷ τάφῳ τῆς ὁσίας οὐκ ἐθε-
ραπεύετο, τῶν λοιπῶν ἀσθενῶν θεραπευομένων καὶ ἐπέπεισε
δι' αὐτὸν εἶπε τὸ θαῦμα γενέσθαι, ἵνα τοὺς τῆς ἀμφιβολίας λο-
γισμοὺς ἀποῤῥίψῃ.

(Ὁ βιογράφος ἀφηγεῖται κατόπιν ὅτι Εἰρήνη ἡ ἀδελ-
φὴ Νικηφόρου τοῦ τουρμάρχου, ὁ αὐτοῦ ἐλθοῦσα εἰς Βιζύ-
ην α ζφ ᾱ τὰ κακὰ τὸν αὐτὸν διωκοῦσα, ἔπεισε δίκας τῆς
συκοφαντίας ἀποθανοῦσα θανάτῳ τὴν θυγατέρα Σοφίαν·
δύο δ' ἑτέρας ἔχουσα θυγατέρας εἶδεν αὐτὰς κατεχομένας ὑπὸ
δαίμονος ἕως θανάτου αὐτῶν· ὅτι καὶ Βάρδας ὁ συκοφάντης ὑπὸ
Νικηφόρου θανατωθεὶς ἀπέθανε μηδὲ τὸ πρὸς ἀγορὰν ἀπὸ τοῦ χρή-
ματος ἔχων καὶ κακῶς τὸν βίον κατέστρεψεν, ὡς καὶ Ἀλέξιος ὁ
ἀδελφὸς τοῦ Νικηφόρου καὶ Νικηφόρος δ' ὁ τούτου σχολάζων
κυνηγεσίοις καὶ πεσὼν ἀπὸ τοῦ ἵππου, τὴν χεῖρα τὴν δεξιὰν
ἐξ αὐτοῦ τοῦ ὤμου ἀπώλεσε. Ταῦτα νομίζω συμβαίνοντα πε-
ρὶ τὰ ἔτη 908-915 εἶτα δ' ἐκοίμητο).

(39) α α Δίκαιον δὲ καὶ ταῦτα προσθεῖναι τοῦ
εἰρημένου Συμεὼν ὁ ἄρχων Βουλγαρίας, τὴν Ῥωμαίων
ἐπιστρατεύσας ἀπὸ τῆς Θρᾴκης μέρος κατεληΐσατο

Βίος Μαρίας της νέας της εν Βιζύη.

μέχρις αὐτῶν τῶν Κωνσταντινουπόλεως τειχῶν πάντα κα-
ταναλώσαντες καὶ τοὺς ἀγροὺς τῶν πόλεων καταστρέψαντες· ὅθεν τε
καὶ τὴν Βιζύην καταλαμβάνοντες μὴ δυνάμενοι δὲ αὐτὴν ταύ-
την μένειν ἀσφάλειαν ἔχειν πολιορκούμενοι, καιροῦ τυχόντες
ἐπιτηδείου τὴν πόλιν καταλαμβάνοντες ἦγοντο, περὶ τὰς οἰκίας
πάσας καταστρέφοντες αἰχμαλώτους σὺν τοῖς [illegible] τὰς τῶν
πολεμίων χεῖρας δρόμῳ πολλῷ χρησάμενοι ἐκεῖθεν ἤδη τὴν Βι-
ζύην ἔφθασαν (996) γυναῖκες δὲ πᾶσαι ἄνθρωποι καὶ οἰκετῶν
τῶν ἱερῶν, εἰς τὸν ναὸν τῆς μακαρίας, πρὸς τὸ [illegible] τὴν
[illegible] κατέφυγε, μόνω δὲ εἰς [illegible], ζωγρεῖν [illegible]
τῆς σοροῦ τῆς ἁγίας [illegible] [illegible] δὲ
[illegible] καὶ οἰμωγαί. Καί τινες, ἔξω [illegible] τὴν πόλιν
οἰκοῦντες, χριστιανοὶ [illegible] καταφεύγοντες ἔφυγον,
ἱερεῦ καὶ τοῦτοι ἐνθάδε καταφεύγουσι· [illegible] δὲ οὗτος [illegible]
[illegible] ἔλεγον, διατί μὴ καὶ ἐμὲ [1] μεθ' ἑαυτῶν ἄγειν [illegible]
το, ἀλλ' ἐν ταῖς ἔθνεσι με κατέλιπον; Τοῦτο ὁ
ἄνθρωπος γενόμενος ἔμφοβος [illegible] εἰς Μυστι-
ον περιεγίνετο, καὶ τοῖς ἐκεῖσε πάντα διήγγειλε. Πα-
ρὼν οὖν ἐκεῖσε καὶ ἱερεὺς Νικήτας, ὁ [illegible] ὀνο-
μαζόμενος, ὃς παρ' ὅλην τὴν πολιορκίαν ἐν τῷ ναῷ τῆς ἁγί-
ας τὰς τῆς λειτουργίας ἦν ἐκτελῶν, ἄρτι δὲ μετὰ τῶν ἐκεῖ-
νων καὶ αὐτὸς ἔξωθεν καταφεύγων εἰς τὴν Μήδειαν, καὶ
[illegible] ταῦτα παρὰ τοῦ αἰχμαλώτου εἰς μνήμην ἦλθε

1 Ὁ Κῶδ. διατί μὴ καὶ ἐμοῦ.

Βίος Μακαρίου τοῦ νέου τοῦ ἐν Βεζύρῃ.

τῶν ἐπιλεγομένων μὲν παρὰ τῆς μακαρίας δωρεῶν ἠδύνα-
το ὀλίγον ἐνδίδοτο ἄρα εἰ μὴ τὸν Βεζύρην καταλαβεῖν
καὶ εἰς προσκύνησιν τῆς ἀξίας ἐλθεῖν, καὶ τοῦτο τῶν πο-
λεμίων ὄντων ἐντός. Ὁ γὰρ μεγαλεὺς Σηρεκ, ἐν τούτῳ κα-
ταλαβὼν τὸν Βεζύρην καὶ κενὴν τούτων ἀνθρώπων καὶ ἀκα-
μάτων εὑρών, τὸ ἀπὸ τοῦ πυρὸς ἀναπαρασκευάσθαι τείχη ἐκ
δαμασίων ἀνατρεπομένων φυλάττει, καὶ τὴν γῆν ἀροτριαν-
όδωκε καὶ σπείρει. Ὁ δὲ καὶ γέγονε.

α. Τοῦ καιροῦ εἰς τοῦτο ἁρμοδίως ἔχοντος, ὃ γέ-
γονεν ὑπ' αὐτοῦ Σηρεκ οὐδέποτε ἂν εἴη παραδραμεῖν.
Εἰσελθὼν γὰρ εἰς τὸν Βεζύρην καὶ μόνους τοὺς ἐν αὐτῷ
ναοὺς τῷ πυρὶ ἀκαμάτους εὑρών, ἅπαντα περιέσκοπεῖν καὶ
οὐ μὲν εἰς ὀργίαν οὐδὲ εἰς οἰκίας, οὐδὲ εἰς ἐπο-
σίτισα καθελεῖν· ἀφικόμενος δὲ καὶ εἰς τὸν ναὸν τῆς
ἀξίας καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν χρυσονόμων εἰσβαλών,
τοῖς παρεληλυθόσι ξένοι ἂν εἴη ἡ πύλη· τῶν δὲ ἀπαγγειλάν-
των καὶ περὶ τῶν ἐπιλεγομένων δωρεῶν παρὰ τοῖς ἐν
αὐτῷ κειμένοις εἰπόντων αὐτῷ, διαπορθῆναι προστάττει
ἅμα, διαταγομένου γὰρ ἔξω εὐθὺς καὶ ἀπόντες κα-
τελθόντες τοῦτο ἐκεῖνοι ἰδεῖν, τὸν ναὸν μὴ παραδοῦναι
ὅμως τῇ οἰκείᾳ φροντίσει, καὶ τοὺς ἱερεῖς ἐπιστῆναι
τοῖς ἔργοις λειτουργεῖν ἐκείνους δὲ τὴν δόξαν ταύτην τα-
σι τῶν οἰκείων αὐτῷ καὶ φρουρὸν ἐπ' αὐτῷ βουλὴν τε-
ναὶ ἄρχοντα καταστῆσαι ἔξω. ὃ καὶ τοῖς ἑτέροις τῆς

35/14 5~~4~~9

Βίος Μακαρίας της νέας της ἐν Βιζύῃ.

[illegible] ἔτους (700ῳ) [illegible] Ὁ γὰρ [illegible]
[illegible] ἱερεὺς ὁ [illegible] [illegible]
[illegible] εἰς Βιζύην [illegible]
[illegible] τοῦ [illegible]
[illegible] Βουλγάρων καὶ [illegible] καὶ [illegible]
[illegible]
[illegible] καὶ [illegible]
[illegible] Βουλ-
[illegible] καὶ [illegible] ἄνδρα καὶ [illegible] αὐτοῦ [illegible]
[illegible] καὶ [illegible]
[illegible] καὶ [illegible]
[illegible] αὐτοῦ [illegible] καὶ
ὁ μὲν [illegible] αὐτῶν [illegible]
[illegible] . . . . . .
. . . . καὶ [illegible] καὶ [illegible] δύο [illegible]
[illegible] . . . . [illegible] Βιζύης, [illegible]
[illegible] ἐν τῇ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] καὶ
[illegible] . . . . (1006) καὶ [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible] τὸν λαμπρὸν τῆς φρουρίου Βιζύης ἐξ [illegible] τοῦ βίου χρησάμενος [illegible] παρὰ τῷ αὐτοκράτορι μέγαν τε [illegible] παρ' αὐτοῦ τῇ μακαρίᾳ [illegible]. Θαυμαστὸν δὲ τὸν βίον τῆς ὁσίας ὁ [illegible] τῷ ἱερῷ με[illegible] καὶ [illegible] ἐν τῷ [illegible].

Ἔστι δὲ ὁ [illegible] ἐν ταῖς [illegible] αὐτοῦ [illegible] φρουροὺς διὰ τῆς χρονικοῦ [illegible] μετεκαλεῖτο [illegible] ἑαυτόν, καὶ [illegible] αὐτὸν [illegible] μετακαλεῖται καὶ τὴν Βιζύης [illegible] τοῦ [illegible] φρουρὸν [illegible] φρουρὰς [illegible] δύο [illegible] [illegible] ἀναστρέφων τοῖς [illegible] Ῥωμαίων [illegible] καὶ [illegible] λαμβάνοντες [illegible] αὐτοῖς [illegible]. Ὡς δὲ καὶ [illegible] τῷ [illegible] τὴν Βιζύην [illegible] καὶ αὐτοὺς [illegible] [illegible] τοῦ [illegible] στρατοπέδου [illegible] τοῦ Βασιλείου [illegible].

[illegible] τῷ τοιούτῳ στρατεύματι καὶ Βασίλειος [illegible] μόνος [illegible] καὶ [illegible] ἐκ τοῦ στρατοπέδου Ῥωμαίων [illegible] Βασιλείου [illegible] τῷ στρατοπέδῳ, [illegible] δὲ [illegible] 1

1 γρα. [illegible]

Βίος Μαρίας τῆς νέας ἀπὸ Βιζύης

ὅταν ἐπολέμει ταῦτα Βαάνη καὶ τὸ ἔθνος ἐποίησε.
ἐξερχόμενος Βούλγαρος [illegible] αὐτὸν ἠρώτα· διὰ
τί [illegible] μου Βαάνης ὁ υἱὸς (ἐτῶν 10) τῆς ἐν Βιζύ-
ῃ ἁγίας Μαρίας; ὁ δὲ «ἐγώ εἰμι» ἀπεκρίνατο· «σὺ δὲ τί
δὲ [illegible] τὸ ἐμὸν ὄνομα εἶδες καὶ τὸ [illegible] καὶ πόθεν
ἐμοῦ χώρας ἐπίστασαι;» Ὁ δὲ Βούλγαρος «ὦ ἄνθρωπε
εἰμὶ [illegible]» καὶ [illegible] τὸν Βαάνην
[illegible] καὶ [illegible] μὴ δυνηθεὶς ἰδεῖν [illegible]
[illegible] ἰδεῖν τὸν υἱὸν [illegible] καὶ [illegible]
[illegible] ὑπὸ τῶν παρὰ Βουλγάροις [illegible] καὶ διεχωρί-
σθησαν Βαάνης τε καὶ Βούλγαρος [illegible].

Μετ' ὀλίγον δὲ τῷ [illegible] τὴν γυ-
ναῖκα [illegible] Πέτρος ὁ υἱὸς αὐτοῦ τὴν ἀρχὴν διαδέξα-
το· ὁ καὶ βαρβαρωδέστερος τοῖς [illegible]
[illegible] ὑπὸ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ (1016) [illegible]
Θρᾴκης εἰς ἔδαφος [illegible], εἰς [illegible]
[illegible] Βουλγάρους [illegible] μετὰ [illegible] καὶ
τὴν Βιζύην οὕτω [illegible] ὅπου [illegible] Βαάνης σὺν τέ-
κνῳ [illegible] καὶ στρατιώταις [illegible] τὴν Βιζύην
[illegible] μετὰ τῶν ἐν αὐτῇ ἐν τῷ ναῷ
[illegible] τῆς ἁγίας μητρὸς αὐτοῦ, καὶ τὰ [illegible]
μενοι καὶ εὐχαριστήσαντες τῷ [illegible] αὐτῶν καὶ [illegible]
[illegible] ἐπορεύοντο· τῆς θείας δὲ καὶ ἁγίας [illegible]
[illegible] ὡς μέγας γέγονεν ἐν τῷ

Βίος [illegible] [illegible] [illegible] ἐν Βεζύρῃ

[illegible] κ) φόβου αὐτοῦ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] καὶ [illegible] τούτου δὲ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ἤρξατο τὸ [illegible] τὸ [illegible] [illegible] τό· [illegible] οὖν ὁ υἱὸς αὐτῆς [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] τὸν Βεζύρην, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ὁ [illegible] [illegible] [illegible] ἐπὶ τῇ [illegible] [illegible] [illegible] τὸ [illegible] » τὰ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] κ) ἐπὶ τῷ [illegible] [illegible] εἰς [illegible] [illegible] [illegible] ».

« Ῥωμαῖοι δὲ τῶν [illegible] [illegible] [illegible] κ) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] κ) τῶν [illegible] ἐγένετο. Ἐπειδὴ [illegible] κ) [illegible] [illegible] τὸ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] κ) [illegible] [illegible] [illegible] τῶν [illegible] [illegible] τὸν Βεζύρην [illegible]. Ἔτυχε δὲ ἐν τούτῳ κ) τὸν εἰρημένον ἀδελφὸν αὐτοῦ [illegible] ἐκ τῶν [illegible] ὁρίων [illegible] [illegible] [illegible], τὸν [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], τῷ [illegible] [illegible] τὸ ὄνομα εἰς τοῦτο ἀ[illegible]. Ὅθεν λοιπὸν ὁ [illegible], ἐπὶ τῶν [illegible] [illegible] [illegible] κ) [illegible] [illegible] τὴν [illegible] [illegible] [illegible] δὲ κ) τῷ [illegible] [illegible] τὸ δὲ [illegible], [illegible] τὸ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] κ) [illegible] τὸν

1. Τοῦ [illegible] βεβαίως Ὁμήρου.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Βίος Μαρίας [illegible] Βέρρη

ἡ [illegible] γαμήλιος τοῦ Βέρρη [illegible]
[illegible] τοῦ [illegible] καὶ [illegible]
[illegible]
[illegible] Βέρρη [illegible]
[illegible] αὐτοῦ [illegible]
[illegible]
[illegible] (Πίζης)
[illegible] (ἀδελφὴ) [illegible] τοῦ πατρὸς αὐτοῦ
[illegible] τῆς [illegible]
[illegible] μητρὸς αὐτοῦ [illegible]
[illegible] τῆς ὁσίας
[illegible] καὶ
[illegible] ἔτος [illegible]
[illegible]
[illegible] καὶ [illegible]
τῶν Βερρῶν ὁ [illegible] εἰς ὅρος [illegible]
[illegible] ἐν ἔργοις [illegible] τῆς [illegible]
[illegible] βίον καὶ [illegible]
[illegible]
καὶ [illegible]
[illegible]

[illegible] ἀπὸ τῆς [illegible] ἐν [illegible]
[illegible] ἀπὸ τοῦ [illegible] ἡ βιογραφία [illegible]

[illegible] ἐν βιογραφίᾳ Μιχαὴλ Μαγείρου

σὰ τινὰς εἰδήσεις περὶ τῶν παίδων τῆς ὁσίας γνωρίζει ἡ-
μῖν ὅτι (103α) ὁ μὲν Βαάνης, ὑπὸ τοῦ πατρὸς αὐξηθεὶς καὶ
εἰς ἄνδρα φθάσας γενναῖα συνεστράτευε τῷ στρατῷ καὶ δρουγ-
γαρίου τάξιν λαχών, οὐκ ἐπήρθη περὶ τι τῶν τοῦ κόσμου τε-
λῶν· ἀλλὰ τὴν ἰδίαν μητέρα ἐν πᾶσιν ἀπομιμούμενος . .
. . . . ἦν μὲν ἄνθρωπος κατὰ τὸ σῶμα, ἀγγελ[illegible] δὲ ἀνθρω-
πότερος κατὰ ψυχὴν καὶ προαίρεσιν· χρημάτων δὲ καὶ κερδῶν
πάντων ἀνώτερος ἦν παρεχόμενος ἀεὶ τοῖς συστρατιώταις τῶν αὐ-
τῶν, ὡς ἐντεῦθεν προσφιλὴς εἶναι αὐτοῖς καὶ περίδοξος . . .
. . . ἔσχε καὶ κατασκευὴν καὶ [illegible] (103β) τῶν με-
γίστων κατορθωμάτων θεασάμενος ἵνα τὸν τῆς τάξεως δε-
ξιούμενον τοῦ πατρὸς [illegible], ἄνδρα γενναῖον τὰ στρα-
τιωτικὰ καὶ ῥωμαλεώτατον γενναιότερον δὲ τοῦ πατρὸς Θεοφύ-
λακτον. Ἐπαινεῖ τὸν Βαάνην ἡ βιογραφία ὅτι μετ-
ῆλθε τὴν ἀρετὴν τῆς ἐλεημοσύνης καὶ τῶν ἱερῶν ὑμνολο-
γιῶν οὐδέποτε ἀπέστη «ἀλλ' ἑκάστην ἡμέραν μετὰ καὶ
ὑμνολογίας ἀρετῶν [illegible] τὸ σῶμα τῇ [illegible] σταυρωμέν-
ον καὶ ἑσπέρας ἀεὶ πρὸ τῶν ὕπνων μετὰ τὴν τῶν ἀποδείπνων
ὑμνολογίαν, παρακλήσεις πρὸς τὴν ἀειπάρθενον τοῦ Θεοῦ
ἡμῶν μητέρα διὰ παννύχων [illegible] τοιαῦτα βίβλῳ
τὸ [illegible] ἐν τούτοις μὴ γράφομεν». Ἀναφέρει δὲ καὶ ὅτι
ὅτι νοσήσας ἐκ [illegible] νοσήματος ἦλθεν εἰς Κωνσταντινούπ-
ολιν [illegible], [illegible] ἐκ Σηλυμβρίας ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς [illegible]
ας [illegible] τὴν προσελθοῦσαν καὶ Συμεὼν ὁ ἀδελφὸς τῆς

Βίος Μαρίας τῆς νέας τῆς ἐν Βιζύῃ. 35

τοῦ Κυριακοῦ καταλειφθεὶς ὁ καὶ πρὸς τῷ τέλει τοῦ βίου γενόμε-
νος τὸν Βαπτιστὴν ἔτυχε μοναχὸν Μαρῖνον μετονομασθεὶς
(1036) καὶ εἰς τὰς θείας σκηνὰς μετοικήσας, δευτέραν τό-
τε τοῦ Ἰουνίου μηνὸς ἄγοντος· κατατίθεται δὲ τὸ σεβάσμιον
αὐτοῦ λείψανον ῥίψαντες εἰς τὴν μονὴν τῆς Θεοτόκου τὴν Γα-
λαράνης ἐπονομαζομένην πλησίον τῆς Ἀσσάρου κειμένης.
Τὸ μὲν δὴ τοῦτον (104α) ἴσως τοιοῦτον ἔσχε τὸν τρόπον· ὁ δὲ
καὶ ὁ ῥηθεὶς Στεφανὸς ἐκ τῶν σπαργάνων τοῦ λόγου περὶ αὐτοῦ
λεχθέντων τοῖς ἁγίοις συνταττόμενος, τοῖς θείοις ἀνθρωπίνοις λό-
γος πολὺς ἀφίησιν. Γράμματα μὲν οὖν μαθὼν ἱκανῶς
καὶ εἰς διδασκάλους ἀξίους διετελέσθη [illegible] ἔσπευδεν· καὶ ὁ
τρόπος αὐτοῦ προσκόπτων αὐτὸν ἐπιδοῦναι τοῖς [illegible] ἀνθρώποις
κρείττοσιν· ἀλλ' ἔρωτι τῶν θείων ἔργων καὶ τὴν ὅλην μερίδα
ἐκκλησιαστικῶς ἐπεξερχόμενος, ἐπειδὴ καταφρονεῖν τοῖς γή-
ινοις τιμαῖς· καὶ Θεῷ μόνῳ ζῆν ἐγνωκὼς [illegible] πόνοις
ἐκδίδωσιν ἑαυτὸν καὶ [illegible] ἐξ ὀρῶν καὶ τόπους ἀ-
μείβων ἐκ τόπου καὶ πολλοὺς τοῖς [illegible] ἐξ [illegible] τῶν ἀ-
ρετῶν συλλέξας τὸν κρείττονα [illegible] ἑαυτὸν τῆς ὅλης [illegible]
[illegible] καθιστάμενος, καὶ θείοις [illegible] [illegible]
[illegible], ὅπως Θεοῦ ἐχρημάτισε· [illegible] καὶ [illegible] τὸ
τῆς ἱερωσύνης ἀξίωμα, διὰ μόνην ὑπολειπ[illegible] τῷ [illegible]-

1 καὶ ἕτερα χειρὸς γεγραμμένης.
2 φαίνεται ὅτι παράδοσις ὑπῆρχε περὶ τῆς τοῦ Βαπτιστ..
ἀπεικονίσεως αὐτοῦ.

τοῦτο κατακρισθείς».

Μεθ' ὃ ἔσεσθαι ἐγκώμιον τῆς μητρός, καὶ πρεσβείας ὅτι τοιαύτης ἰδεῖ τοὺς γέροντας ὅμοια τὰ θαυμάσιμα. Ἀλλ' οὐκ ἀναφέρει τὸν θάνατον τοῦ ἁγίου. Ἐγράφη δὲ ἡ βιογραφία προδήλως ἐν Βεζόῃ διότι λέγει πρὸς τὸ τέλος· «καθὼς εὑρίσκεται δ' ἂν εἴπῃ καὶ τῆς μεγαλειότης τῶν πόλεων τοιαύτης Βεζόης, καθὼς σοῦ τὸ ἐγκώμιον καὶ ὑμνολόγημα ἐσεβάσθη ὁ Θεὸς εἰς κοινὴν τῶν ἐπαινούντων ἀγάπην .... Τῷ ἀρχιερεῖ δὲ ἂν τῷ ... καὶ πᾶσι τῆς ἐθνικῆς ... σωτηρίων ... κ.τ.λ.

(Ἀντεγράφη ἐν ... τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας)

Σελ. 91 καὶ ἅπαντας κατεφόβησε. τοῦτο ἐκεῖνος ἰδών,
τὸν ναὸν μὴ παραδίδειν ὅλως τοῖς οἰκείοις προσ-
έταξε, καὶ τοῖς ἱερεῦσι καθ' ἑκάστην ἐπέτρε-
ψε λειτουργεῖν. οἰκίσας δὲ τὴν πόλιν ταύτην
τισὶ τῶν οἰκείων αὐτῷ καὶ φρουρὸν ἐπ' αὐτῇ
Βούλγαρόν τινα ἄρχοντα καταστήσας ἐξῄει, ὡς
καὶ τὰς ἑτέρας τῆς Θράκης πόλεις ὁ[illegible]-
[illegible]στῆσαι. Ὁ οὖν προρρηθεὶς ἱερεὺς ὁ Κανά-
κης τοῖς τοῦ αἰχμαλώτου λόγοις προθυμηθείς, ὡς
εἴρηται, εἰς Βιζύην ἐλθεῖν τὴν προθυμίαν πλη-
ρῶσαι ἔσπευδε. ἐπιστὰς δὲ τοῦ ναοῦ γενόμε-
νος ἐκρατήθη παρὰ τῶν Βουλγάρων καὶ ἀνηρευ-
νᾶτο τίς εἴη καὶ πῶς ἐνταῦθα παραγενέσθαι τε-
τόλμηκεν. ὁ δὲ ἅμα, ἀληθείας ὢν παῖς καὶ ἀ-
ληθῆ λέγειν μεμαθηκώς, ὅστις τε εἴη καὶ τίνος
χάριν ἐληλύθει διωμολόγει. Ταῦτα δὲ εἰς ὦτα τῷ
Βουλγάρῳ ἐλθόντα καὶ αὐτὸν τὸν ἄνδρα εἰς ὄψιν
αὐτοῦ ἀγαγεῖν ἐκέλευσεν. ἐλθόντι δὲ ὑπεξίστα-
το καὶ πατέρα ἐκάλει· καὶ μετὰ τιμῆς ὅσης
ἐδεξιοῦτο καὶ πατέρα περὶ τοῦ τῆς ἁγίας βί-
ου καὶ τῶν θαυμάτων παρ' αὐτοῦ ἐζήτει μα-
θεῖν μεθ' ὅσης τῆς ἀξιώσεως. καὶ ὁ μὲν ἐκδιη-
γεῖται τὰ κατ' αὐτήν, ὡς εἴη μὲν ἐκ Κωνσταν-
τίνου πόλεως, γονέων τε εὐγενῶν καὶ ἐνδόξων

Ὁσία Μαρία ἡ ἐν Βιζύῃ

θυγάτηρ.................. καὶ ὡς τέκνοι καὶ
ἑτέρους δύο ἄρρενας διδύμους........ ὁ μὲν Σελ. 93
γὰρ πρωτότοκος Βαάνης, εἰς στρατιώτας κα-
ταλεγεὶς, τοῦ ἐν τῇ Σηλυμβρίᾳ εὑρισκομένου
ἀρτίως ρωμαϊκοῦ στρατεύματος στρατηγεῖ·
ὁ δὲ μετ' αὐτὸν τεχθεὶς Στέφανος, τὴν τῶν μο-
ναχῶν ὁδεύσας, περὶ τοῦ Ὀλύμπου τὰ ὄρη ἀ-
ναστρεφόμενος, ζῇ μόνῳ ἑαυτῷ τε καὶ τῷ
Θεῷ......(1001) καὶ ὅπως ὁ ἀνὴρ αὐτῆς Νι-
κηφόρος, κατὰ τὸν καιρὸν τῆς πολιορκίας Βι-
ζύης τέλει τοῦ βίου χρησάμενος, ἐτάφη παρὰ
τῷ ἀριστερῷ μέρει τοῦ ἀνεγερθέντος παρ'
αὐτοῦ τῇ μακαρίᾳ ναοῦ. Θαυμάσας δὲ
τὸν βίον τῆς ὁσίας ὁ Βουλίας ἐπέτρεψέ τε
τῷ ἱερεῖ λειτουργεῖν καὶ κατοικεῖν ἐν τῷ οἴ-
κῳ τοῦ διοικητοῦ. Ἔπεμψε δὲ ὁ ρηθεὶς Συμε-
ὼν τὴν ἐν ταῖς ἀπωθείσαις παρ' αὐτοῦ τῇ μα-
καρίᾳ ναοῦ. Θαυμάσας δὲ τὸν βίον τῆς ὁσί-
ας ἄφεσιν ἀνετίθει· φρουρὸς διά τινος χρο-
νικοῦ διαστήματος μετεκαλεῖτο ὑπ' αὐτὸν, καὶ
ἄλλους ἀντ' αὐτῶν ἔστελλε· μετεκαλεῖτο καὶ
ἐν Βιζύῃ Βουλίαν, ἕτερον ἀντ' αὐτοῦ πέμψας
φρουρὸν τῆς πόλεως· οἱ δὲ τῆς φρουρᾶς ἐξερχό-
μενοι, δὲν κρίνοντες πολέμου νόμῳ σὺν λα-

Ὁσία Μαρία ἡ ἐν Βιζύῃ

φόροις οἴκαδε ἀναστρέφειν, τοῖς ἐπακολουθοῦσι τῶν Ρωμαίων ἐπέτρεψον, καὶ λείαν πολλὴν λαμβάνοντες οὕτω δὴ αὐτοὺς φέρουσαν ἐπορεύοντο. Ὡς δὲ καὶ Βουλίας τῷ διαδεξαμένῳ τὴν Βιζύην κατέλιπε, τῷ εἰρημένῳ νόμῳ στοιχῶν καὶ αὐτὸς εἰς λαφυραγωγίαν ἐτρέπετο· ἔνθεν τοι καὶ εἰς Σηλυβρίαν καταβαίνων συναντᾶται παρὰ τοῦ ἐκεῖσε Ρωμαϊκοῦ στρατοπέδου, ὧν τὸν Βασάνην ἠξιῶσθαι θεάσαι ὁ λόγος ἐδήλωσεν. Ἐπεὶ οὖν ὡς σὺν τῷ τοιούτῳ στρατεύματι καὶ Βασάνης ἔστη, τοὺς οἰκείους αὐτοῦ ἐπιστήσας, μόνος εἰρηνικώτερον παρεξέβη· καὶ τινα προσκαλεσάμενος ἐκ τοῦ στρατοπέδου Ρωμαίων, περὶ Βασάνου μαθεῖν ἤθελεν εἰ πάρεστι τῷ στρατοπέδῳ, παρόντα δὲ μαθὼν ἐδέετο τοῦτον ἰδεῖν. Μηνύεται ταῦτα Βασάνῃ, καὶ ὡς εἶχεν ἔνοπλος ἔρχεται πρὸς Βουλίαν. Ὁ μὲν οὖν εὐθὺς αὐτὸν ἠρέτο «σὺ εἶ ὁ σεβασμιός μοι Βασάνης ὁ υἱὸς τῆς ἐν Βιζύῃ ἁγίας Μαρίας;» ὁ δὲ «αὐτὸς εἰμί» ἀπεκρίνατο «σὺ δὲ τίς εἶ; καὶ πῶς τὸ ἐμὸν ὄνομα οἶδας καὶ τὸ τῆς μητρός; καὶ πόθεν ἐμοὶ φιλίας διάκεισαι;» Ὁ δὲ Βουλίας «Ἄνθρωπός εἰμι ἁμαρτωλός» ἀπεκρίνατο· καὶ διηγεῖται πρὸς

Όσία Μαρία ἡ ἐν Βιζύῃ

59

τὸν Βασίλειον θαύματά τινα, καὶ βεβαιοῖ Σημ. 4:
ὅτι μὴ δυνηθεὶς ἰδεῖν τὴν μητέρα πόθον εἶχε
πολὺν ἰδεῖν τὸν υἱόν, ὅτε καὶ περὶ τούτου μα-
θὼν ἀπὸ τῶν παρὰ Βουλγάροις αἰχμαλώτων.
Καὶ διεχωρίσθησαν Βασίλειός τε καὶ Βουλγαρεί-
ρικά. Μετ' ὀλίγον δέ, τοῦ εἰρημένου Σαμου-
ὴλ τὴν ψυχὴν ἐκρήξαντος, Πέτρος ὁ υἱὸς αὐ-
τοῦ τὴν ἀρχὴν διαδεξάμενος ὃς καὶ βαρβαρικώ-
τερον τοῖς πράγμασι χρώμενος τὰς ὑπὸ τοῦ
πατρὸς αὐτοῦ (1018) ἀφωθείσας πόλεις τῆς Θρά-
κης εἰς ἔδαφος κατασπᾶ, ἐφόνευσε τοὺς ἐν
αὐταῖς εὑρισκομένους Βουλγάρους μετα-
καλούμενος· μεθ' ὧν καὶ τὴν Βιζύην οὕτω
διέθηκεν· ὅπερ μαθὼν Βασίλειος, σὺν τισὶν ἱ-
ερεῦσι καὶ στρατιώταις τῶν ὑπὸ χεῖρα, τὴν
Βιζύην καταλαμβάνει· εἰσελθὼν οὖν μετὰ
τῶν σὺν αὐτῷ ἐν τῷ θείῳ ναῷ τῆς ἁγίας
μητρὸς αὐτοῦ, καὶ τὰ εἰκότα εὐξάμενοι καὶ
εὐχαριστήσαντες, τὸ τίμιον αὐτῆς καὶ ἅ-
γιον λείψανον κατησπάσαντο· τῆς θείας δὲ
καὶ ἁγίας ἱεροτελείας ἐναρχομένης, τριγμὸς
μέγας γέγονεν ἐν τῷ γλωσσοκόμῳ, καὶ φόβον
πᾶσιν ἐνέβαλεν ὡς μικροῦ καταλιπόντων
ἡμῶν τὴν Βιζύην, ἀναπαυσάσα γεγραφ[illegible]

ρίες φωνάς, καθὼς ὁ αὐτὸς διηγήσα-
το, οὕτως ἐπὶ τῇ παρούσῃ ἡμῶν ἑορτῇ
ἐν ἀγαλλιάσει. Τὰ τῆς θείας δὲ λειτουργίας
τελέσαντες καὶ ἐπὶ τῷ γεγονότι δοξολογήσαν-
τες, εἰς Σηλυβρίαν αὖθις ἐπέστρεψαν.
Ῥωμανοῦ δὲ τῶν ῥωμαϊκῶν σκήπτρων
ἐπειλημμένου καὶ γαμικὰ συναλλάγματα
ἐκτελεσάντων ... τῶν Βουλγάρων, εἰρη-
ναία κατάστασις μέσον αὐτῶν τε καὶ
τῶν Ῥωμαίων ἐγένετο. Ἔνθεν τοι καὶ ἅπαν-
τες συναχθέντες εἰς τὰς ἰδίας πατρίδας ἐκ
τοῦ τινὸς δέους ἔθεον καὶ Βάαρνης ἐντεῦθεν
μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ ἐκ Σηλυβρίας τὴν Βι-
ζύην κατέλαβεν. Ἔτυχε δὲ ἐν τούτῳ καὶ τὸν
εἰρημένον ἀδελφὸν αὐτοῦ Στέφανον ἐκ τῶν
Ὀλυμπίων ὀρέων, κατά τινα χρείαν, τὴν
Κωνσταντίνου καταλαβεῖν, οὐχὶ Στέφανον ἔτι
ὀνομαζόμενον, ἀλλὰ Συμεών, τῷ μοναχικῷ σχή-
ματι τὸ ὄνομα εἰς τοῦτο ἀμείψαντα. Οὗτος
τοίνυν ὁ Συμεών, τῇ τῶν πραγμάτων εἰρήνῃ
ἐπευφρανθείς, καὶ ἅμα μὲν ποθῶν τὴν πα-
τρίδα ἰδεῖν, ἅμα δὲ καὶ τῷ ἀδελφῷ ἐντυχεῖν,
τὸ δὲ πλέον, ἵνα τὸ τῆς μητρὸς ἅγιον λείψανον
προσκυνήσας καὶ ἀσπασάμενος, τῆς ἐξ αὐτοῦ